

PYTANIA I ODPOWIEDZI DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ ZIT (wersja z 10.12.2025 r.)

PYTANIA OGÓLNE	2
2.18/2.1 Poprawa efektywności energetycznej ZIT - Instrument finansowy	4
2.19 Poprawa efektywności energetycznej - ZIT – dotacja.....	8
2.21 Wsparcie rozwoju OZE - ZIT- dotacja	11
2.22/2.8 Wsparcie rozwoju OZE - ZIT Instrumenty finansowe.....	18
2.23 Gospodarowanie wodami – ZIT	23
2.24 Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej – ZIT	30
2.25 Rozwijanie systemu gospodarki odpadami – ZIT	31
3.1 Transport miejski – ZIT	33
6.29 Wsparcie wychowania przedszkolnego – ZIT	37
6.30 Wsparcie kształcenia ogólnego – ZIT	39
6.31 Wsparcie kształcenia zawodowego – ZIT	43
6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT	52
6.34 Wsparcie usług zdrowotnych – ZIT	89
7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich	90

WYKAZ SKRÓTÓW:

- BGK: Bank Gospodarstwa Krajowego
- FE: Departament Funduszy Europejskich
- FS: Fundusz Wschodni (operator Działania 2.8)
- IZ: Instytucja Zarządzająca
- MCP: Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości
- PIFE: Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Krakowie
- ROPS: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie
- SMK: Biuro Stowarzyszenia Metropolia Krakowska

PYTANIA OGÓLNE

- **Jaki jest maksymalny termin, w którym należy rozpocząć realizację projektu od daty złożenia WOD? Czy należy spodziewać się, że dla wszystkich działań ZIT termin ten wynosi 6 miesięcy, tak jak w dotychczas publikowanych wzorach umów w ramach uruchomionych naborów?**

PIFE: Zostanie to określone w regulaminie konkursu.

- **Z części gmin Metropolii Krakowskiej dochodzą do nas zgłoszenia, że całkowite koszty projektów, które planowane są do złożenia w najbliższych naborach (sprawa dotyczy szczególnie Działania 3.1 Transport miejski – ZIT) już obecnie są wyższe względem zakładanych na moment zgłaszania projektu do Strategii ZIT (przekroczenia wynoszą nawet do 30% kosztów). W związku z tym, gminy planują złożenie wniosków w naborze z uwzględnieniem wyższej kwoty wydatków całkowitych, co przy zachowaniu przyznanej w Strategii alokacji oznacza wnioskowane o niższy niż maksymalny poziom dofinansowania.**

Proszę o informację, czy istnieje taka możliwość żebyśmy w kolejnej aktualizacji Strategii ZIT przesunęli środki między projektami (w obrębie tego samego Działania) i czy – po pozytywnym zaopiniowaniu IZ – możliwe będzie zawarcie aneksu do umowy o dofinansowanie zwiększającego kwotę dotacji do maksymalnego poziomu dofinansowania (w przypadku Działania 3.1 - 85%)?

FE: Odpowiadając na Pani pytanie dotyczące możliwości zawarcia aneksu do umowy o dofinansowanie zwiększającego kwotę dotacji do maksymalnego poziomu dofinansowania (w przypadku Działania 3.1 - 85%), informuję, że zapisy umowy o dofinansowanie nie blokują możliwości zawarcia aneksu zwiększającego środki w ramach projektu. Zawarcie takiego aneksu może nastąpić w określonych warunkach, tj. w przypadku ZIT - tylko po uprzedniej akceptacji zmian strategii - i uzależnione jest od dostępności środków na dzień zawarcia aneksu. Należy przy tym pamiętać, iż za każdym razem konieczna będzie weryfikacja zasadności wprowadzenia zmian oraz potwierdzenie kwalifikowalności kosztów (głównie w przypadku wprowadzenia do projektów zadań, które nie były ujęte pierwotnie w budżecie projektu), możliwość wystąpienia pomocy publicznej w projekcie w wyniku wprowadzonych zmian oraz weryfikacja czy w projekcie występują wydatki objęte korektami.

Z punktu widzenia aktualizacji Strategii ZIT istnieje możliwość przesunięcia środków między projektami (w obrębie tego samego typu operacji w danym Działaniu), przy czym działania te nie mogą wpłynąć na przekroczenie alokacji przypisanej dla danego ZIT. W strategii nie jest natomiast wskazywany poziom dofinansowania projektu, zatem ewentualne zmiany mogą dotyczyć jedynie wartości wkładu UE w euro, przypisanego do danego projektu.

- **W związku z prowadzonym obecnie procesem aktualizacji Strategii ZIT w jednej z gmin Metropolii Krakowskiej pojawiła się wątpliwość dotycząca przeliczenia alokacji w Strategii. Czy w związku z tym, że na poziomie Strategii przyjęty został stały kurs euro (4,4074) gminy, które wygoszparowały oszczędności na złożonych projektach mogą przeznaczyć je na nowe projekty? I czy praktycznie będzie możliwość żeby te środki wykorzystać? Z kolei jeżeli do wyliczenia alokacji ma zostać zastosowany inny kurs (np. z danego naboru) - jakie podejście należy zastosować, by odnieść się do przyznanej gminie alokacji w Strategii?**

FE: W zaopiniowanych przez IZ Strategiach ZIT wartość wkładu UE jest wyrażona w euro. Strategie przekazywane do opiniowania przez wszystkie ZIT i opiniowane przez IZ operują wartościami wkładu UE wyrażonymi w euro. Tylko takie wartości są potwierdzane przez IZ, jako możliwe do sfinansowania z programu. Przeliczenie projektów na PLN następuje dopiero na etapie naboru, wg kursu wskazanego we właściwym dla niego harmonogramie naboru. Jeśli kurs na etapie kontraktacji będzie jeszcze niższy, niż na etapie aplikowania o środki - wartość projektu musi być przeliczona ponownie (obniżona) po kursie z kontraktacji.

Z uwagi na powyższe nie ma więc czegoś takiego jak oszczędności na kursie. Nie jest też możliwe proponowanie nowych projektów z takich oszczędności. Proszę wziąć pod uwagę, że kurs euro wykazuje tendencję spadkową, co będzie wpływać na zmniejszającą się pulę środków PLN dostępnych dla tych projektów.

Jeżeli jednak któryś z beneficjentów z uwagi na wyniki ogłoszonych przetargów, ograniczenie zakresu projektu lub przygotowane kosztorysy, faktycznie uzyskał oszczędności na wkładzie UE wyrażonym w euro (tj. wartość wkładu UE dla projektu wyrażona w euro - po kursie właściwym dla danego naboru - jest niższa od tej w strategii),

oszczędności powinny być rozdysponowane przez dany ZIT na projekty, których koszty są wyższe niż równowartość wkładu UE wyrażona w euro w strategii. Wówczas konieczna jest również zmiana strategii – lub w przypadku podpisania porozumienia terytorialnego- zamian zał. nr 2 do porozumienia - i przeniesienie kwoty oszczędności w euro z jednego projektu na inny projekt.

Wskazanie na etapie opracowywania strategii kursu 4,4074 miało na celu jedynie ustanowienie maksymalnego możliwego do zastosowania poziomu kursu, w momencie kiedy notowana była jego stała tendencja wzrostowa (1 euro = 4,6 do 4,8 PLN), niemożliwego do utrzymania w dłuższym okresie czasu.

2.18/2.1 Poprawa efektywności energetycznej ZIT - Instrument finansowy

➤ Czy znany jest planowany termin naborów?

BGK: Termin naboru w działaniu 2.18 i 2.22 nie jest jeszcze znany. Jest tak dlatego, że w ostatnim przetargu na wdrażanie pożyczek unijnych w ramach działania 2.18 nie wpłynęła żadna oferta. Dlatego nie możemy procedować wyboru Pośredników Finansowych. Czekamy na dalsze decyzje ze strony Instytucji Zarządzającej. Odnosnie do działania 2.22 brak jest jeszcze po stronie Instytucji Zarządzającej akceptacji dokumentacji przetargowej. Jesteśmy w trakcie ostatecznych ustaleń co do jej treści.

➤ Czy gmina korzystająca z dofinansowania FEM na działania polegające na poprawie efektywności energetycznej w budynkach może skorzystać ze świadectwa efektywności energetycznej, czyli tzw. „białych certyfikatów”?

BGK: Ze strony wymogów Programu, BGK i Partnerów Finansujących nie ma wykluczenia, aby łączyć pożyczkę i „biały certyfikat”. Jednocześnie pożyczkobiorca musi jednak zweryfikować, czy jest to możliwe na gruncie przepisów ustawy o efektywności energetycznej i przepisów o pomocy publicznej (jeżeli dotyczy). Ponadto pożyczkobiorca musi brać pod uwagę, że tego samego wydatku nie może sfinansować z dwóch źródeł wsparcia otrzymanego ze środków publicznych.

➤ Czy w ramach Działania możemy zakwalifikować termomodernizację kiosków, gdzie odbywa się działalność komercyjna (sprzedaż pamiątek przy Kopalni Soli)? Budynki są własnością Gminy Wieliczka, o konstrukcji częściowo murowanej, częściowo drewnianej, zlokalizowane są w części turystycznej miasta, naprzeciw jednego z głównych szymbów zjazdowych na trasę turystyczną Kopalni Soli Wieliczka.

BGK: Jednostkowe Pożyczki są przeznaczane na Inwestycje Końcowe obejmujące efektywność energetyczną w budynkach użyteczności publicznej, w celu ograniczenia zużycia energii elektrycznej i ciepłej, poprzez ich kompleksową modernizację energetyczną.

Jednocześnie, aby dany wydatek mógł być kwalifikowalny w ramach Instrumentu muszą być spełnione wszystkie warunki wynikające z Umowy Operacyjnej, w tym w szczególności z Metryki Instrumentu Finansowego. Przy ocenie możliwości sfinansowania termomodernizacji kiosku handlowego należy zwrócić uwagę na spełnienie następujących warunków:

1. tożsamość przedmiotu i zakresu Inwestycji Końcowej z konkretnym projektem wskazanym na liście projektów strategicznych w ramach Strategii ZIT.
2. wpisywanie się termomodernizacji kiosku w typy Inwestycji Końcowych przewidziane w Metryce;
3. klasyfikacja kiosku jako budynku w świetle ustawy prawo budowlane oraz jako budynku użyteczności publicznej w świetle rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

W związku z powyższym, Partner Finansujący, przed podjęciem decyzji o udzieleniu finansowania, powinien ustalić, czy przedmiotowe kioski handlowe spełniają definicji budynku, w świetle przepisów prawa budowlanego oraz czy ww. kioski pełnią funkcję budynków użyteczności publicznej w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Wskazujemy, że dokumenty przedkładane przez wnioskodawcę powinny umożliwić ocenę czy planowana Inwestycja Końcowa wpisuje się w warunki jej finansowania z Instrumentu Finansowego. Natomiast, wymagania dotyczące wykorzystania przedmiotu Inwestycji Końcowej są ściśle uzależnione od szczegółowych okoliczności konkretnego przypadku

Proszę o sprawdzenie, czy omawiane kioski spełniają warunki podane przez odpowiadającego.

➤ Czy w ramach działania FEMP.02.18 „Poprawa efektywności energetycznej ZIT – Instrument finansowy” kwalifikują się do otrzymania pożyczki również budynki komunalne, socjalne, chronione oraz zabytkowe, obok budynków użyteczności publicznej? Informacja o możliwości finansowania tych typów budynków znajduje się w dokumencie Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027. Jakie są dokładne kryteria kwalifikowalności tych budynków, biorąc pod uwagę rozbieżności w zapisach na Państwa stronie internetowej?

BGK: Wsparcie w ramach działania FEMP.02.18 „Poprawa efektywności energetycznej ZIT – Instrument finansowy” kwalifikuje budynki w rozumieniu § 3 ust. 6 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2022 r. poz. 1225).

6) budynku użyteczności publicznej — rozumie się przez to budynek przeznaczony dla administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej i społecznej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym lub wodnym, poczty lub telekomunikacji oraz inny ogólnodostępny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy i socjalny,

W szczególności są to budynki administracji samorządowej, szpitale, szkoły, jednostki kultury itp. Wymienione budynki komunalne, socjalne, chronione oraz zabytkowe będą kwalifikowały się do wsparcia, jeżeli spełnią warunki opisane w definicji budynku użyteczności publicznej z powołanego powyżej rozporządzenia. Przy ocenie możliwości sfinansowania termomodernizacji należy zwrócić uwagę na spełnienie następujących warunków:

1. tożsamość przedmiotu i zakresu Inwestycji Końcowej z konkretnym projektem wskazanym na liście projektów strategicznych w ramach Strategii ZIT,
2. wpisywanie się termomodernizacji budynku w typy Inwestycji Końcowych przewidziane w Metryce oraz
3. klasyfikacja budynku w świetle ustawy prawo budowlane oraz jako budynku użyteczności publicznej w świetle ww. rozporządzenia.

W każdym wypadku decyduje charakter Inwestycji Końcowej.

- **Czy możliwe jest zrealizowanie projektu przed złożeniem wniosku o dofinansowanie i następnie otrzymanie dofinansowania w formie refundacji za poniesione wydatki kwalifikowalne. Jeśli tak to proszę o informację na jakim etapie inwestycji należy złożyć wniosek, żeby projekt został zrefundowany?**

BGK: Odbiorca nie może zrealizować całej inwestycji a potem tylko otrzymać refundację. Może jednak rozpocząć inwestycję przed otrzymaniem pożyczki. Aby w takiej sytuacji można zaliczyć wydatki do pożyczki, należy spełnić kilka warunków:

1. Pożyczka jest udzielona bez pomocy publicznej
2. Pożyczki udzielane są wyłącznie na te elementy inwestycji, które nie są fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone na dzień podjęcia decyzji inwestycyjnej przez Partnera Finansującego (w praktyce na dzień zawarcia pożyczki)
3. Pożyczkobiorca dysponuje dokumentacją przedinwestycyjną – przede wszystkim audytem energetycznym, który spełnia wymogi opisane w [tym dokumencie](#).
4. Faktury mogą być wystawione najwcześniej w dniu złożenia wniosku o udzielenie Pożyczki, a zatem płatność za nie też może być dopiero od tego dnia.

- **Czy równoległe korzystanie z funduszy FEM ZIT i pożyczek na poprawę efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej (EE BUP) realizowanych przez MARR S.A. jest dopuszczalne.**

BGK: Nie można starać się o finansowanie z środków Pożyczki na poprawę efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej jeśli Wnioskodawca będący członkiem ZIT, przewiduje wsparcie w analogicznym typie operacji w Strategii ZIT.

- **Proszę o doprecyzowanie zapisów „Inwestycja Końcowa może obejmować swoim zakresem jeden lub więcej budynków. Inwestycja Końcowa może obejmować swoim zakresem budynki znajdujące**

się wyłącznie w jednej lokalizacji". Co to znaczy w jednej lokalizacji? Czy w tej samej gminie czy w tej samej miejscowości czy na tej samej nieruchomości? Jeśli jeden budynek to czy możemy dotychczasowe 4 w różnych miejscowościach zamienić na jeden - szkołę podstawową?

BGK: Ta sama lokalizacja budynków oznacza, że znajdują się one pod tym samym adresem.

- **Proszę o informację czy budynek, w którym znajduje się Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) będzie wykluczony z pożyczki? Ze względu na zapisy: „Środki z Jednostkowej Pożyczki nie mogą być przeznaczone na: 9) inwestycje w placówkach świadczących całodobową opiekę długoterminową w instytucjonalnych formach (w tym zakłady opiekuńczo-lecznicze oraz zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, domy pomocy społecznej); oraz 10) inwestycje w szkołach specjalnych i innych placówkach, które prowadzą do segregacji lub utrzymania segregacji jakiejkolwiek grupy defaworyzowanej lub zagrożonej wykluczeniem społecznym”. Jest to budynek będący własnością gminy, w którym siedzibę ma OSP i ŚDS. ŚDS jest to nieprowadząca działalności gospodarczej jednostka organizacyjna gminy powołana na potrzeby dziennej opieki nad osobami niepełnosprawnymi intelektualnie, współfinansowana w ramach rządowych zadań zleconych.**

BGK: Jeżeli w tym pytaniu jest mowa o placówce opieki instytucjonalnej, realizowana jest w szczególności w takich instytucjach jak:

1. dom pomocy społecznej, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
2. zakład opiekuńczo-leczniczy i zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, z późn. zm.).

to co do zasady takie wsparcie nie jest wykluczone pod warunkiem, że usługi świadczone w ramach tej opieki zapewniają podopiecznym niezależne życie, tj. wsparcie z poszanowaniem podmiotowości i przyrodzonej godności wszystkich osób, w tym prawa do decydowania o własnym życiu. Wykluczone jest natomiast wsparcie dla opieki instytucjonalnej, tj. usług świadczonych w placówce opiekuńczo-pobytowej, czyli placówce wieloosobowego, całodobowego pobytu i opieki, w której liczba mieszkańców jest większa niż 8 osób, lub w której spełniona jest co najmniej jedna z poniższych przesłanek:

1. usługi nie są świadczone w sposób zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby),
2. wymagania organizacyjne mają pierwszeństwo przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców,
3. mieszkańcy nie mają wystarczającej kontroli nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą w zakresie funkcjonowania w ramach placówki,
4. mieszkańcy są odizolowani od ogółu społeczności lub zmuszeni do mieszkania razem.

Z uwagi na powyższe, ten przypadek wymaga szczególnej analizy w oparciu o kompletne informacje na temat planowanego przedsięwzięcia.

- **Czy budynek Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych Sp z o.o. w Gminie Zielonki kwalifikuje się do tej pożyczki? Jest to komunalna spółka z o.o. w której gmina posiada 100% udziałów. Budynek jest własnością spółki. Ewentualnie czy Spółka mogłaby samodzielnie wystąpić do BGK o pożyczkę w ramach środków zapreliminowanych w ZIT? Ewentualnie czy Spółka mogłaby samodzielnie wystąpić do BGK o pożyczkę w ramach środków spoza ZIT? (odrębna linia pożyczkowa BGK).**

BGK: To zależy czy w ramach tej inwestycji jako odbiorca została zapreliminowana spółka czy gmina. Jeżeli spółka to wniosek powinien zostać złożony w 2.18, a jeżeli gmina to należy wnioskować o wsparcie w 2.1.

- **Czy środki z działania 2.18 zapreliminowane dla gminy w ramach strategii ZIT, mogą zostać uzupełnione przez BGK dodatkowymi środkami z ZITowej lub poza ZITowej linii pożyczkowej? Koszt termomodernizacji budynku może znacząco przekraczać wysokość środków zapreliminowanych w ZIT, stąd może zaistnieć potrzeba zwiększenia wysokości pożyczki.**

BGK: Nie mamy możliwości powiększenia kwot pożyczek, ponad te wynikające z Metryki. Nie wykluczamy jednak pozyskania przez Ostatecznego Odbiorcę, dodatkowego zewnętrznego finansowania.

- **Czy w projekcie można uwzględnić kilka obiektów?**

BGK: W dokumentacji jest wskazane, że: Inwestycja Końcowa może obejmować swoim zakresem jeden lub więcej budynków. Inwestycja Końcowa może obejmować swoim zakresem budynki znajdujące się wyłącznie w jednej lokalizacji". Ta sama lokalizacja budynków oznacza, że znajdują się one pod tym samym adresem. Czyli obowiązuje zasada jeden projekt = jeden adres inwestycji.

➤ **Czy mogą to być różne budynki publiczne: kulturalne, edukacyjne, administracyjne**

SMK: Według zapisów SZOP: *Celem działania jest wsparcie projektów przyczyniających się do podnoszenia efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, komunalnych, socjalnych, chronionych i zabytkowych.* Nie ma rozróżnienia nad podtypy budynków publicznych.

➤ **Czy dopuszczalne będzie załączenie PFU?**

SMK: PFU jest dopuszczalnym dokumentem.

➤ **Zwracamy się z prośbą o interpretację zapisów Rozdziału III, Część 1, punkt 3 regulaminu udzielania pożyczek na poprawę efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej (EE BUP) przez MARR S.A. Gmina Skawina złożyła już wniosek o dofinansowanie w ramach działania 2.19 FEM ZIT na modernizację energetyczną dwóch budynków socjalnych. Planujemy również złożyć kolejny wniosek w ramach działania 2.18 FEM ZIT na termomodernizację innych budynków BUP. W związku z powyższym, prosimy o wyjaśnienie, czy powyższe działania wykluczają możliwość ubiegania się o pożyczkę w ramach instrumentu finansowego EE BUP przez jednostki organizacyjne gminy, np. samorządową jednostkę kultury. Zgodnie bowiem z art. 14 ust. 1 i 2, art. 27 ust. 1 oraz art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, Centrum Kultury i Sportu w Skawinie, dalej CKiS jako samorządowa instytucja kultury jest odrębną od gminy jednostką organizacyjną i finansową, wyposażoną w osobowość prawną i prowadzącą samodzielną gospodarkę w ramach posiadanych środków. Podkreślamy ponadto, że zakres rzeczowy planowanego projektu w ramach EE BUP nie będzie się pokrywać z wcześniejszymi działaniami, ponieważ dotyczy odrębnego obiektu.**

BGK: W obecnym brzmieniu SZOP i Metryki, jednostki organizacyjne gminy też nie mogą startować do MARR w 2.1 FEMP, jeżeli w strategii ZIT gmina ma już inny projekt z zakresu EE. Mamy jednocześnie nadzieję, że w najbliższym czasie takie ograniczenie zostanie złagodzone. W Urzędzie Marszałkowskim trwają prace nad zmianą demarkacji między działaniami ZIT i nie-ZIT. Po zmianie SZOP będzie możliwa aktualizacja strategii inwestycyjnej instrumentów finansowych. To z kolei umożliwi wprowadzenie tego do oferty MARR.

2.19 Poprawa efektywności energetycznej - ZIT – dotacja

- **Czy przy sporządzaniu audytu energetycznego musi być winda, w przypadku gdy, gmina jest dopiero na etapie jej projektowania? Czy winda musi być fizycznie na etapie składania wniosku o dofinansowanie (w celu zapewnienia dostępności)? Proszę o potwierdzenie, że na etapie sporządzania audytu oraz na etapie składania wniosku, winda nie jest wymagana. Należy we wniosku projektowym wskazać prowadzone prace, które zapewnią spełnienie wymogu kompleksowej dostępności.**

PIFE/FE: Nie, na etapie sporządzania audytu, wniosku aplikacyjnego winda nie jest wymagana, jednakże zgodnie z zapisami regulaminu oraz wytycznych na dzień zakończenia realizacji budynek objęty wsparciem musi spełniać warunki dostępności dla osób z niepełnosprawnością. Zgodnie z wskazaniem Dep. RR w toku konsultacji w regulaminie zawarto następujący zapis:

„w budynkach użyteczności publicznej, które są przedmiotem projektu należy zadbać o zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. W zakresie prac termomodernizacyjnych wskazanych w audycie energetycznym należy zadbać o zapewnienie dostępności produktów projektu, które mają bezpośrednich użytkowników (jak wymieniane okna i drzwi), stąd też wymagana jest zgodność tych elementów ze standardem architektonicznym w odpowiednim zakresie. Natomiast zakres prac takich jak ocieplenie ścian lub dachu, IZ uznaje za neutralny wobec zasady dostępności z uwagi na brak bezpośrednich użytkowników - wnioskodawca powinien opisać i uzasadnić je jako produkty neutralne. Ważne jest także zadbanie by w projekcie nie powstały nowe bariery jak np. nieodpowiednie progi drzwiowe czy zwężenie ciągów komunikacyjnych lub schodów z uwagi na np. dodatkowe warstwy izolacyjne.”

- **Czy budynek, który ma dwa adresy korespondencyjne kwalifikuje się do dofinansowania? Jedną część tego budynku pełni funkcję socjalną a druga część pełni funkcję budynku użyteczności publicznej.**

PIFE/FE: W takim przypadku nie na żadnych przeciwskażać, tym bardziej że w działaniu 2.19 dofinansowaniu mogą podlegać zarówno budynki pełniące funkcji socjalne jak i budynki użyteczności publicznej.

- **Czy na etapie przygotowania wniosku istnieje możliwość wprowadzenia zmian w projektach, jeśli po doprecyzowaniu oszacowania kosztów projektu okaże się, że możliwe jest zwiększenie wskaźników tzn. dodanie kolejnego budynku (w ramach kwoty wskazanej w strategii) to czy można dodać do wniosku więcej budynków niż wskazano w opisie projektu w strategii? Czy analogicznie na etapie realizacji jeśli wystąpią np. znaczne oszczędności po przetargowe to czy można będzie wprowadzić dodatkowe budynki zwiększając wskaźniki? Proszę o potwierdzenie, że na etapie przygotowania wniosku jest możliwość wprowadzenia zmian uwzględniając, że tytuł, wnioskodawca, typ projektu oraz wartość wkładu UE będą zgodne ze Strategią ZIT (zgodnie z kryteriami naboru). Proszę o potwierdzenie, że na etapie realizacji projektu, Wnioskodawca powinien zgłosić chęć zagospodarowania oszczędności do Państwa, w celu uzyskania zgody.**

PIFE/FE: Zgodnie z zasadami oceny wniosków w ramach projektów w mechanizmie ZIT sprawdzany jest tytuł projektu, nazwa beneficjenta oraz kwota. Jeśli te dane zgadzają się z zapisami strategii wszystko powinno być w porządku, niemniej jednak jeśli z opisu projektu w strategii wynika coś innego niż projektu to mogą być skierowane do wnioskodawcy wyjaśnienia ponieważ powinny być to projekty tożsame. Proszę również wziąć pod uwagę, że prace w poszczególnych budynkach odbywają się na podstawie przeprowadzonych audytów, zasadą jest że dla każdego budynku przeprowadzony jest osobny audyt energetyczny, więc każdy dodatkowy budynek powinien być takim audytem objęty. Co do zasady, każda zmiana w trakcie realizacji projektu, która może prowadzić do istotnych zmian w realizowanym projekcie powinna być zgłoszona do Instytucji organizującej konkurs w celu potwierdzenia możliwości wprowadzenia zmiany.

- **Czy w celu spełnienia wymogu dot. dostępności obiektu można prowadzić prace poza projektem, ale ze środków własnych? Czy składając wniosek wystarczy dostarczyć deklarację o prowadzonych pracach zapewniających spełnienie kryterium kompleksowej dostępności na koniec projektu? Jeśli nie, to w jaki sposób rozliczyć w projekcie prace ze środków własnych, wykonane w celu spełnienia wymogu.**

PIFE/FE: Jeśli na gruncie przywołanych w odpowiedzi na pytanie 1 zapisów regulaminu, w projekcie powinny być dokonane określone prace, to muszą być one ujęte we wniosku o dofinansowanie – po stronie kosztów kwalifikowanych w dostępnym limicie lub/i w ramach kosztów niekwalifikowanych.

- **W przypadku jeśli prace dot. dostępności muszą być ujęte w zakresie projektu (nawet jeśli będą niekwalifikowane) to czy dopuszczalne byłoby zrealizowanie prac w ramach projektu (tryb zaprojektuj i wybuduj) w dwóch etapach – najpierw w trybie zaprojektuj i wybuduj prace dot. termo, potem dopiero (także w trybie zaprojektuj i wybuduj) prace dot. budowy windy (albo odwrotnie, oczywiście mowa o sytuacji gdzie technologicznie da się to wyodrębnić i jedne prace nie niszczą drugich).**

PIFE/FE: Po stronie wnioskodawcy leży decyzja w jaki sposób realizuje prace. Należy zadbać aby w ramach drugiego etapu nie naruszyć prac wykonanych w ramach pierwszego etapu. Obydwa etapy powinny zakończyć się w czasie trwania projektu, który jest określony e wniosku i umowie. Należy pamiętać, iż dofinansowaniem może być objęta inwestycja, której efektem końcowym będzie obiekt spełniający warunki dostępności dla osób niepełnosprawnych. Zatem należy tak przyjąć harmonogram i zakres prac, by w momencie zakończenia realizacji projektu budynek był w pełni dostępny.

- **Kwalifikowalność „robót towarzyszących” - czy będą one kwalifikowalne czy rygorystycznie oceniane jak do tej pory (w porównaniu z poprzednim RPO)? Przykładowe koszty które zakwestionowano: wykonanie obróbek blacharskich cokołów i gzymsów; wymiana rynien i rur spustowych; uporządkowanie instalacji elektrycznych i teletechnicznych na elewacji; wykonanie powłoki antygrafitti, wykonanie instalacji odgromowej. Zwykle tego typu prace były kwalifikowane ponieważ są niezbędne przy termomodernizacji. Czy faktycznie aktualnie nie będą kwalifikowalne?**

PIFE/FE: Kwalifikowane są wszystkie koszty, które poprawią efektywności energetycznej budynku i wynikają z przeprowadzonego audytu energetycznego. Również kwalifikowane mogą być wydatki na cele Europejskiego Zielonego Ładu oraz dostosowanie obiektu na rzecz osób z niepełnosprawnościami - wydatki te mogą stanowić do 15 % kosztów kwalifikowanych w projekcie. Prace, które budzą wątpliwości w zakresie ich wpływu na efektywność energetyczną, cele Europejskiego zielonego ładu lub dostępność, mogą podlegać weryfikacji na każdym etapie oceny, a wnioskodawca może być proszony o wyjaśnienia.

- **Pomoc publiczna (fotowoltaika - wymogi aby nie wystąpiła pomoc publiczna i sposób monitorowania tego, występowanie powierzchni użytkowych w projekcie (poniżej 20% powierzchni) gdzie prowadzona jest inna działalność niż mieszkania komunalne np. komercyjna albo inna publiczna - jak postępować, czy powierzchnia ta musi być uznana za niekwalifikowalną czy może być kwalifikowalna w projekcie do progu 20%). Czy w sytuacji częściowego kwalifikowania wydatków (proporcja powierzchni) koszty usług opracowania dokumentacji (w trybie zaprojektuj-wybuduj) oraz nadzoru mogą być finansowane w 100%.**

PIFE/FE: Dofinansowanie instalacji fotowoltaicznych typu on-grid, co do zasady powinno być przyznawane jako pomoc publiczną lub pomoc de minimis. Jednocześnie Wnioskodawca może uzasadniać brak występowania pomocy publicznej lub pomocy de minimis w oparciu o możliwość zastosowania wyjątku określonego przez KE. W tym zakresie należy zwrócić uwagę, że na podstawie wyjątku określonego przez Komisję Europejską możliwe jest dofinansowanie instalacji fotowoltaicznej na zasadach ogólnych tj. bez pomoc de minimis/pomocy publicznej w przypadku spełnienia następujących warunków:

- instalacja będzie zamontowana na **budynku użyteczności publicznej**, w którym, co do zasady **nie jest prowadzona działalność gospodarcza** (np. szkoła, budynek urzędu gminy, ośrodek zdrowia, jeżeli prowadzona w nim działalność opiera się głównie na kontrakcie z NFZ, a działalność gospodarcza ma charakter czysto pomocniczy lub towarzyszący). Należy zatem przeanalizować jaki rodzaj działalności jest

prowadzony w budynku. **W zakresie działalności pomocniczej - jeśli działalność komercyjna/gospodarcza przekracza 20% czasu użytkowania lub przestrzeni budynku to nie można skorzystać z wyjątku i projekt będzie objęty pomocą publiczną lub pomocą de minimis.** W zakresie dz. towarzyszącej, trzeba uzasadnić, że działalność prowadzona w tym budynku spełnia warunki określone dla dz. towarzyszącej. Jeśli nie spełnia to nie można zastosować wyjątku. Więcej o tym w Wademekum wiedzy o wniosku – str. 103,104;

- instalacja spełnia warunki mikro instalacji (w przypadku fotowoltaiki nie więcej **niż 50 KW**);
- instalacja **została zwymiarowana na potrzeby energetyczne danego budynku** – w tym zakresie konieczne jest przedstawienie stosownych dokumentów np. dokumentacja techniczna instalacji zawierająca odniesienie do zapotrzebowania na energię budynku wskazujących jaka jest zapotrzebowanie budynku na energetyczną budynku (w kWh) oraz jaka jest planowana wielkość produkcji energii elektrycznej z powstałej w ramach projektu instalacji (w kWh); Uwzględniając fakt, że instalacja powinna być zwymiarowana na potrzeby budynku **oddawanie nadwyżek energii do sieci może mieć charakter jedynie marginalny** i wynikać np. z nadprodukcji energii z uwagi na warunki atmosferyczne. **Produkcja taka powinna stanowić jedynie działalność pomocniczą w rozumieniu pkt 207 Zawiadomienia KE w sprawie pojęcia pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1. Tym samym oddawanie nadwyżek energii nie może stanowić więcej niż 20% wyprodukowanej energii trafia do sieci** (w skali rocznej). Przez nadwyżkę energii należy uznać ilości energii stanowiącą różnicę pomiędzy ilością energii sprzedaną do sieci, a ilości energii zakupioną z sieci.

Przykład:

Na podstawie analizy planowanego zapotrzebowania budynku określona została wielkość instalacji: 6 kW. Instalacja ta ma umożliwić roczną produkcję na poziomie 6000 kWh. Instalacja ta nie będzie wspomagana magazynem energii, a poziom autokonsumpcji wyniesie 25% - pozostała ilość energii zostanie odsprzedana do sieci. W ciągu roku wartość energii przeznaczona na autokonsumpcję wyniesie 1500 kWh. Wartość energii odsprzedanej do sieci wyniesie 4500 kWh. Jednocześnie w ciągu roku zakupione zostanie 4000 kWh. Tym samym powstanie nadwyżka energii oddanej do sieci stanowiąca 500 kWh tj. 8,3% rocznej zdolności produkcyjnej instalacji (500 kWh/6000 kWh).

W sytuacji, w której możliwe jest zastosowanie ww. wyjątku Wnioskodawca zobowiązany jest prowadzić monitoring wykorzystania instalacji w zakresie umożliwiającym potwierdzenie, że oddawanie nadwyżek energii nie będzie stanowiło więcej niż 20% rocznej zdolności produkcyjnej instalacji. Monitorowanie Wnioskodawca prowadzi przez okres ekonomicznej użyteczności infrastruktury. W sytuacji przekroczenia poziomu 20% Wnioskodawca musi mieć na uwadze konieczność zwrotu dofinansowania (jako nielegalna pomoc).

Na moment oceny Wnioskodawca zobowiązany jest do potwierdzenia spełnienia ww. warunków oraz przedstawienia zobowiązania do prowadzenia mechanizmu monitorowania instalacji w zakresie produkcji, a także powiadomienia IZ w sytuacji gdy nastąpi przekroczenie wyżej opisanego poziomu 20% zdolności produkcyjnej instalacji.

- **Kwalifikowalność podatku VAT w projektach do 5 mln zł (czy w sytuacji proj. poniżej 5 mln euro i bez pomocy publicznej gdy pojawia się prawna częściowa możliwość odliczenia VATu to czy mimo wszystko VAT może być kwalifikowalny? Jeśli tak to czy może zostać zarówno odliczony jak i zrefundowany w ramach projektu bez naruszenia zasady podwójnego finansowania; czy wiadomo co stałoby się jeśli na etapie realizacji zostanie zakwestionowana ocena występowania pomocy publicznej?),**

PIFE/FE: Zgodnie z art. 64 ust. 1 lit. c Rozporządzenia ogólnego - W przypadku projektów o wartości poniżej 5 mln EURO, które nie są objęte zasadami pomocy publicznej, koszt podatku VAT jest co do zasady uznawany za kwalifikowalny. W tej sytuacji nie ma znaczenia prawna, czy też faktyczna możliwość odzyskania tego podatku zgodnie z przepisami prawa krajowego. IZ nie będzie kontrolować, czy Beneficjent faktycznie dokonał obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego lub ubiegał się o zwrot podatku VAT, który był kwalifikowalny i zrefundowany z dotacji w związku z realizacją projektu.

2.21 Wsparcie rozwoju OZE - ZIT- dotacja

- **Jeden z beneficjentów przygotowuje się do uruchomienia postępowania przetargowego na instalacje PV w których w przyszłości chce zamontować magazyny energii, w związku z czym planuje zakup inwerterów hybrydowych.**

Proszę o informację czy możliwe jest dokonanie zakupów, które później zostaną zakwalifikowane w ramach projektu planowanego do realizacji w ramach działania 2.21. Pozwoliłoby to na zakup spójnego systemu instalacji fotowoltaicznej, inwertera hybrydowego oraz magazynu energii. Beneficjent planuje zakup i montaż kilku instalacji z magazynami energii (wydatek dokonany przez złożeniem wniosku o dofinansowanie), które kwalifikowałyby w ramach projektu ZIT.

Proszę o potwierdzenie czy możliwe jest rozpoczęcie inwestycji przed terminem złożenia wniosku o dofinansowanie oraz dodatkowo czy część inwestycji (część magazynów energii) może być zakończona przed jego złożeniem. Datą rozpoczęcia realizacji projektu byłaby data poniesienia pierwszego wydatku w projekcie, zgodnie z wytycznymi wademekum wiedzy o wniosku.

PIFE: Co do zasadny zgodnie z wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 - Rozdział 2. Ogólne warunki kwalifikowalności wydatków - Podrozdział 2.1. Okres kwalifikowalności – pkt „1) Początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2021 r., z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty, z zastrzeżeniem pkt 3 i 4.”; pkt „4) Dofinansowania nie może uzyskać projekt, który został fizycznie ukończony (w przypadku robót budowlanych) lub w pełni wdrożony (w przypadku dostaw i usług) przed przedłożeniem wniosku o dofinansowanie projektu właściwej instytucji, niezależnie od tego, czy wszystkie dotyczące tego projektu płatności zostały przez beneficjenta dokonane – z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej. Przez projekt fizycznie ukończony lub w pełni wdrożony należy rozumieć projekt, dla którego przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie projektu nastąpił odbiór ostatnich robót, dostaw lub usług przewidzianych do realizacji w jego zakresie rzeczowym.”

Ponadto kryteria wyboru Działania 2.21 z zakresu – kwalifikowalności projektu wskazują na to: „Czy projekt jest zgodny z przepisami art. 63 ust. 6 i art. 73 ust. 2 lit. f) i h) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. tj. wnioskodawca złożył oświadczenie, że: a. projekt nie został zakończony w rozumieniu art. 63 ust. 6 ww. rozporządzenia, b. nie rozpoczął realizacji projektu przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie albo, że realizując projekt przed dniem złożenia wniosku, przestrzegał obowiązujących.

Nadmienię, że szczegółowy katalog kosztów kwalifikowalnych zostanie określony w dokumentach konkursowych.

- **Czy w ramach jednego projektu w działaniu 2.21 typ A, możliwe będzie uzyskanie dofinansowania zarówno na magazyny energii dla b.u.p. jak i w formule projektu parasolowego (dla mieszkańców), czy też powinny to być dwa osobne projekty?**

PIFE: W odpowiedzi na Pani zapytanie informuję, że Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 (SZOP FEM 2021-2027) nie wyklucza łączenia projektów parasolowych z projektami dotyczącym magazynów energii dla b.u.p.

- **Jakie instalacje OZE będą kwalifikowalne w ramach działania 2.21 typ B?**

PIFE: Zgodnie z zapisami SZOP Typ projektu B Zaawansowane technologie OZE W ramach projektu przewiduje się wsparcie budowy niektórych rodzajów OZE, w których brakuje systemów wsparcia operacyjnego lub gdy technologia OZE jest niewystarczająco dojrzała lub charakteryzuje się wyższym ryzykiem albo niższą rentownością oraz na budowę magazynów energii pracujących wyłącznie na rzecz istniejącej instalacji energii odnawialnej. SzOP nie wskazuje konkretnych rodzajów instalacji.

- **Z opisu działania:** <https://www.fundusze.malopolska.pl/nabory/9096-dzialanie-221-wsparcie-rozwoju-oze-zit-dotacja> zawartego na stronie nr 3 (pkt. 5.5) dokumentu pt. „Załącznik nr 1 Wykaz informacji specyficznych i załączników do wniosku o dofinansowanie” wynika, że prowadzenie działalności gospodarczej w budynku wyklucza uzyskanie dotacji. PUK Zabierzów Sp. z o.o. jest spółką prawa handlowego i korzysta z budynków (np. budynki oczyszczalni ścieków, na których mamy instalacje PV) i prowadzi działalność gospodarczą. Dlatego, wg naszej oceny, **nie spełniamy wymogów, aby złożyć wniosek o dotację na magazyny energii. Czy nasza ocena kryteriów naboru do działania 2.21 jest prawidłowa?**

PIFE: Zapis w załączniku nr 1 do wniosku o dofinansowanie w działaniu 2.21, o brzmieniu „ w budynku dla którego dedykowana jest przedmiotowa infrastruktura nie będzie prowadzona działalność gospodarcza - warunek dotyczy również okresu ekonomicznej użyteczności infrastruktury;” odnosi się wyłącznie do dofinansowania magazynów energii w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych, zgodnie z treścią punktu 5, którego zapis ten jest częścią.

- **Czy można zawęzić wniosek tylko do magazynów energii dla fotowoltaiki?**

FE: Zakres projektu może dotyczyć wyłącznie magazynów energii elektrycznej dedykowanych dla instalacji fotowoltaicznych. Katalog wskaźników jest szerszy, obejmuje różne dopuszczalne rodzaje magazynów energii. Wnioskodawca wybiera z katalogu wskaźników obligatoryjnych te, które są adekwatne do zakresu rzeczowego projektu.

- **Czy Instytucja dopuszcza możliwość realizacji projektu na rzecz mieszkańców w formie bezpośrednich dotacji dla mieszkańców, tak jak to było realizowane w poprzedniej perspektywie finansowej?**

FE: Brak jest możliwości realizacji projektu na rzecz mieszkańców w formie bezpośrednich dotacji dla mieszkańców tj. w formule, która w poprzedniej perspektywie była realizowana w odniesieniu do projektów z zakresu ograniczania niskiej emisji (wymiana kotłów). Formuła grantowa nie była uzgadniana z Komisją Europejską na etapie konsultacji Programu FEM 2021- 2027. W ogłoszeniu o naborze wniosków nr FEMP.02.21-IZ.00-068/24 w ramach Działania 2.21 Wsparcie rozwoju OZE - ZIT - dotacja, typu projektu A Magazyny wskazano, że: „Projekty **mogą być realizowane w formule projektów parasolowych**, w których beneficjentem będzie jednostka samorządu terytorialnego realizująca projekty **na rzecz odbiorców końcowych (właściciele budynków mieszkalnych jednorodzinnych)**. Sformułowanie „mogą być realizowane” zastosowano, żeby podkreślić, że Wnioskodawca w postaci jednostki samorządu terytorialnego może, ale nie musi w ramach projektu uwzględnić zakresu rzeczowego związanego z zakupem i montażem magazynów na budynkach mieszkalnych jednorodzinnych.

- **Jeżeli jednak projekt ma być realizowany w formule parasolowej, to w związku z tym jakie są koszty kwalifikowane? Czy jest to przede wszystkim zakup i montaż magazynu energii? Czy kwalifikowane są również koszty wymiany inwertera na hybrydowy, systemu zarządzania baterią (BMS) oraz inteligentnego systemu zarządzania magazynem energii współpracującym z istniejącą instalacją fotowoltaiczną?**

FE: Wnioskodawca może w ramach naboru złożyć wniosek na budowę, rozbudowę, zakup magazynów energii elektrycznej oraz magazynów ciepła zastosowanych dla istniejącej już instalacji energii odnawialnej obejmujący wyłącznie budynki, które są jego własnością, wtedy projekt nie jest realizowany w formule parasolowej. W sytuacji kiedy Wnioskodawca zdecyduje się na złożenie wniosku obejmującego swym zakresem budynki mieszkalne jednorodzinne wtedy zakres projektu dotyczący budynków mieszkalnych jednorodzinnych jest realizowany w formule parasolowej. Zakres wydatków kwalifikowalnych nie jest uzależniony od formuły realizacji projektu (budynki własne jst czy też projekt parasolowy) - dla obydwu rodzajów projektów jest taki sam. W ramach przedmiotowego naboru kwalifikowalne są przede wszystkim koszty zakupu i montażu magazynów energii w tym również systemy zarządzania baterią BMS oraz systemy zarządzania magazynem energii współpracującym z istniejącą instalacją fotowoltaiczną.

W kwestii wymiany inwertera na hybrydowy wyjaśniały, że co do zasady zakup takiego inwertera jest wydatkiem kwalifikowanym. Zakup inwertera hybrydowego uznany będzie za wydatek **niekwalifikowalny** w przypadku jeżeli magazyn energii wraz z tym inwerterem będzie podłączany do instalacji OZE finansowanej już wcześniej w

ramach środków europejskich (np. Regionalny Program Operacyjny WM 2014-2020, działanie 4.1.1). Wymiana inwertera będącego elementem takiej instalacji OZE dofinansowanej już ze środków UE na nowy inwerter hybrydowy zakupiony w ramach działania 2.21 będzie naruszała zasadę podwójnego finansowania poniesionego już wydatku, dlatego będzie kosztem niekwalifikowanym.

➤ **W przypadku projektu parasolowego kto będzie ponosił koszty eksploatacji magazynów? Kto będzie ponosił koszty serwisu urządzenia, amortyzacji i po upływie okresu gwarancji?**

FE: W Załączniku nr 1 do ogłoszenia naboru wniosków nr FEMP.02.21-IZ.00- 068/24 wskazane są warunki wsparcia projektów przewidujących dofinansowanie rozwoju magazynów energii w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych pkt 5 ppkt 2) przedmiotu naboru: „właścicielem zakupionej infrastruktury będzie jednostka samorządu terytorialnego – **przez okres realizacji oraz trwałości projektu, co wiąże się również z koniecznością ponoszenia kosztów eksploatacyjnych**”. Oznacza to, że koszty eksploatacji w okresie realizacji i trwałości projektu będą ponoszone przez jednostkę samorządu terytorialnego tj. Wnioskodawcę. Kwestie związane z serwisem urządzenia oraz gwarancją,

Wnioskodawca powinien uregulować w umowie z Wykonawcą/ Dostawcą. W tym wypadku najlepiej aby gwarancja obejmowała okres trwałości projektu. Koszty gwarancji powinny być uwzględnione w cenie zakupu i montażu magazynów.

W przypadku serwisu gwarancyjnego musi być on związany ściśle z udzielaną gwarancją, może obejmować maksymalnie okres trwałości projektu i również powinien być uwzględniony w cenie zakupu i montażu magazynów energii.

W przypadku jeżeli serwis nie będzie powiązany z udzielaną gwarancją a będzie stanowił asystę techniczną wtedy koszt taki nie będzie mógł być kwalifikowany w projekcie. Koszty serwisu urządzenia, amortyzacji po upływie gwarancji, która byłaby krótsza niż okres trwałości projektu będą traktowane jako koszty eksploatacyjne, które będzie zobowiązany ponosić Wnioskodawca jako właściciel infrastruktury. Koszty te nie będą mogły być kwalifikowane w ramach projektu.

➤ **W przypadku projektu parasolowego kto ma pokryć wkład własny w nakładach? Gmina czy mieszkańcy? Jeśli mieszkańcy to w jaki sposób mają wpłacać wkład własny?**

FE: Wkład własny do projektu zabezpieczyć musi Wnioskodawca w swoim budżecie. Wnioskodawca może uzgodnić z mieszkańcami, że Ci wniosą środki na pokrycie wkładu własnego. Sposób wnoszenia tych opłat ustala Jednostka samorządu terytorialnego tj. Wnioskodawca.

➤ **Jakie instalacje OZE funkcjonujące u beneficjentów końcowych kwalifikują się do objęcia projektem? Czy tylko te wykonane przez beneficjenta końcowego we własnym zakresie? Czy projekty, które były dofinansowane np. z programu Mój Prąd mogą zostać zakwalifikowane do projektu?**

FE: Nie ma ograniczenia w zakresie źródła finansowania istniejącej instalacji OZE, dla których zakupiony zostanie magazyn energii. Mogą być to instalacje, które beneficjent końcowym zamontował w ramach środków własnych jak i takie, na które uzyskał dofinansowanie. Należy pamiętać, że w przypadku instalacji OZE wspartych w ramach środków europejskich (np. Regionalny Program Operacyjny WM 2014-2020, działanie 4.1.1). wymiana inwertera będącego elementem takiej instalacji OZE dofinansowanej już ze środków UE na nowy inwerter hybrydowy zakupiony w ramach działania 2.21 będzie naruszała zasadę podwójnego finansowania poniesionego już wydatku, dlatego będzie kosztem niekwalifikowanym.

➤ **Na jaki okres powinna zostać podpisana umowa użyczenia części nieruchomości od mieszkańca przystępującego do projektu na rzecz jednostki samorządu terytorialnego? Czy na okres realizacji i trwałości projektu czy na czas ekonomicznej użyteczności zakupionego w projekcie urządzenia?**

FE: Umowa bezpłatnego użyczenia nieruchomości powinna zostać zawarta na okres realizacji i trwałości projektu. Okres ekonomicznej użyteczności dotyczy braku możliwości prowadzenia działalności gospodarczej w budynku mieszkalnym, który podlega wsparciu w ramach projektu.

- **W informacjach specyficznych w dziale B.1.4 jest napisane, że mamy przedstawić informacje potwierdzające dokonanie właściwego doboru mocy i pojemności magazynów energii do potrzeb energetycznych budynku i posiadanych instalacji OZE. Jakiego dokumentu wymaga instytucja w celu spełnienia tego warunku? Czy dokument ten kwalifikuje się do dofinansowania jako koszty dokumentacji przygotowawczej?**

FE: Wnioskodawca ma przedstawić analizę profilu zużycia budynku na podstawie, której dokonano doboru mocy i pojemności magazynów energii do istniejącej instalacji OZE i rzeczywistych potrzeb budynku. Analiza taka może zostać przedstawiona w formie odrębnego załącznika, może być załącznikiem do specyfikacji technicznej lub do programu funkcjonalno-użytkowego (PFU). W analizie tej powinny być uwzględnione m.in. informacje w zakresie rodzaju, mocy istniejącej instalacji OZE, rocznej produkcji energii z instalacji OZE, zapotrzebowania na energię budynku, dobranej mocy i pojemności magazynów energii. Analiza ma pokazywać, że dobrane parametry magazynów są optymalne i pozwolą na zwiększenie autokonsumpcji wyprodukowanej energii na potrzeby własne. Koszty opracowania takiej analizy mogą zostać uwzględniona w kosztach przygotowawczych w projekcie.

- **W informacjach specyficznych jest napisane, że realizacja projektu może wymagać pozyskania lub zmiany warunków przyłączeniowych od Operatora Systemu Dystrybucyjnego. Na etapie oceny merytorycznej ta kwestia może być przedmiotem weryfikacji i wymagać uzasadnienia. Co to znaczy? Mamy dostać od TAURON informację, czy mieszkańcom będą zmieniały się warunki przyłączeniowe?**

FE: Informacja ta została zamieszczona, żeby Wnioskodawca miał świadomość, że dobór parametrów mocy i pojemności magazynów energii oraz mocy inwerterów może mieć wpływ na warunki przyłączeniowe budynku. Jeżeli parametry zostaną tak dobrane, że warunki będą wymagały zmiany wtedy przyłączenie magazynu nie będzie mogło nastąpić na wniosek tylko będzie musiało zostać poprzedzone procedurą wystąpienia o wydanie nowych warunków przyłączeniowych. Wykonawca/Dostawca przygotowujący specyfikację techniczną/PFU zawierającą analizy profilu zużycia budynków powinien taką informację wskazać Wnioskodawcy. Na etapie oceny merytorycznej, ekspert będzie badał informacje przedstawione w ramach analiz profilu zużycia energii i jeśli zauważy możliwość wystąpienia sytuacji, wiążącej się z koniecznością zmiany warunków przyłączeniowych może poprosić Wnioskodawcę o przedstawienie wyjaśnień.

- **W informacjach specyficznych jest napisane, że właścicielem zakupionych magazynów energii będzie gmina przez okres realizacji oraz trwałości projektu, co wiąże się z ponoszeniem kosztów eksploatacyjnych tych urządzeń. Czy do kosztów eksploatacyjnych możemy wliczyć koszty: pracownika sprawdzającego podłączenia zamontowanych magazynów, ubezpieczenia a także napraw ewentualnych awarii instalacji służących utrzymaniu urządzenia w ciągłej zdolności do pracy?**

FE: Prawidłowość wykonania prac przez Wykonawcę na etapie realizacji projektu może być weryfikowana w ramach nadzoru inwestorskiego. Koszty nadzoru inwestorskiego mogą być kwalifikowane w ramach kosztów bezpośrednich. Nadzór inwestorski może być zlecony jako usługa na zewnątrz lub wykonany przez własnego pracownika, na podstawie oddelegowania – zmiana zakresu czynności lub na podstawie odrębnej umowy, zgodnie z warunkami jego zatrudnienia. W okresie trwałości ewentualne naprawy awarii i nieprawidłowości w działaniu magazynów powinny być realizowane w ramach gwarancji udzielonej przez Wykonawcę. W sytuacji kiedy gwarancja jest krótsza niż okres trwałości projektu, koszty zatrudnienia pracownika do sprawdzania właściwego działania magazynów będą stanowiły asystę techniczną, a koszty napraw będą kosztami eksploatacyjnymi. Koszty te Wnioskodawca będzie ponosił po swojej stronie i nie będą one kwalifikowane w ramach projektu.

- **W informacjach specyficznych jest napisane, że moc magazynu energii przewidzianego do dofinansowania nie będzie przekraczać sumarycznej mocy wszystkich jednostek wytwórczych wchodzących w skład istniejącej instalacji OZE. Jeżeli wiadomo, że magazyn energii nie może się rozładować poniżej 20% swojej pojemności i nie może być naładowany powyżej 80% swojej pojemności – faktyczna pojemność magazynu do wykorzystania w celu zgromadzenia nadwyżek produkowanego prądu to 60% pojemności magazynu energii. Zasada dobierania wielkości magazynu energii do mocy instalacji PV opiera się na proporcji od 0,8 do 1,3 krotności mocy instalacji fotowoltaicznej (PV) patrz np. <https://revon.pl/jak-dobrac-wielkosc-magazynu-energii-do-instalacji-fotowoltaicznej/>). Oznacza to, że dla instalacji np. o mocy 10 kWp, zalecany magazyn energii powinien mieć pojemność w przedziale od 8 do 13 kWh. Jest to kluczowe dla osiągnięcia optymalnej równowagi między kosztem, a skutecznością magazynowania energii. Ta zasada pozwala na zapewnienie wystarczającej ilości energii do pokrycia codziennych potrzeb, jednocześnie unikając nadmiernych kosztów związanych ze zbyt dużym magazynem. Dlaczego w takim razie w informacjach specyficznych do wniosku postawiony został warunek, że moc magazynu energii przewidzianego do dofinansowania nie będzie przekraczać sumarycznej mocy wszystkich jednostek wytwórczych wchodzących w skład istniejącej instalacji OZE?**

FE: Warunek, o którym mowa w pytaniu dotyczy mocy magazynu, a nie jego pojemności. Czym innym jest moc magazynu, a czym innym pojemność magazynu energii. Moc magazynu wyrażana jest w [kW], pojemność magazynu mierzone jest w [kWh]. Zgodnie z warunkiem moc magazynu nie może przekraczać sumarycznej mocy wszystkich jednostek wytwórczych wchodzących w skład istniejącej instalacji OZE, oznacza to, że jeśli instalacji np. PV ma moc 10kW to moc magazynu nie może być większa niż 10kW. Warunek ten nie ogranicza jednak pojemności magazynu, która może być większa, niemniej jednak wtedy należy zweryfikować czy montaż magazynu, którego pojemność przekracza moc instalacji PV nie będzie wymagać zmiany warunków przyłączeniowych budynku.

- **Jeżeli z obliczeń w dokumencie przygotowawczym wyjdzie, że moc magazynu powinna zawierać się w przedziale dla którego nie da się dobrać właściwego magazynu energii, to czy beneficjent będzie mógł kupić większy magazyn? Np. istniejąca instalacja fotowoltaiczna ma moc 7,91 kW, a dobrany magazyn energii powinien mieć pojemność między 6,3 kW, a 10,3 kW to czy beneficjent końcowy będzie mógł liczyć na możliwość zakupu magazynu o mocy 10 kWp (nawet dopłacając ze środków własnych), czy tylko 5 kWp (bo magazyny o mocy 6 kWp nie są produkowane)?**

FE: Pytanie jest niezrozumiałe ponieważ Wnioskodawca pyta o moc magazynu, a podaje przedział wartości dla pojemności magazynu energii. W sytuacji jeżeli moc dobranego magazynu będzie mieścić się w przedziale, w którym górna granica przekracza moc instalacji PV, brak możliwości zakupu magazynu o maksymalnej dobranej mocy przekraczającej moc instalacji PV. W tej sytuacji moc dobranego magazynu musi zostać obniżona tak aby nie była większa niż moc instalacji PV.

- **Kto będzie właścicielem zakupionych w projekcie magazynów po okresie trwałości? Gmina czy beneficjenci końcowi? Jeśli beneficjenci końcowi, to na jakiej zasadzie zostaną im przekazane zamontowane na ich nieruchomości urządzenia? Czy jeśli w okresie realizacji i trwałości projektu koszt urządzenia nie zostanie zamortyzowany – czy przekazanie na własność beneficjentowi końcowemu powinno uwzględniać wartość urządzenia w części niezamortyzowanej?**

FE: Po okresie trwałości projektu, Wnioskodawca może przekazać na własność zakupione magazyny, właścicielom budynków, w których zostały zamontowane magazyny energii. Wnioskodawca powinien w pierwszej kolejności ustalić scenariusz przekazania mieszkańcom magazynów energii po okresie trwałości zgodnie z planowaną formą realizacji projektu, mając na uwadze ustawę o finansach publicznych, w oparciu o swoją politykę rachunkowości oraz zgodnie z odpowiednimi przepisami podatkowymi (m.in. ustawy - Ordynacja podatkowa, ustawy o podatku od towarów i usług, ustawy z o podatku dochodowym od osób prawnych czy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych). Decyzja czy i w jakie wysokości Gmina przekaze zamontowane magazyny energii mieszkańcom będzie w gruncie rzeczy zależeć od zaproponowanego przez Wnioskodawcę sposobu przekazania – ponieważ to na tej podstawie należy przeanalizować sposób określenia wartości przekazanego majątku. Wszelkie finansowe skutki realizacji i eksploatacji projektu mogą być ujęte również w umowie pomiędzy Wnioskodawcą a mieszkańcem. Wszelkie informacje ujęte w pkt O wniosku muszą być spójne z przedmiotową umową.

- **W informacjach specyficznych jest napisane, że w budynku do którego dedykowana jest przedmiotowa infrastruktura nie będzie prowadzona działalność gospodarcza – w świetle jakich przepisów będzie sprawdzana kwestia prowadzenia działalności gospodarczej? Czy w świetle polskiego prawa dot. przedsiębiorców, czy w świetle unijnego prawa dotyczącego pomocy publicznej?**

FE: Kwestia prowadzenia działalności gospodarczej weryfikowana jest w kontekście świadczenia usług lub oferowania towarów tj. w rozumieniu przepisów o pomocy publicznej. W tym zakresie mieści się prowadzenie działalności w rozumieniu przepisów dot. przedsiębiorców niemniej jednak nie wyczerpuje to katalogu podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. W myśl przepisów o pomocy publicznej za podmiot prowadzący działalność może zostać uznany każdy podmiot niezależnie od formy prawnej. Kwestie działalności gospodarczej były również wyjaśniane w ramach napływających pytań do ogłoszonego naboru. Odpowiedzi zostały zamieszczone na stronie z ogłoszeniem o naborze <https://fundusze.malopolska.pl/naborzy/9096-dzialanie-221-wsparcie-rozwoju-oze-zit-dotacja> w pliku <https://fundusze.malopolska.pl/sites/default/files/2024/09/9455/Wyjasnienia%20dotyczace%20naboru%20FEMP.02.21-IZ.00-068.pdf>.

- **W informacjach specyficznych jest napisane, że beneficjent będzie zobowiązany do zapewnienia odpowiedniego systemu kontroli urządzeń eksploatowanych przez odbiorców końcowych. Z jaką częstotliwością pracownik Beneficjenta ma sprawdzać urządzenia eksploatowane przez odbiorców końcowych?**

FE: Zgodnie z warunkiem wpisanym do Załącznika nr 1 do ogłoszenia o naborze wniosków „Beneficjent będzie zobowiązany do zapewnienia odpowiedniego systemu kontroli urządzeń eksploatowanych przez odbiorców końcowych, zarówno przez pracowników jednostki, jak i przez osoby wyznaczone przez IZ FEM. Spełnienie tych warunków będzie się opierało na zawartych z odbiorcami np. porozumieniach/umowach”. IZ FEM nie narzuca Wnioskodawcy jak często mają być sprawdzane instalacje magazynów u odbiorców końcowych. Wnioskodawca ma zapewnić, że kontrole takie będą możliwe zarówno przez pracowników Wnioskodawcy jak i osoby wyznaczone przez IZ FEM, co oznacza, że Wnioskodawca powinien poinformować odbiorców końcowych o takich kontrolach i w zawartych z nimi umowach bezpłatnego użyczenia określić warunki systemu kontroli.

- **W informacjach specyficznych jest napisane, że w budynku do którego dedykowana jest przedmiotowa infrastruktura nie będzie prowadzona działalność gospodarcza – warunek dotyczy również ekonomicznej użyteczności infrastruktury. Jak gmina ma egzekwować ten zapis, skoro prawdopodobnie łącznie okres realizacji i trwałości inwestycji będzie krótszy niż okres ekonomicznej użyteczności infrastruktury?**

FE: Podstawą egzekwowania warunków korzystania z magazynów energii, w tym warunków odnoszących się do braku możliwości prowadzenia działalności gospodarczej będzie umowa pomiędzy Gminą, a mieszkańcem. Umowa ta stanowić powinna źródło egzekwowania warunków korzystania z infrastruktury wytworzonej w wyniku realizacji projektu. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że w sytuacji gdy magazyny energii zostaną zakwalifikowane jako środek trwały w ramach grupy 6 rodzaj 633 baterie stacjonarnych akumulatorów elektrycznych wówczas stawka amortyzacji powinna wynieść 20%. Tym samym okres ekonomicznej użyteczności wyniesie 5 lat i będzie zgodny z okresem trwałości projektu.

- **Odnosnie analizy finansowej projektu. Z czyjego punktu widzenia ma być zaprezentowana analiza finansowa? Gminy, czy sumy odbiorców końcowych? Co powinno być liczone po stronie przychodów, a co po stronie kosztów eksploatacyjnych?**

FE: Analiza finansowa dla projektów inwestycyjnych zgodnie z założeniami jest przygotowywana przez Wnioskodawcę, który ubiega się o dofinansowanie. Analiza finansowa dla projektu przygotowana z punktu widzenia Wnioskodawcy ma przedstawiać planowane skutki finansowe realizacji projektu, które należy przedstawić odpowiednio w arkuszu obliczeniowym oraz szczegółowo opisać w części O wniosku o dofinansowanie. Jednocześnie należy pamiętać, że dane finansowe w zakresie przychodów i kosztów Wnioskodawcy muszą być powiązane i wynikać z przyjętego modelu określonego w umowach pomiędzy Wnioskodawcą a mieszkańcami. W zależności od przyjętego modelu w analizie należy zgodnie z rzeczywistą sytuacją uwzględnić ewentualne przychody Wnioskodawcy, które może otrzymywać na podstawie ww. umowy oraz koszty, które zgodnie z tą umową Wnioskodawca będzie zobligowany ponosić zarówno na etapie realizacji

jak i eksploatacji projektu. Analiza powinna odzwierciedlać planowane rzeczywiste koszty i przychody z punktu widzenia Wnioskodawcy.

Jeżeli Mieszkańcy będą ponosić inne koszty, które nie będą stanowiły przychodów Wnioskodawcy w okresie eksploatacji to nie należy ich uwzględniać w analizie a jedynie opisać w części O wniosku.

W przypadku kiedy w ramach przyjętego modelu wystąpi sytuacja w której mieszkańcy będą zobligowani ponieść opłatę na poczet realizacji projektu w celu zabezpieczenia wkładu własnego to Wnioskodawca powinien tę część wkładu własnego uwzględnić w budżecie finansowania projektu jako środki własne, wraz z opisem, iż pochodzą one z wpłat od mieszkańców.

Niezbędne informacje można znaleźć również w rozdziale 13 Wademekum Wiedzy o Wniosku (w zakresie projekcji finansowych szczegółowo opisane jest to w podrozdziale 13.3 Wademekum).

2.22/2.8 Wsparcie rozwoju OZE - ZIT Instrumenty finansowe

➤ Czy znany jest planowany termin naborów?

BGK: Termin naboru w działaniu 2.18 i 2.22 nie jest jeszcze znany. Jest tak dlatego, że w ostatnim przetargu na wdrażanie pożyczek unijnych w ramach działania 2.18 nie wpłynęła żadna oferta. Dlatego nie możemy procedować wyboru Pośredników Finansowych. Czekamy na dalsze decyzje ze strony Instytucji Zarządzającej. Odnosnie do działania 2.22 brak jest jeszcze po stronie Instytucji Zarządzającej akceptacji dokumentacji przetargowej. Jesteśmy w trakcie ostatecznych ustaleń co do jej treści.

➤ Czy w ramach działania będzie można realizować projekty w formule „zaprojektuj i wybuduj”?

PIFE: Działanie 2.22 Wsparcie rozwoju OZE – ZIT, IIT będzie zawierać następujące cele finansowania:

- Budowa i rozbudowa instalacji OZE w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, w tym z zastosowaniem magazynów energii działających na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci,
- Budowa i rozbudowa instalacji OZE w zakresie wytwarzania ciepła i chłodu przy wykorzystaniu energii geotermalnej, słonecznej, pomp ciepła, biomasy z zastosowaniem magazynów ciepła działających na potrzeby danego źródła OZE wraz z przyłączeniem do sieci,
- Usługi energetyczne, w tym wytwarzanie, magazynowanie, zarządzanie i dystrybucja energii w ramach podmiotu.

Szczegółowy zakres inwestycji będzie przedstawiony w regulaminie niniejszego instrumentu finansowego.

BGK: W naszej ocenie jest to możliwe, jednak z pożyczki najpewniej nie będzie można sfinansować całej fazy projektowania. Po pierwsze, aby otrzymać pożyczkę na EE lub OZE, samorząd musi już mieć zaplanowaną inwestycję. Np. razem z wnioskiem JST składa audyt energetyczny lub analizę wykonalności inwestycji, wskazuje zakres i kosztorys inwestycji. Po drugie, do rozliczenia pożyczki nie mogą być przedstawione m.in. dokumenty wystawione przed złożeniem wniosku o pożyczkę (tu jest wyjątek: audyt energetyczny oraz ekspertyza ornitologiczna). Reasumując, JST może wybrać wykonawcę inwestycji realizowanej w formule „zaprojektuj i wybuduj”. Jednak z pożyczki można będzie sfinansować przede wszystkim część inwestycyjną.

➤ Czy w ramach działania dopuszczalne będzie spożytkowanie części środków na prace termomodernizacyjne? Jeżeli tak to czy przewidujecie Państwo maksymalne limity (np. procentowe) na ten typ działania w ramach projektu?

BGK: W inwestycjach w OZE przewidujemy finansowanie wyłącznie tych prac, które są niezbędne do zainstalowania jednostek OZE lub magazynów energii. Dopuszczamy np. modyfikacje na dachu i ścianach niezbędne do przygotowania i instalacji jednostek generujących energię, zakup i montaż jednostek, oraz ich przyłączenie do sieci. W działaniu 2.22 nie przewidujemy finansowania termomodernizacji.

➤ Czy w sytuacji, kiedy beneficjent realizuje projekt dot. montażu OZE w budynku jest możliwość jednoczesnej realizacji termomodernizacji z innych źródeł w kontekście wykazania uzyskanego efektu ekologicznego? Czy dopuszczalne będzie podzielenie efektu ekologicznego między inwestycje związane z OZE a inwestycje związane z termomodernizacją?

BGK: Widzimy kilka możliwości łączenia/rozdzielności projektów EE i OZE:

- a) inwestycja termomodernizacyjna z komponentem OZE – finansowana z pożyczki z działania 2.18 jako jedna inwestycja; tu wymagany będzie jeden łączny audyt energetyczny dla inwestycji;
- b) inwestycja termomodernizacyjna finansowana z pożyczki z działania 2.18 – bez komponentu OZE;
- c) inwestycja w OZE finansowana z pożyczki z działania 2.22 – tu wymagana będzie analiza wykonalności, nawet jeżeli w stosunku do tego zakresu inwestycji JST posiada już audyt energetyczny.

W obu działaniach wymagamy innych „efektów ekologicznych”. W 2.18 jest to przede wszystkim poprawna EE budynku o min. 30%. W OZE nie narzucamy określonych wymogów od inwestycji.

W obu działaniach premiuujemy uzyskanie lepszych efektów ekologicznych niż minimalne – przede wszystkim w postaci umorzenia części kapitału pożyczki (od 10% do 50% pożyczki). W EE będzie większe umorzenie za poprawę o ponad 40%. A w OZE np. za wymianę źródła ciepła na OZE (10% pożyczki). Zachęcamy do zapoznania się z naszymi [wymogami dotyczącymi przygotowania inwestycji z zakresu EE i OZE](#).

➤ **Jaki jest poziom dofinansowania dla projektów w Działaniu 2.22 - 85%?**

SMK: W przypadku działania 2.22 pożyczka obejmie 100% kosztów kwalifikowanych. Taka informacja została nam przekazana na spotkaniu z operatorem działania, czyli BGK.

➤ **Czy możliwe jest zrealizowanie projektu przed złożeniem wniosku o dofinansowanie i następnie otrzymanie dofinansowania w formie refundacji za poniesione wydatki kwalifikowalne. Jeśli tak to proszę o informację na jakim etapie inwestycji należy złożyć wniosek, żeby projekt został zrefundowany?**

BGK: Odbiorca nie może zrealizować całej inwestycji a potem tylko otrzymać refundację. Może jednak rozpocząć inwestycję przed otrzymaniem pożyczki. Aby w takiej sytuacji można zaliczyć wydatki do pożyczki, należy spełnić kilka warunków:

5. Pożyczka jest udzielona bez pomocy publicznej
6. Pożyczki udzielane są wyłącznie na te elementy inwestycji, które nie są fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone na dzień podjęcia decyzji inwestycyjnej przez Partnera Finansującego (w praktyce na dzień zawarcia pożyczki)
7. Pożyczkobiorca dysponuje dokumentacją przedinwestycyjną – przede wszystkim audytem energetycznym, który spełnia wymogi opisane w tym dokumencie:
[https://www.bgk.pl/files/public/Fundusze Europejskie dla regionow/Przewodnik do audytow budynki publiczne.pdf](https://www.bgk.pl/files/public/Fundusze_Europejskie_dla_regionow/Przewodnik_do_audytow_budynki_publiczne.pdf)
8. Faktury mogą być wystawione najwcześniej w dniu złożenia wniosku o udzielenie Pożyczki, a zatem płatność za nie też może być dopiero od tego dnia.

➤ **Proszę o doprecyzowanie poprzedniej odpowiedzi na następujące pytanie:**

Pytanie poprzednie: Czy wnioskodawca posiadający typ C (projekty kompleksowe wykorzystujące OZE do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej) będzie mógł sfinansować inwestycje w instalacje OZE wytwarzające jeden typ energii, cieplnej bądź elektrycznej?

Odpowiedź: Jeżeli jest to projekt kompleksowy, to oznacza, że dotyczy obu typów energii. Jak nie dotyczy obu, to znaczy, że finansowany jest typ A (energia elektryczna) lub B (energia cieplna).

Prośba o doprecyzowanie: Czy jeśli wnioskodawca ma zapisany projekt kompleksowy w Strategii ZIT, a będzie chciał sfinansować tylko jeden typ energii, czy to będzie możliwe?

BGK: Co do zasady sfinansowanie tylko jednego typu energii będzie możliwe.

➤ **Czy Fundusz Wschodni będzie restrykcyjnie trzymać się terminu realizacji inwestycji 180 dni czy jednak będzie skłonny wydłużać ten termin?**

FS: Fundusz Wschodni co do zasady przewiduje 180 dni na realizację inwestycji, jednak w uzasadnionych przypadkach możliwe jest jego wydłużenie na wniosek Wnioskodawcy. Każdy taki wniosek jest rozpatrywany indywidualnie, a dotychczas nigdy nie wystąpił przypadek, w którym przedłużenie zostałoby odrzucone.

➤ **Co z pożyczką jeżeli na działce na której chcemy zamontować panele fotowoltaiczne na gruncie nie ma budynku, np. tak jak na działkach na których znajdują się przepompownie ścieków. Czy możemy się ubiegać o pożyczkę na taki teren?**

FS: Tak – można ubiegać się o pożyczkę również na działki, na których nie ma budynków, np. tereny z przepompowniami ścieków. Kluczowe jest posiadanie tytułu prawnego do nieruchomości oraz to, aby instalacja zasilala konkretny punkt poboru energii (PPE). Fizyczna lokalizacja paneli (czy stoją na dachu, czy na gruncie) nie ma znaczenia – ważne jest, dokąd dostarczana będzie energia elektryczna.

- **Co z pomocą de minimis tzn. część budynków wynajmuje swoją powierzchnię najemcom np. na organizację zajęć zumbi itp. itd. W części budynków mamy wydzielone pomieszczenia na pizzerię czy ośrodek zdrowia, ale te firmy mają przepisany licznik na siebie. Osobno jest licznik dla pizzerii osobno dla reszty budynku gminnego. Mamy też taką sytuację, że w budynku BUP wynajmujemy pomieszczenia na restaurację i wystawiamy restauracji refakturę za energię.**

FS: W przypadku instalacji OZE kluczowe jest to, że każda z nich jest przypisana do konkretnego punktu poboru energii (PPE). Oznacza to, że nie ma znaczenia, iż w budynku funkcjonuje inna działalność gospodarcza – liczy się wyłącznie to, dokąd faktycznie dostarczana jest energia. Jeżeli energia z instalacji nie zasila działalności gospodarczej najemców (np. pizzerii, restauracji, zumbi, ośrodka zdrowia), nie powstaje żaden konflikt z zasadami pomocy publicznej/de minimis. Nie analizujemy budynku jako całości – patrzymy punktowo na PPE.

Druga część pytania dotyczy sytuacji, w której **część energii z instalacji PV jest sprzedawana**, np. poprzez refakturowanie na restaurację albo sprzedaż w net-billingu np. Tauron

- Jeśli pożyczka jest udzielana jako pomoc publiczna/de minimis – nie ma to znaczenia, bo jest to forma wsparcia dla przedsiębiorców.
- Natomiast w przypadku pożyczki udzielanej bez pomocy publicznej pojawia się ryzyko prawne: zgodnie ze stanowiskiem UOKiK, jeśli ponad 20% energii z instalacji finansowanej bez pomocy publicznej jest sprzedawane innym podmiotom, może to zostać uznane za prowadzenie działalności gospodarczej. W takiej sytuacji pożyczka nie mogłaby być udzielona na zasadach bez pomocy publicznej.

Obecnie zagadnienie to jest przedmiotem konsultacji z BGK, ale jest to kwestia skomplikowana i wymaga jednoznacznego stanowiska instytucji nadzorujących.

Podsumowanie:

- Zadania publiczne – brak działalności gospodarczej → mogą być finansowane bez pomocy publicznej.
- Sprzedaż/refakturowanie energii – działalność gospodarcza → możliwa pożyczka z pomocą publiczną (np. de minimis); problematyczne przy finansowaniu bez pomocy publicznej, zwłaszcza powyżej progu 20%.

- **Czy przetarg na wyłonienie wykonawcy realizującego inwestycje możemy ogłosić po złożeniu wniosku? A ceny do wniosku skalkulować na podstawie rozeznania rynkowego. Czy przetarg musi być rozstrzygnięty przed złożeniem wniosku?**

FS: Przed złożeniem wniosku preferowanym dokumentem jest kosztorys inwestorski, który stanowi podstawę do oszacowania wartości przedsięwzięcia. Wnioskodawca może w tym czasie przeprowadzić rozeznanie rynkowe i na tej podstawie przygotować budżet do wniosku – przetarg nie musi być rozstrzygnięty przed złożeniem wniosku.

Ze względu na złożone zasady udzielania pomocy publicznej – w szczególności przy projektach obejmujących zarówno instalacje OZE, jak i magazyny energii – Fundusz Wschodni dopuszcza możliwość, że po złożeniu wniosku konieczne będzie doprecyzowanie danych lub przygotowanie aneksu do umowy (np. po zakończeniu procedury przetargowej), tak aby ostateczne wartości i zakres inwestycji były w pełni zgodne z regulaminem i zasadami liczenia kosztów kwalifikowanych.

- **Proszę o potwierdzenie konieczności dysponowania umową przyłączeniową dla celów aplikowania.**

FS: Umowa przyłączeniowa jest wymagana.

- **Proszę o potwierdzenie konieczność dwóch form zabezpieczeń w przypadku JST.**

FS: Fundusz indywidualnie ocenia każde JST i na podstawie wstępnej weryfikacji określa docelowe zabezpieczenia do pożyczki. Standardowo w przypadku JSt jest to weksel własny gminy.

➤ **Proszę o wyjaśnienie kwestii umorzeń: jak należy zapewnić dokumentowanie produkcji energii na własne potrzeby oraz w jaki sposób są zdefiniowane obiekty użyteczności publicznej.**

FS: Dokumentowanie produkcji energii wyłącznie na potrzeby własne – zasady do umorzenia. Produkcja energii wyłącznie na potrzeby własne jest ustalana na podstawie dwóch elementów:

1. Historycznego zużycia energii przez Wnioskodawcę,
2. Ostatecznie zainstalowanej instalacji OZE, której parametry techniczne wskazują, że nie przekroczy ona poziomu dotychczasowego zapotrzebowania.

Oznacza to, że jeżeli z Analizy Wykonalności i dokumentacji końcowej inwestycji wynika, iż:

- w roku poprzedzającym realizację inwestycji (np. 2024 r.) Wnioskodawca zużył 50 000 kWh,
 - a projektowana i następnie wykonana instalacja będzie produkowała mniej niż to zużycie, np. 49 000 kWh,
- to jednoznacznie oznacza to, że energia będzie wytwarzana wyłącznie na własne potrzeby, ponieważ instalacja nie przekracza historycznego zapotrzebowania.

Dokumenty wymagane do potwierdzenia produkcji na własne potrzeby i odbioru Inwestycji Końcowej

Podstawą do weryfikacji możliwości zastosowania umorzenia są dokumenty składane po zakończeniu realizacji inwestycji, w tym faktury końcowe i dokumentacja odbiorowa.

Przykładowe dokumenty wymagane do odbioru Inwestycji Końcowej:

1. Załączniki do faktur zawierające opis zakresu robót, typy i liczbę zainstalowanych urządzeń, parametry techniczne (w tym moc instalacji), karty produktów.
2. Dokumentacja zdjęciowa instalacji OZE (zdjęcia paneli, falowników, tabliczek znamionowych, punktu przyłączenia do sieci itp.).
3. Protokoły odbioru końcowego.
4. Potwierdzenie uzgodnienia projektu instalacji PV z rzeczoznawcą ds. zabezpieczeń przeciwpożarowych – dla instalacji PV powyżej 6,5 kW.
5. Kopia dziennika budowy (jeśli dotyczy).
6. Pozwolenie na użytkowanie lub zawiadomienie o zakończeniu budowy (wraz z oświadczeniem o braku sprzeciwu po 14 dniach).
7. Wpis do właściwych rejestrów (np. MIOZE lub koncesja na wytwarzanie energii – jeśli wymagane).
8. Dokumenty potwierdzające przyłączenie instalacji do sieci, w tym:
 - potwierdzenie przyłączenia do sieci elektroenergetycznej,
 - umowa o świadczenie usług dystrybucji energii.
9. Umowa sprzedaży energii (jeżeli dotyczy) oraz dokumenty potwierdzające wolumen energii wytworzonej i sprzedanej (min. za ostatni miesiąc).
10. Dokumenty potwierdzające przestrzeganie przepisów ochrony środowiska, np. decyzje, protokoły, wpisy do dziennika budowy dotyczące:
 - wycinki drzew i krzewów,
 - decyzji derogacyjnych,
 - decyzji środowiskowych,
 - innych wymogów wynikających z przepisów.

Obiekty użyteczności publicznej: Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z 12.04.2002 r. są to m.in.:

- urzędy JST,
- szkoły,
- przedszkola,
- szpitale,
- ośrodki zdrowia,
- domy kultury,
- biblioteki,
- inne obiekty służące społeczności.

Jeśli instalacja jest wykonywana na takim budynku → przysługuje 30% umorzenia.

➤ **INFORMACJA DODATKOWA Z FS:**

Pomimo bardzo dobrej woli Instytucji Zarządzającej, która dąży do zapewnienia jak najlepszych warunków dla JST, obowiązują nas twarde ograniczenia wynikające z przepisów o **pomocy publicznej**. W przypadku pomocy **de minimis** możliwe jest stosowanie pełnych umorzeń, oczywiście w granicach dostępnego limitu u Wnioskodawcy.

Natomiast przy pomocy publicznej musimy przestrzegać **limitów EDB** – ekwiwalentu dotacji brutto, wynikających bezpośrednio z **rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014, a dokładnie art. 41**, który reguluje zasady udzielania pomocy na inwestycje w zakresie energii ze źródeł odnawialnych i magazynów energii.

Zgodnie z tymi przepisami:

- dla instalacji OZE maksymalny poziom pomocy wynosi 45% kosztów kwalifikowanych,
- dla magazynów energii – **30% kosztów kwalifikowanych**, z możliwością zwiększenia tych limitów o +10% dla średnich oraz +20% dla małych przedsiębiorstw.

W praktyce oznacza to, że nawet jeśli Wnioskodawca spełnia kryteria do pełnego umorzenia, to ze względu na limity EDB wynikające z art. 41 rozporządzenia 651/2014 rzeczywisty poziom umorzenia może być niższy.

Dodatkowo – jak wskazaliśmy wcześniej – udzielanie pożyczki bez pomocy publicznej jest bardzo problematyczne, jeżeli ponad **20% energii** z instalacji jest sprzedawane, nawet w ramach net-billingu. Może to bowiem zostać uznane za prowadzenie działalności gospodarczej, co wyklucza możliwość udzielenia finansowania w formule „bez pomocy”.

2.23 Gospodarowanie wodami – ZIT

- **Czy w ramach działania istnieje możliwość dokonania zakupu działki lub nieruchomości w ramach projektu? Z wytycznych dot. kwalifikowania wydatków wynika, że zakup nieruchomości jest dopuszczalny ale ograniczony do 10% kosztów kwalifikowanych, a w SZOP na ten moment dla żadnego z ww. działań nie ma wprost zapisu że zakup nieruchomości jest niekwalifikowany.**

PIFE: Co do zasady zgodnie z wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 - Rozdział 3. Szczególne warunki kwalifikowalności, Podrozdział 3.4. Zakup nieruchomości, przedstawia następujące wytyczne: „1) Limity określone w art. 64 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego (10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu w przypadku gruntów oraz 15% w przypadku terenów przemysłowych oraz terenów opuszczonych, na których znajdują się budynki) odnoszą się do łącznej kwoty:

- a) wydatków poniesionych na nabycie nieruchomości,
- b) wydatków poniesionych na odszkodowanie za przejęte nieruchomości,
- c) wydatków poniesionych na obowiązkowy wykup nieruchomości oraz obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania zgodnie z art. 135 i art. 136 ustawy z dnia 27 49 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.),
- d) wydatków poniesionych na nabycie prawa użytkowania wieczystego,
- e) wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego,
- f) wydatków poniesionych na nabycie innych tytułów prawnych do nieruchomości,
- g) innych wydatków wymaganych przepisami prawa krajowego.

- **Jak odpowiednio przyporządkować projekt do typu A oraz typu B?**

PIFE: W typ A wpisują się projekty dotyczące dużych zbiorników, zwiększenia retencyjności zlewni. Główny nacisk będzie położony na wspieranie małej retencji w ekosystemach oraz zlewniach elementarnych, w tym naturalnych ekosystemach na obszarach cennych przyrodniczo. W typ B wpisują się systemy gospodarowania wodami opadowymi/roztopowymi – również urządzenia montowane u mieszkańców.

- **Typ projektu A: Czy dopuszczalne będą projekty realizowane na terenie, będącym własnością PGW Wody Polskie, na podstawie porozumienia między PGW a gminą, w którym gmina zobowiąże się do realizacji inwestycji na mieniu będącym pod zarządem PGW Wody Polskie?**

FE: Zgodnie z zapisami Wademekum wiedzy o wniosku możliwa jest realizacja inwestycji na terenie nie będącym własnością Wnioskodawcy. Zgodnie z zapisami kryteriów wyboru projektów w przypadku realizacji inwestycji na gruntach Skarbu Państwa, będących w administracji Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie potwierdzenie prawa dysponowania nieruchomością na okres realizacji projektu będzie możliwe najpóźniej na moment podpisania umowy o dofinansowanie. Informację taką należy zawrzeć we wniosku o dofinansowanie w pkt H.1. Należy pamiętać, iż co do zasady Wnioskodawca powinien być właścicielem wytworzonej w ramach projektu infrastruktury przez okres realizacji oraz trwałości projektu. Ponadto Wnioskodawca powinien posiadać ustawowe kompetencje do realizacji zadań objętych wnioskiem do dofinansowanie.

- **Typ projektu A: Czy jeśli gmina posiada zadania własne m.in. dot. ochrony przeciwpowodziowej to czy będzie możliwe połączenie montażu finansowego środków JST (z ZIT w działaniu 2.23) i PGW Wody Polskie na taką inwestycję (przy zachowaniu zasady braku podwójnego finansowania tych samych wydatków)?**

FE: Co do zasady istnieje możliwość, aby połączyć montaż finansowy Gminy oraz PGW Wody Polskie. Niemniej jednak przedstawione pytanie zawiera zbyt mało informacji, aby udzielić pełnej odpowiedzi, gdyż w takim wypadku istotne jest jaki udział w realizacji projektu będzie mieć PGW Wody Polskie. Na przykład jeśli Gmina planuje realizację projektu wspólnie z PGW Wody Polskie, Wody Polskie muszą w takim wypadku występować w projekcie jako partner i wszelkie zasady dotyczące partnerstwa muszą zostać spełnione.

Dodatkowo należy mieć na uwadze warunki dostępowe dla typu A, który mówi iż w odniesieniu do projektów dotyczących małej retencji – wsparcie uzyskują projekty realizowane przez podmioty inne niż podlegające/

nadzorowane przez administrację centralną. Zatem brak jest możliwości, aby PGW Wody Polskie realizowały z Gminą wspólny projekt dotyczący małej retencji w typie A.

W przypadku jeśli Gmina planuje jedynie uzupełnić finansowy wkład własny środkami pochodzącymi od PGW Wody Polskie konieczne jest zastosowanie się do zasad wskazanych w podrozdziale 10.3.2 Rodzaje źródeł finansowania wkładu własnego Wademekum wiedzy o wniosku.

- **Typ projektu B: Zgodnie z zapisami SZOP, maksymalna pojemność zbiornika retencyjnego w typie A wynosi do 5 mln m³. Czy planowane jest uwzględnienie w dokumentacji naborowej również minimalnej i/lub maksymalnej pojemności zbiornika dla typu B – jeśli tak to jakiej?**

FE: W ramach typu B na chwilę obecną nie określono maksymalnej pojemności zbiorników retencyjnych. Niemniej jednak z informacji uzyskanych od Departamentu Rozwoju Regionalnego tut. Urzędu planowane jest wprowadzenie doprecyzowania w zapisach Programu FEM oraz w SzOP. Na chwilę obecną brak jest informacji jakie będą ostateczne zapisy w ww. dokumentach. Temat zbiorników retencyjnych będzie przedmiotem dalszych prac pod kątem ewentualnego doprecyzowania zapisów.

- **Typ projektu B: Jakich formalności będzie musiał dopełnić Wnioskodawca tj. jakie dostarczyć dokumenty na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie, a następnie podpisania umowy dotacyjnej w typie projektu B, w zakresie projektów kierowanych do mieszkańców? Przy tego typu projektach proces związany m.in. z uzyskaniem pozwoleń na budowę jest długotrwały, stąd kluczowe jest poznanie ostatecznego terminu, w którym Wnioskodawca musi nimi dysponować. Jednocześnie, ze względu na potrzebę zapewnienia możliwości realizacji wnioskujemy, aby Wnioskodawca nie musiał gromadzić pełnej dokumentacji (od mieszkańców) przed powzięciem ostatecznej informacji o przyznaniu dofinansowania. W obecnie opublikowanej dokumentacji nie ma takich informacji.**

FE: W przypadku realizacji inwestycji na terenach prywatnych w takim przypadku Beneficjentem będzie jednostka samorządu terytorialnego, zaś odbiorcami końcowymi mieszkańcy gmin. Takie rozwiązanie zaproponowane KE i ujęte w ramach przygotowywanej zmiany programu FEM 2021-2027. W proponowanym rozwiązaniu przyjęto, iż rozliczenie projektu następowaloby na podstawie wydatków poniesionych przez osobę trzecią, a nie beneficjenta projektu. W takiej sytuacji własność zakupionych rzeczy (np. urządzeń, instalacji) od początku przysługiwałaby odbiorcom końcowym projektu, a nie beneficjentowi projektu. W celu zachowania m.in. trwałości rezultatów projektu wprowadzone zostałyby rozwiązania polegające m.in. na zawieraniu umów pomiędzy beneficjentem projektu, a odbiorcami końcowymi.

Informacje nt. dokumentów niezbędnych do przedstawienia wraz z wnioskiem o dofinansowanie oraz etap ich dostarczenia zostanie wskazany w kryteriach wyboru projektów.

Niemniej jednak z informacji uzyskanych od Departamentu Rozwoju Regionalnego planowane są zmiany zapisów Programu FEM i po uzyskaniu zgody KE na takie rozwiązanie konieczne będzie dostosowanie SzOP w przedmiotowym zakresie.

- **Typ projektu B: W przypadku przebudowy instalacji dot. bezodpływowego podziemnego zbiornika, do którego spływają ścieki z domowych urządzeń kanalizacyjnych o przyznanie dotacji mogą ubiegać się tylko Wnioskodawcy, którzy mają uregulowaną gospodarkę ściekami na swojej nieruchomości, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Czy w takim przypadku do realizacji inwestycji będzie potrzebna dodatkowa dokumentacja? Jeśli tak, to jaka? W obecnie opublikowanej dokumentacji nie ma takich informacji.**

FE: Brak jest możliwości kwalifikowania przebudowy instalacji dot. bezodpływowego podziemnego zbiornika, do którego spływają ścieki z domowych urządzeń kanalizacyjnych.

- **Typ projektu B: W treści SZOP w typie B zawarto zapis: „W ramach tego typu działań uwzględnia się możliwe do wdrożenia rozwiązania zarówno techniczne, jak i działania nietechniczne, wspierające właściwe gospodarowanie wodami.” Jaki procent całości kosztów kwalifikowalnych może zostać przeznaczony na działania nietechniczne i co wchodzi w ich skład? Obecnie dostępna dokumentacja nie precyzuje zakresu i wysokości kosztów. Czy zawierają się w nich tylko zielona infrastruktura, czy również takie koszty jak: doradztwo, projekty dla właścicieli nieruchomości, zakup oprogramowania SCALGO, zakup urządzeń do pomiaru poziomu wód w ciekach, zakup urządzeń do monitorowania efektów realizacji projektów, systemów do zarządzania zlewnią, edukacja mieszkańców, wykonanie opracowań i koncepcji gospodarowania wodą opadową, projekty kanalizacji deszczowej, ścieżki ekologiczne oraz/lub edukacyjne (w tym np. budowa infrastruktury edukacyjnej lub parkingu)?**

FE: Na chwilę obecną nie planuje się wskazywania limitu kosztów kwalifikowanych na działania nietechniczne. Typ. B Systemy gospodarowania wodami opadowymi/roztopowymi, nie podlegał jeszcze aktualizacji w SzOP, jak również nie zostały przygotowywane kryteria wyboru projektów. Na obecnym etapie nie przewiduje się wsparcia dla wymienionych w pytaniu kosztów poza zieloną infrastrukturą.

- **Typ projektu B: Czy dla projektów w typie B, skierowanych do właścicieli gruntów prywatnych, planowane jest nałożenie w dokumentacji naborowej limitu wydatków na jednego mieszkańca? To istotna informacja z punktu widzenia zaplanowania realizacji już na etapie składania wniosku o dofinansowanie przez jednostki samorządu terytorialnego.**

FE: Na chwilę obecną nie planuje się nałożenia limitu wydatków na jednego mieszkańca. Niemniej jednak z informacji uzyskanych od Departamentu Rozwoju Regionalnego kwestia zastosowania projektów parasolowych jest jeszcze otwarta – przygotowano propozycję zmiany programu, która musi uzyskać pozytywną ocenę KE.

- **Typ projektu B: Czy nieruchomość, w której części prowadzona jest działalność gospodarcza może zostać zakwalifikowana do dofinansowania? Jeżeli tak - jaki jest maksymalny procent powierzchni użytkowej, który może być przeznaczony na tę działalność? Ponadto istotne jest dla jakiego rodzaju nieruchomości mogą zostać dofinansowane z projektu - jednorodzinne, maksymalnie do 2 lokali czy wielolokalowe? Czy dokumentacja naborowa wprowadzi definicję budynku kwalifikującego się do dofinansowania?**

FE: Kwestia prowadzenia działalności gospodarczej na terenie nieruchomości, na której realizowany jest projekt zostanie doprecyzowana w zapisach SzOP. Na chwilę obecną brak jest możliwości jednoznacznej odpowiedzi na pytanie. Brak jest ograniczeń w zakresie rodzaju nieruchomości, na której może być realizowany projekt tj. czy ma to być nieruchomość z budynkiem jednorodzinny czy wielorodzinny. Na chwilę obecną brak jest definicji budynku kwalifikującego się do dofinansowania i nie planuje się wprowadzania takiej definicji.

- **Typ projektu B: Czy w ramach projektu dopuszczalna będzie renaturyzacja projektów (z SZOP wynika wyraźne wykluczenie tego typu projektu w typie A). Zapisy w typie A tj. "Wsparciu nie będą podlegać projekty dotyczące renaturyzacji przekształconych cieków wodnych i obszarów od wód zależnych tj.m.in.: torfowiska, mokradła, zabagnienia, podmokłe łąki" są sprzeczne z dobrymi praktykami, gdyż renaturyzacja wpływa pozytywnie na retencję wody w środowisku i w krajobrazie.**

FE: Brak możliwości wsparcia projektów dotyczących renaturyzacji w ramach programu FEM 2021-2027 wynika z Linii Demarkacyjnej. Dotyczy zarówno typu A i B. Wsparcie takich projektów możliwe jest tylko w ramach programów krajowych.

- **Typ projektu B: Do jakiego poziomu będzie możliwe kwalifikowanie zakupu roślin/nasadzeń? Obecnie dostępna dokumentacja nie precyzuje zakresu i wysokości kosztów.**

FE: Brak jest zapisów dotyczących poziomu wydatków na zakup roślin/ nasadzeń. Niemniej jednak z uwagi na fakt, iż elementy/ działania te nie są głównym celem projektów w ramach typu B ich koszt nie powinien być kosztem przeważającym/ głównym w projekcie.

- **Typ projektu B: Czy dopuszczalne będzie, aby zakwalifikować wydatki poniesione przez gminę przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, tj. zakwalifikowanie wydatków wynikających z zapewnienia zbiorników na wodę dla mieszkańców już od stycznia 2025 r.? Gmina prowadzi program, który realizowany jest w latach 2024 - 2026 (projekt rozpoczęty w 2024 r., ale niezakończony przed złożeniem wniosku i podpisaniem umowy). Planowane złożenie wniosku nastąpi w IV kwartale 2025 r. Gmina, natomiast będzie sukcesywnie zawierać umowy i pojedyncze protokoły odbioru z mieszkańcami (jako beneficjentami końcowymi), więc fizycznie część projektu zostanie rozliczona budżetowo w gminie w ramach danego roku kalendarzowego. Czy takie rozwiązanie będzie dopuszczalne, a jeśli nie to co w takim przypadku należy uznać jako kwalifikowalne (którą część takiego projektu), mając na względzie zapisy Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 (rozdział 2, podrozdział 2.1, pkt 4).**

FE: Wydatki poniesione przed złożeniem wniosku o dofinansowanie mogą zostać uznane za kwalifikowane od dnia 1 stycznia 2021 r. Niemniej jednak zgodnie z zapisami Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 dofinansowania nie może uzyskać projekt, który został fizycznie ukończony. Przez projekt fizycznie ukończony lub w pełni wdrożony należy rozumieć projekt, dla którego przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie projektu nastąpił odbiór ostatnich robót, dostaw lub usług przewidzianych do realizacji w jego zakresie rzeczowym. Zatem przez projekt ukończony należy uznać projekt, którego wszystkie elementy zostaną ukończone.

W przypadku projektu, który rozpoczął się w okresie kwalifikowalności wydatków i nie zakończył przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, koszty w nim wykazane mogą zostać uznane za kwalifikowane, pod warunkiem, że zostały poniesione przez Wnioskodawcę lub Partnera/ Partnerów projektu i spełniają wymogi Wytycznych dotyczące kwalifikowalności wydatków.

- **Typ projektu B: Zgodnie z zapisami SZOP dla typu B projektów: Projekty mogą polegać na retencjonowaniu wód opadowych/roztopowych w zbiornikach nadziemnych, podziemnych, otwartych, zamkniętych, szczelnych lub infiltracyjnych. Czy za kwalifikowane będzie można uznać poniższe rozwiązania, przyczyniające się do zwiększenia retencji wód: podziemne, szczelne zbiorniki na deszczówkę,**
- **systemy rozsączania wody,**
 - **systemy wody deszczowej zasilającej instalację sanitarną,**
 - **ogrody deszczowe,**
 - **systemy nawadniające wykorzystujące wody opadowe,**
 - **zielone dachy,**
 - **rowy chłonne,**
 - **nawierzchnie przepuszczalne,**
 - **stawy retencyjne, infiltrujące zbiorniki powierzchniowe,**
 - **zielone pasy,**
 - **zagłębienia terenu i muldy chłonne, mokradła / nowe tereny podmokłe/,**
 - **beczki na deszczówkę,**
 - **renaturyzację i błękitno-zieloną infrastrukturę oraz elementy utrzymania tj. czyszczenie stawów, oczek wodnych, wpływające bezpośrednio na zwiększenie retencyjności.**

FE: Za kwalifikowane mogą zostać uznane wskazane przez Państwa koszty za wyjątkiem kosztów dotyczących renaturyzacji oraz bieżącego utrzymania infrastruktury. W zakresie kosztu dotyczącego systemu wody deszczowej zasilającej instalację sanitarną koszt może zostać uznany za kwalifikowany wyłącznie w sytuacji jeśli woda deszczowa będzie wykorzystywana np. do sanitariatów. Dopuszcza się możliwość realizacji kanalizacji deszczowej w sytuacji, gdy tego typu prace stanowią niezbędny element projektu dla pełnej funkcjonalności systemu

gospodarowania wodami. Nie jest przewidziane wsparcie mające na celu powiązanie tego rodzaju projektów z systemem gospodarowania ściekami komunalnymi.

➤ **Prosimy o potwierdzenie czy w typie A oraz B z dofinansowania mogą być pokryte następujące koszty:**

- a) opracowanie dokumentacji sporządzonej w ramach przygotowania zadania;**
- b) uzyskanie pozwoleń;**
- c) zakup i montaż rynien;**
- d) modernizacja istniejących zbiorników.**

FE: Zgodnie z zapisami załącznika nr 1 do ogłoszenia o naborze kwalifikowalne są wyłącznie wydatki poniesione na projekty realizowane na terenie województwa małopolskiego, które są niezbędne do realizacji jego celów i które zostały faktycznie poniesione przez Wnioskodawcę lub Partnera w związku z realizacją lub przygotowaniem tego projektu. Wydatki muszą być zgodne z Wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027. Zgodnie z Wytycznymi za kwalifikowane można uznać zarówno opracowanie dokumentacji sporządzonej w ramach przygotowania zadania jak i uzyskanie stosownych pozwoleń pod warunkiem wypełnienia wszystkich wymogów kwalifikowalności.

c) zakup i montaż rynien;

Zgodnie z zapisami SzOP wsparcie w typie B może polegać m.in. na retencjonowaniu wód opadowych/roztopowych w zbiornikach nadziemnych, podziemnych, otwartych, zamkniętych, szczelnych lub infiltracyjnych. Zatem zakup i montaż rynien może zostać uznany za kwalifikowany pod warunkiem, iż element ten będzie niezbędny do realizacji projektu i będzie niezbędny dla jego pełnej funkcjonalności.

d) modernizacja istniejących zbiorników.

Zgodnie z zapisami SzOP oraz załącznika nr 1 zakres wsparcia w typie A obejmuje:

- Budowę, przebudowę lub remont urządzeń wodnych służących do retencjonowania wody jak również zapewnienia bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania suszy w szczególności: zbiorniki retencyjne, oczka wodne, jazy, zastawki, podpiętrzenia, wały przeciwpowodziowe, poldery przeciwpowodziowe wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Dodatkowo w przypadku budowy, przebudowy lub remontu jazów, tego typu inwestycje muszą zawierać przepławki dla ichtiofauny.

- Realizację i odtwarzanie (obiektów) małej retencji na terenach leśnych, górskich, rolniczych i zurbanizowanych, ze szczególnym wykorzystaniem potencjału retencyjnego profilu glebowego.

Zatem można uznać, iż modernizacja istniejących zbiorników będzie kwalifikowana w typie A pod warunkiem spełnienia wszystkich wymogów w zakresie kwalifikowalności wynikających z zapisów SzOP oraz dokumentacji konkursowej.

➤ **Dotyczy typu B.: Jakie dokumenty będą wymagane przez Gminę i mieszkańca?**

UMWM: Co do zasady wymagana dokumentacja, w dużej mierze będzie zależała od wybranego modelu realizacji projektu parasolowego. Należy jednak pamiętać, że to Gmina, jako Wnioskodawca (a następnie Beneficjent) odpowiada za przygotowanie, realizację, rozliczenie oraz utrzymanie trwałości projektu. Odpowiedzialność za prawidłową realizację projektu obejmuje także kwestię zgodności z właściwymi przepisami, w szczególności w kwestiach środowiskowych, prawa wodnego i prawa budowlanego. Odbiorców końcowych należy wybrać w drodze otwartego naboru, z uwzględnieniem zasady przejrzystości, rzetelności, bezstronności i równego traktowania podmiotów. Przyjęte przez Gminę zasady naboru odbiorców końcowych powinny być szczegółowo opisane we wniosku o dofinansowanie. Gmina powinna zapewnić prawidłowe i przejrzyste udokumentowanie wszystkich czynności związanych z wyborem odbiorców końcowych oraz udzielaniem i upublicznianiem informacji w tym zakresie. W umowie lub porozumieniu zawierającym z odbiorcami końcowymi, Gmina powinna zobowiązać odbiorców końcowych do udzielenia zgody na wejście na teren nieruchomości na potrzeby realizacji niezbędnych prac i dokonania kontroli (dot. także pracowników IZ FEM 2021-2027). Umowa lub porozumienie powinny określać także:

- zasady dotyczące prowadzenia kontroli oraz utrzymania trwałości projektu przez odbiorcę końcowego;
- zasady dotyczące udzielania pomocy de minimis w przypadku prowadzenia/ zarejestrowania w budynku mieszkalnym jednorodzinnej działalności gospodarczej/ rolniczej;
- obowiązki JST oraz obowiązki odbiorców końcowych;
- zapisy dot przetwarzania danych osobowych i obowiązek poddania się działaniom ewaluacyjnym;

- zapisy dot. działań informacyjno-promocyjnych;
- warunki i tryb zwrotu kosztów przedsięwzięcia poniesionych przez beneficjanta, w tym zobowiązanie odbiorcy końcowego do zwrotu kosztów przedsięwzięcia w przypadku wykorzystania przedmiotu projektu niezgodnie z postanowieniami umowy / porozumienia zawartej pomiędzy beneficjentem a odbiorcą końcowym oraz w przypadku rozwiązania umowy/ porozumienia;
- warunki rozwiązania umowy/ porozumienia.

W modelu projektu parasolowego, gdzie właścicielem zakupionych środków trwałych jest Jednostka samorządu terytorialnego, która odpowiada za przeprowadzenie całościowego zamówienia publicznego i zakup zbiorników, rozliczenie dofinansowania następuje na podstawie faktur lub rachunków wystawionych na JST (Wnioskodawcę), a zakupione środki trwałe użyczają bezpłatnie mieszkańcom - to Gmina bezpośrednio odpowiada za całość inwestycji.

W modelu projektu parasolowego, gdzie właścicielem zakupionych środków trwałych są odbiorcy końcowi natomiast, Jednostka samorządu terytorialnego, będąca Beneficjentem, odpowiada za zrefundowanie zakupów odbiorcom końcowym i rozliczenie dofinansowania. Refundacja przez JST poniesionych przez odbiorcę końcowego kosztów może nastąpić na podstawie faktur lub rachunków za zakupione środki trwałe lub wykonane usługi, które będą spełniać wymogi określone w **Regulaminie określającym zasady udzielania wsparcia odbiorcom końcowym** oraz umowie/ porozumieniu zawartej między Beneficjentem a odbiorcą końcowym – w tym modelu prawidłowość realizacji zostanie przerzucona w dużej mierze na odbiorcę końcowego, ale Gmina – w Regulaminie i umowie lub porozumieniu z nim, powinna wskazać przejrzysty system kontroli wykonania i eksploatacji urządzeń. W tym modelu na etapie oceny formalnej należy przedstawić Regulamin określający zasady udzielania wsparcia odbiorcom końcowym, w tym:

- zakres i cel naboru;
- grupę docelową do której jest skierowane;
- miejsce, termin i sposób przyjmowania zgłoszeń;
- sposób wyboru odbiorców końcowych;
- szczegółowe zasady udzielania wsparcia odbiorcom końcowym;
- maksymalną kwotę wsparcia dla jednego budynku mieszkalnego jednorodzinnego (jeśli dotyczy);
- rodzaj oraz/ lub pojemność zbiorników oraz urządzeń i instalacji będących przedmiotem projektu;
- informację nt. własności środków trwałych będących przedmiotem projektu;
- opis wydatków podlegających refundacji oraz zasady refundacji;
- wymagane względem zakupywanych środków trwałych parametry/normy etc.;
- zobowiązanie odbiorców końcowych do przestrzegania przy realizacji projektu zgodności z właściwymi przepisami prawa, w tym Miejskowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego, przepisami środowiskowymi, Prawem wodnym i Prawem budowlanym;
- zasady przechowywania oryginałów dokumentów przez właściciela oraz obowiązek przedłożenia kopii Wnioskodawcy.

➤ **Czy wkład własny (różnica pomiędzy dotacją, a kosztem całkowitym) ponoszona jest przez Gminę czy mieszkańca?**

UMWM: Wkład do projektu wnosi w każdym przypadku Wnioskodawca, nie jest możliwe uwzględnienie w budżecie projektu wkładu własnego prywatnego pochodzącego od mieszkańców (w szczególności w części odnoszącej się do kosztów kwalifikowanych). Część kosztów pokrywana przez mieszkańców uznana zostanie za wydatek niekwalifikowany lub ponoszony poza projektem.

➤ **Czy można (mieszkaniec) płacić gotówką dla wykonawcy?**

UMWM: Sposób płatności należy określić w **Regulaminie określającym zasady udzielania wsparcia odbiorcom końcowym** oraz umowie/ porozumieniu zawartej między Beneficjentem a odbiorcą końcowym. Zasady rozliczania wydatków powinny zostać także skonsultowane z Radcą prawnym danego JST. Refundacja przez JST poniesionych przez odbiorcę końcowego kosztów może nastąpić na podstawie faktur lub rachunków za zakupione środki trwałe lub wykonane usługi (ich kopie powinny być w dyspozycji Beneficjenta, natomiast w umowie lub porozumieniu powinno znaleźć się zobowiązanie odbiorcy końcowego do przechowywania oryginałów do końca okresu trwałości projektu).

➤ **Czy można ustalić granice wysokości wparcia na zbiornik (montaż + materiały), czy liczy się cena rynkowa?**

UMWM: To Wnioskodawca decyduje o zasadach refundacji kosztów dla odbiorców ostatecznych – może ustalić górne granice refundacji lub też nie ale należy pamiętać, że zasady te powinny być przejrzyste i gwarantujące równe traktowania odbiorców ostatecznych oraz oszczędne i efektywne wydatkowanie środków. Będzie to przedmiotem oceny projektu.

➤ **Czy można mieć kilka zbiorników na jednej nieruchomości?**

UMWM: Na ten moment, ta kwestia nie została ostatecznie ustalona ale nie planuje się na ten moment wprowadzania ograniczeń w tym zakresie.

➤ **Jak będzie oceniana trwałość projektu - jakie dokumenty musi mieć mieszkaniec + informacja i promocja?**

UMWM: Zostało to wskazane we wcześniejszych odpowiedziach i w dużej mierze będzie uzależnione od modelu projektu parasolowego. Niezależnie od przyjętego modelu projektu parasolowego, ostateczną odpowiedzialność za podpisanie umowy ponosi Gmina jako strona umowy dofinansowania w ramach FEM 2021-2027

Działania informacyjno-promocyjne są obowiązkowe i zostały opisane w Wademekum wiedzy o wniosku – części T Promocja.

➤ **Zgodność z prawem: jak będzie / czy będzie weryfikowane zgłoszenie budowlane mieszkańca przy zbiorniku wkopywanym?**

UMWM: Gmina, jako Wnioskodawca (a następnie Beneficjent) odpowiada za przygotowanie, realizację, rozliczenie oraz utrzymanie trwałości projektu. Odpowiedzialność za prawidłową realizację projektu obejmuje także kwestię zgodności z właściwymi przepisami, w szczególności w kwestiach środowiskowych, prawa wodnego i prawa budowlanego. Weryfikacja prawidłowości realizacji projektu, w przypadku projektów parasolowych, zostanie dokonana na etapie kontroli projektu.

2.24 Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej – ZIT

➤ **Czy VAT jest kwalifikowalny?**

PIFE: VAT jest kwalifikowalny do 5 mln euro.

➤ **Jaki jest maksymalny okres realizacji projektu?**

PIFE: Maksymalny okres realizacji to 36 miesięcy (kwalifikowalność wydatków od 1.01.2021 do 31.12.2029). Okres trwałości to 5 lat.

➤ **Czy istnieje możliwość finansowania wydatków: zakup samochodu WUKO (wraz z ogrzewanym garażem) do czyszczenia kanalizacji; kamera inspekcyjna do inspekcji rur kanalizacyjnych.**

PIFE: W dokumentacji konkursowej nie ma literalnego wykluczenia dotyczącego się możliwości zakupu wymienionych w zapytaniu rzeczy. Należy mieć na uwadze, że w ramach realizacji projektów, dopuszczalne jest włączenie, jako element projektu również innych zadań będących integralną częścią takiego projektu i mających charakter uzupełniający.

Mogą to być działania mające na celu:

- a. zagospodarowanie osadów ściekowych (m.in. dosuszanie/suszenie, budowa instalacji unieszkodliwiania i przetwarzania osadów ściekowych w celu ich ponownego zagospodarowania np. dla rolnictwa, rekultywacji gruntów, produkcja kompostu). Niekwalifikowane będą wydatki na działania, których celem będzie przeróbka i zagospodarowanie osadów ściekowych w celu ich komercyjnego wykorzystania,
- b. wykorzystanie potencjału energetycznego ścieków i osadów ściekowych do produkcji energii cieplnej, elektrycznej pod warunkiem, że wydatki na infrastrukturę do produkcji tych energii będą wykorzystywane wyłącznie na potrzeby własne wnioskodawcy. Limit: 15% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Niemniej jednak w przypadku jeśli planujecie Państwo zakup takiego wyposażenia, musicie Państwo wskazać w jaki logiczny sposób sprzęt ten wiąże się z zakresem planowanym do realizacji w ramach projektu, w jaki sposób poprzez realizację zakupy pojazdów/ elementów realizowane będą cele działania. Wszystko musi być ze sobą logicznie powiązane. Specyficzne koszty niekwalifikowalne to są m. in. wydatki na działania, których celem będzie przeróbka i zagospodarowanie osadów ściekowych w celu ich komercyjnego wykorzystania, oraz inwestycje związane ze składowaniem komunalnych osadów ściekowych, wydatki bieżące oraz wydatki związane z konserwacją, renowacją infrastruktury.

2.25 Rozwijanie systemu gospodarki odpadami – ZIT

- **Czy w ramach działania istnieje możliwość dokonania zakupu działki lub nieruchomości w ramach projektu? Z wytycznych dot. kwalifikowania wydatków wynika, że zakup nieruchomości jest dopuszczalny ale ograniczony do 10% kosztów kwalifikowanych, a w SZOP na ten moment dla żadnego z ww. działań nie ma wprost zapisu że zakup nieruchomości jest niekwalifikowany.**

PIFE: Co do zasady zgodnie z wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 - Rozdział 3. Szczególne warunki kwalifikowalności, Podrozdział 3.4. Zakup nieruchomości, przedstawia następujące wytyczne: „1) Limity określone w art. 64 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego (10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu w przypadku gruntów oraz 15% w przypadku terenów przemysłowych oraz terenów opuszczonych, na których znajdują się budynki) odnoszą się do łącznej kwoty:

- h) wydatków poniesionych na nabycie nieruchomości,
- i) wydatków poniesionych na odszkodowanie za przejęte nieruchomości,
- j) wydatków poniesionych na obowiązkowy wykup nieruchomości oraz obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania zgodnie z art. 135 i art. 136 ustawy z dnia 27 49 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.),
- k) wydatków poniesionych na nabycie prawa użytkowania wieczystego,
- l) wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego,
- m) wydatków poniesionych na nabycie innych tytułów prawnych do nieruchomości,
- n) innych wydatków wymaganych przepisami prawa krajowego.

- **Czy realizacja projektu polegającego na budowie PSZOK może być realizowana w formule "zaprojektuj i zbuduj"?**

SMK: Tak.

- **Jaka jest graniczna data kwalifikowania wydatków?**

SMK: 31 grudnia 2029 r. Zgodnie z Regulaminem wyboru projektów w sposób niekonkurencyjny, Podrozdział 2.5: „Co do zasady, zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 początkiem okresu kwalifikowania wydatków jest 1 stycznia 2021 r., natomiast końcową datą jest 31 grudnia 2029 r., z zastrzeżeniem projektów objętych pomocą publiczną.”

- **Czy w przypadku założenia, że projekt będzie realizowany w formule zaprojektuj i zbuduj z przesuniętym czasem realizacji, jest możliwe złożenie wniosku o współfinansowanie w I naborze, kiedy nie będzie jeszcze zgodności z zapisami mpzp (procedura będzie w toku)? Jakie jest minimalne wymaganie na dzień złożenia wniosku w odniesieniu do zgodności z mpzp?**

SMK: Zgodnie z „Wademekum wiedzy o wniosku”, Podrozdział 7.4 Zgodność z dokumentami planistycznymi:

„W przypadku, gdy posiadasz decyzję pozwalającą na realizację całego projektu (np. decyzja o pozwoleniu na budowę/ zgłoszenie robót budowlanych) powinieneś wskazać w pkt H.2 informacje na ten temat, natomiast nie musisz przedstawiać dodatkowych załączników w zakresie zgodności z dokumentami planistycznymi.

Natomiast jeżeli nie posiadasz decyzji budowlanej/ zgłoszenia robót budowlanych lub też nie obejmują one całego zakresu projektu, powinieneś potwierdzić, że projekt jest zgodny z dokumentami planistycznymi.

Zwróć uwagę, że projekty obejmujące roboty budowlane nie wymagające decyzji pozwolenia na budowę/ zgłoszenia robót budowlanych lub realizowane w oparciu o zgłoszenie robót budowlanych mogą nie wymagać zgodności z dokumentami planistycznymi. W tym wypadku należy w pkt. H.2 wskazać opcję „Nie dotyczy” oraz przedstawić uzasadnienie.

W przypadku gdy cały teren, na którym realizowany jest projekt objęty jest zapisami MPZP powinieneś podać nazwę i numer uchwały przyjmującej MPZP (dobrze, abyś podał również adres strony internetowej, gdzie opublikowana została przywołana uchwała).

Wypełnienie tej zakładki jest jednoznaczne ze złożeniem deklaracji w zakresie zgodności projektu z MPZP. Deklaracja będzie traktowana jako potwierdzenie spełnienia kryterium.

Jeśli natomiast dokumentem planistycznym jest decyzja WZ lub decyzja ULICP, wskaż rodzaj decyzji, jej numer i datę wydania. Następnie dodaj skan tej decyzji jako załącznik do pkt H.2 wniosku.

Jeśli projekt obejmuje teren w części objęty MPZP, to powinieneś wskazać dane dotyczące MPZP oraz informacje dotyczące decyzji WZ lub decyzji ULICP dla terenu nieobjętego planem, a następnie załączyć skan tych decyzji.

Jeśli posiadasz kilka decyzji WZ lub decyzji ULICP dotyczących jednego projektu, wszystkie powinieneś wskazać w pkt H.2 oraz załączyć ich skany.”

3.1 Transport miejski – ZIT

➤ **Na kiedy będzie wymagane prawo do dysponowania nieruchomością na cele realizacji projektu?**

PIFE: Na moment złożenia wniosku o dofinansowanie wnioskodawca jedynie poświadcza prawo dysponowania nieruchomością na cele projektu. Dokumenty potwierdzające należy przedłożyć najpóźniej na moment podpisania umowy o dofinansowanie, chyba że kryteria podają inaczej.

Zgodnie z Wademekum wiedzy o wniosku rozdział 7.3 projekty niezwiązane z konkretną nieruchomością nie będą wymagać potwierdzenia dysponowania nieruchomością (np. zakup taboru autobusowego).

➤ **Czy jest możliwa zmiana terminu gotowości do złożenia wniosku o dofinansowanie? Aktualny termin to III kwartał 2024 r.**

PIFE: Istnieje taka potencjalna możliwość, ale z uwzględnieniem zapisów harmonogramu naboru. Na liście projektów w Strategii zawarty jest planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie, można zmienić ten termin w trybie aktualizacji Strategii ZIT, mając na uwadze aktualne terminy naboru dla danego Działania wskazane w harmonogramie naborów. Drugi nabór w działaniu 3.1 planowany jest na IV kw. 2025 r. Niemniej jednak wprowadzając tego rodzaju zmiany należy uprzednio przeprowadzić analizę, czy nie zagrożą one realizacji „kamieni milowych” w obszarze wydatkowania środków przez ZIT.

➤ **Czy projekt uwzględni pozyskanie dofinansowania na opracowanie dokumentacji projektowych dróg rowerowych?**

PIFE: Koszt opracowania dokumentacji technicznej dla inwestycji jest kosztem kwalifikowanym w projekcie.

➤ **Czy jest możliwa refundacja zakończonych zadań? Jeśli tak, to czy refundacja dotyczy zarówno projektu jak i realizacji zadania? Od jakiej daty zakończenia inwestycji można starać się o refundację? Czy projekt uwzględni dofinansowanie dokumentacji projektowych obecnie będących w realizacji dla wykonania ścieżek rowerowych?**

PIFE: Zgodnie z zapisami dokumentów programowych i dokumentów naborowych wyłączeniu z dofinansowania podlegają projekty fizycznie ukończone zgodnie z zapisami §48 pkt 22 Regulaminu lub w pełni zrealizowane przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Wnioskodawcę, zgodnie z art. 63 ust. 6 Rozporządzenia ogólnego.

Jeśli projekt nie jest fizycznie ukończony, co do zasady, zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 początkiem okresu kwalifikowania wydatków jest 1 stycznia 2021 r., natomiast końcową datą jest 31 grudnia 2029 r., z zastrzeżeniem projektów objętych pomocą publiczną. Aby wydatki zostały uznane za kwalifikowalne muszą zostać poniesione w terminie realizacji projektu wynikającym z wniosku o dofinansowanie projektu oraz zgodnie z obowiązującym prawem, w szczególności z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

➤ **Czy projekt uwzględni pozyskanie dofinansowania dla budowy obiektów inżynierskich np. kładki rowerowe, kładki pieszo - rowerowe?**

PIFE: W dokumentacji konkursowej, w części dotyczącej infrastruktury na potrzeby transportu rowerowego, nie ma wyszczególnionych elementów infrastruktury, które byłyby niekwalifikowane, można więc uznać, że obiekty inżynierskie wpisują się w szeroko rozumianą infrastrukturę i nie podlegają wykluczeniu.

- **Czy autobusy zasilane gazem CNG będą spełniały wszystkie wymogi „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE i ich zakup w raz z niezbędną infrastrukturą (stacje ładowania) stanowić będą wydatek kwalifikowalny w Działaniu 3.1, typ A?**

➤ **PIFE:** Zgodnie z definicją ekologicznie czysty pojazd występuje jeśli korzysta z paliw alternatywnych, w tym gazu ziemnego również sprężony gaz ziemny CNG. W związku z powyższym taki pojazd będzie ekologicznie czystym pojazdem. Z zapisów dyrektywy wynika również iż stacja tankowania paliw alternatywnych w tym CNG jest wydatkiem kwalifikowanym.

- **W SZOP FEMP z dnia 11-06-2024 zawarte jest, że wsparciem objęta będzie „budowa, przebudowa, rozbudowa infrastruktury zrównoważonej mobilności miejskiej, w tym dla ruchu pieszego i rowerowego.” Zgodnie z definicjami zawartymi w prawie budowlanym:**

PRZEBUDOWA - należy przez to rozumieć wykonywanie robót budowlanych, w wyniku których następuje zmiana parametrów użytkowych lub technicznych istniejącego obiektu budowlanego, z wyjątkiem charakterystycznych parametrów, jak: kubatura, powierzchnia zabudowy, wysokość, długość, szerokość bądź liczba kondygnacji; w przypadku dróg są dopuszczalne zmiany charakterystycznych parametrów w zakresie niewymagającym zmiany granic pasa drogowego;

REMONT - należy przez to rozumieć wykonywanie w istniejącym obiekcie budowlanym robót budowlanych polegających na odtworzeniu stanu pierwotnego, a niestanowiących bieżącej konserwacji, przy czym dopuszcza się stosowanie wyrobów budowlanych innych niż użyto w stanie pierwotnym. Z wyżej wymienionych definicji i interpretacji wynika, że gdybyśmy chcieli wymienić istniejącą nawierzchnię drogi rowerowej lub pieszo-rowerowej na przyjazną rowerzystom (np. asfaltową) to byłby to remont a nie przebudowa.

Pytanie brzmi: Czy remonty też będą objęte dofinansowaniem z tego projektu? Remontem byłaby wymiana nawierzchni na istniejącej drodze rowerowej lub pieszo-rowerowej na asfaltową.

PIFE: Zgodnie z zapisami dokumentacji naborowej koszty remontu mogą być kosztami kwalifikowanymi (z zastrzeżeniem, że wszystkie prace związane będą z realizacją wydatków inwestycyjnych a nie dot. wydatków bieżących). W projektach infrastrukturalnych dopuszcza się możliwość realizacji prac remontowych w sytuacji, gdy tego typu prace stanowią niezbędny element projektu dla pełnej funkcjonalności inwestycji podstawowej polegającej na budowie, rozbudowie lub przebudowie. Proszę również wziąć pod uwagę, że koszty remontu nie mogą stanowić dominującego kosztu w projekcie, czyli nie mogą przekroczyć 50% kosztów.

Osobną kwestią jest interpretacja definicji w prawie budowlanym. Wymiana nawierzchni drogi rowerowej na inną niż pierwotna może być uzasadniona jako zmiana parametrów użytkowych i technicznych obiektu, a co za tym idzie może być traktowana jako przebudowa. A w takim przypadku ograniczeń w finansowaniu już nie ma.

- **Czy przy realizacji przebudowy drogi rowerowej jest możliwa poprawa jakości jezdni biegnącej wzdłuż ścieżki? Np. wykonanie nakładki asfaltowej jezdni wzdłuż przebudowanej drogi rowerowej.**

PIFE: W ramach działania 3.1 możliwe jest finansowanie inwestycji drogowych z zastrzeżeniem, że wsparciem nie będą objęte inwestycje w infrastrukturę drogową wykorzystywaną do ruchu pojazdów samochodowych nie wykorzystywanych w transporcie publicznym i/ lub zbiorowym, z wyjątkiem narzędzi cyfrowych, obiektów „parkuj i jedź” i środków ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa niechronionych użytkowników dróg (w tym pieszych i rowerzystów).

- **Czy projekt uwzględnia pozyskanie dofinansowania dla wykupów/podziałów działek dla budowanej infrastruktury rowerowej?**

PIFE: W dokumentacji konkursowej brak zapisów o wyłączeniu z kwalifikowania zakupu nieruchomości. Przy kwalifikowaniu do dofinansowania kosztów zakupu nieruchomości należy stosować zapisy Wytucznych dotyczących kwalifikowalności wydatków n lata 2021-2027, Podrozdział 3.4. Zakup nieruchomości tj.:

Limity określone w art. 64 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego (10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu w przypadku gruntów oraz 15% w przypadku terenów przemysłowych oraz terenów opuszczonych, na których znajdują się budynki) odnoszą się do łącznej kwoty:

- a) wydatków poniesionych na nabycie nieruchomości,

- b) wydatków poniesionych na odszkodowanie za przejęte nieruchomości,
- c) wydatków poniesionych na obowiązkowy wykup nieruchomości oraz obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania zgodnie z art. 135 i art. 136 ustawy z dnia 27 49 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.),
- d) wydatków poniesionych na nabycie prawa użytkowania wieczystego,
- e) wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego,
- f) wydatków poniesionych na nabycie innych tytułów prawnych do nieruchomości,
- g) innych wydatków wymaganych przepisami prawa krajowego.

2) Limit, o którym mowa w pkt 1, weryfikowany jest na etapie oceny wniosku o dofinansowanie projektu oraz na etapie weryfikacji wniosku o płatność końcową. Limit ten nie ma zastosowania do projektów dotyczących ochrony środowiska.

- 3) Zakup nieruchomości kwalifikuje się do współfinansowania, jeżeli spełnione są łącznie następujące warunki:
- a) cena nabycia nie przekracza wartości rynkowej nieruchomości, a jej wartość potwierdzona jest operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami; wartość nieruchomości powinna być określona na dzień jej zakupu zgodnie z art. 156 ust. 3 tej ustawy,
 - b) nabyta nieruchomość jest niezbędna do realizacji projektu i kwalifikowana wyłącznie w zakresie, w jakim jest wykorzystana do celów realizacji projektu, zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie o dofinansowanie projektu,
 - c) zakup nieruchomości został przewidziany we wniosku o dofinansowanie projektu i wskazany w umowie o dofinansowanie projektu

Natomiast dla kwalifikowania kosztów podziału działek należy stosować zapisy Sekcja 3.4.1. Pozostałe wydatki związane z nabyciem nieruchomości.

Wydatki bezpośrednio związane z nabyciem nieruchomości (jeśli nabycie nieruchomości stanowi wydatek kwalifikowalny), takie jak wydatki poniesione w związku ze sporządzeniem dokumentacji geodezyjno-kartograficznej, wynagrodzenie rzeczoznawcy (np. wydatek związany ze sporządzeniem operatu szacunkowego) oraz opłaty notarialne stanowią wydatki kwalifikowalne.

➤ **Czy projekt uwzględnia pozyskanie dofinansowania dla:**

- przebudowy przejść dla pieszych wraz z sygnalizacją świetlną, którego celem będzie stworzenie przejazdów rowerowych?
- budowa oświetlenia przejazdu rowerowego w ciągu istniejących dróg rowerowych?

Przebudowa przejść dla pieszych wraz sygnalizacją świetlną może być kwalifikowana, ponieważ służy poprawie bezpieczeństwa ruchu uczestników ruchu.

Odnosnie oświetlenia, w dokumentacji konkursowej 3.1 ZIT jest punkt wprost odnoszący się do kosztów oświetlenia:

Dodatkowo elementem projektu może być – jako uzupełniający i niedominujący element, przedsięwzięcie z zakresu modernizacji oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności, przy spełnieniu wymagań technicznych dotyczących oświetlenia dróg zawartych we właściwych normach dotyczących oświetlenia drogowego.

➤ **Czy projekt uwzględnia pozyskanie dofinansowania dla rozbudowy istniejącego systemu ITS, w elementy które posłużą do badania ruchu rowerowego w mieście?**

Tak, taka rozbudowa istniejącego systemu ITS jest możliwa do dofinansowania w ramach projektu.

➤ **Czy zamiast podziału środków na projekty 4.3 Budowa dróg i ścieżek rowerowych na terenie Tarnowa oraz 4.4 Rozwój zrównoważonej mobilności wewnątrz aglomeracyjnej można podzielić środki na Budowa dróg rowerowych Etap I oraz Budowa dróg rowerowych Etap II i w każdym z nich zawrzeć elementy ITS i inne. Czy w razie potrzeby będzie można przenosić środki pomiędzy etapami? Jakie mogą być konsekwencje etapowania?**

Prosimy o doprecyzowanie powyższego pytania. Czy Państwo planują zastąpić projekt 4.3 Etapem I Budowa dróg rowerowych i projekt 4.4 – Etapem II Budowa dróg rowerowych? Proszę pamiętać o tym, że w ramach 3.1 oprócz obecnie trwającego planowany jest tylko jeszcze jeden nabór, wobec tego zasadne jest pytanie, czy taki podział projektu na dwa etapy jest w ogóle możliwy.

- **Pytanie związane z oceną kryterium Dokumenty dotyczące stanu przygotowania projektu do realizacji: czy zgodność z uwarunkowaniami dotyczącymi zagospodarowania przestrzennego (zgodność z MPZP) może zostać wykazana na późniejszym etapie, niż złożenie wniosku aplikacyjnego? Np. na etapie podpisania umowy. Kontekst: konieczność wprowadzenia niezbędnych zmian w MPZP**

IZ: Zgodnie z kryterium, jeśli realizowany projekt jest w formie „zaprojektuj i wybuduj” wystarczy przedstawić zobowiązanie do potwierdzenia zgodności inwestycji z uwarunkowaniami dotyczącymi zagospodarowania przestrzennego najpóźniej na dzień podpisania umowy o dofinansowanie. W praktyce we wniosku trzeba wskazać etap kontraktacji. Warto zauważyć, że jeśli tego zagospodarowania nie będzie na etapie oceny merytorycznej to wniosek w kryterium „Stan przygotowania projektu do realizacji” zostanie oceniony na 1 pkt. (Oczywiście zakładając, że kryteria nie ulegną zmianie). Jeśli będzie realizowany w trybie wybuduj, to należy przedstawić zgodność z mpzp lub decyzją wz/ulicp na etap oceny formalnej.

- **Pytanie związane z kwalifikowalnością wydatków. Wnioskodawca zamierza jako uzupełniający element projektu dot. zakupu zeroemisyjnego taboru autobusowego przewidzieć zakup automatów do zakupu biletów, by zastąpić posiadane dotychczas automaty, zakupione ze środków projektu w ramach RPO WM 2014-20, nieposiadające pożądaných funkcjonalności. Czy w tym przypadku zakup taki byłby kwalifikowalny, biorąc pod uwagę trwałość projektu z RPO WM 2014-20, która kończy się w 2027 r.? Jeśli koliduje to z trwałością „starego” projektu, czy wydatek mógłby być potencjalnie uznany za kwalifikowalny, jeśli dostawy zostałyby zrealizowane w/po 2027 roku, a więc po zakończeniu okresu trwałości?**

IZ: Zasadniczo taki element można byłoby kwalifikować. Jeśli ma zastąpić obecnie istniejące automaty to faktycznie należy poczekać do końca okresu trwałości. Należy oświadczyć we wniosku, że okres trwałości innego projektu nie zostanie naruszony (wskazać kiedy kończy się okres trwałości, a kiedy nastąpi przystąpienie do prac w tym zakresie). We wniosku można wskazać, że ten element zostanie wykonany po 2027 roku, tylko po pierwsze termin realizacji projektu nie powinien być dłuższy niż wskazany w regulaminie, a po drugie dobrze by było, żeby działania w projekcie były ciągłe – niewłaściwa sytuacja byłaby wtedy, kiedy wszystkie elementy projektu zostaną zrealizowane w 2026 i będą czekać rok na postawienie nowych automatów.

6.29 Wsparcie wychowania przedszkolnego – ZIT

- **Zakres projektu dotyczy nowotworzonego przedszkola w Zespole Szkolno-Przedszkolnym (obiekt w budowie), gdzie powstanie 6 oddziałów (145-150 miejsc przedszkolnych, jeden oddział byłby prawdopodobnie oddziałem integracyjnym). Przy czym równocześnie zlikwidowane zostanie przedszkole i oddziały przedszkolne na obszarze objętym projektem (kilka miejscowości), które dysponują ok. 125 miejscami w starych budynkach nie spełniających żadnych wymogów dostępności, a częściowo nawet innych standardów, którym podlegają OWP. Per saldo na obszarze objętym projektem (kilka miejscowości) ilość miejsc zwiększyłaby się o 1 oddział – 20-25 miejsc. Projekt w zakresie typu B będzie skutkowało utworzeniem nowych miejsc przedszkolnych (20-25 miejsc) oraz dostosowaniem istniejących miejsc przedszkolnych (125) do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami. Rozumiemy, że nowy=dodatkowy oddział może być sfinansowany w pełnym zakresie, w tym wyposażenie sali, zatrudnienie i podnoszenie kwalifikacji personelu, zajęcia dodatkowe, pomoce dydaktyczne, etc. Czy natomiast inne koszty będą kwalifikowalne w obszarze dostosowania istniejących miejsc przedszkolnych:**
- 1) integracyjny plac zabaw dla przedszkola – crossfinancing
 - 2) wyposażenie sal i przestrzeni wspólnych dla 5 oddziałów, które staną się w pełni dostępne dla dzieci ze specjalnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami – w limicie wyposażenia
 - 3) zatrudnienie i podnoszenie kwalifikacji personelu, zajęcia dodatkowe, etc.?

MCP: Przekazuję poniżej wstępne informacje dotyczące kwalifikowalności planowanych wydatków w ramach projektu, z zastrzeżeniem, że dokumentacja naboru nie została jeszcze zatwierdzona i ostateczne kryteria mogą ulec zmianie.

- 1) integracyjny plac zabaw dla przedszkola – crossfinancing – W przypadku wsparcia istniejącego OWP i tworzenia w nim dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego wydatek dotyczący części ogólnej, z której korzystają wszystkie dzieci m.in. dot. placu zabaw powinien być rozliczony w projekcie proporcjonalnie do tworzonych miejsc (np. w przeliczeniu na liczbę miejsc, przy czym możliwe jest również uwzględnienie całego wydatku, jeżeli jest to uzasadnione, przykładowo OWP posiada plac zabaw, w związku z utworzeniem nowego oddziału w projekcie zaplanowano sfinansowanie zakupu pojedynczego dodatkowego urządzenia)
- 2) wyposażenie sal i przestrzeni wspólnych dla 5 oddziałów, które staną się w pełni dostępne dla dzieci ze specjalnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami – w limicie wyposażenia – nabór nie przewiduje typu wsparcia polegającego na doposażeniu istniejących miejsc przedszkolnych. Można jedynie dostosowywać istniejące miejsca przedszkolne do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami. Dostosowanie musi wynikać z przeprowadzonej diagnozy, a we wniosku należy przedstawić opis stopnia niedostosowania OWP do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami i konieczności dostosowania istniejących miejsc wychowania przedszkolnego w tym zakresie.
- 3) zatrudnienie i podnoszenie kwalifikacji personelu, zajęcia dodatkowe, etc. – nie jest możliwe zatrudnianie nowej kadry. Podnoszenie kwalifikacji personelu, zajęcia dodatkowe możliwe są do realizacji w ramach typu A.

Pytanie dodatkowe: Prosimy o doprecyzowanie kwestii, "3) zatrudnienie i podnoszenie kwalifikacji personelu, zajęcia dodatkowe, etc. – nie jest możliwe zatrudnianie nowej kadry. Podnoszenie kwalifikacji personelu, zajęcia dodatkowe możliwe są do realizacji w ramach typu A."

Czy prawidłowa jest interpretacja, że, jeśli chodzi o nowe miejsca przedszkolne, nowotworzone oddziały typ B - to tutaj jest możliwość zatrudnienia kadry i personelu i finansowanie tego zatrudnienia przez 12 miesięcy?

MCP: Jeśli chodzi o nowe miejsca przedszkolne, nowotworzone oddziały typ B – to tak, tutaj jest możliwość zatrudnienia kadry i finansowanie tego zatrudnienia do 12 miesięcy. Zgodnie z zapisami SZOP: tworzenie miejsc przedszkolnych (...) zarówno w istniejących, jak i w nowo powstałych ośrodkach wychowania przedszkolnego wraz z kosztami ich funkcjonowania (nie dłużej niż 12 miesięcy).

Co do pkt. 3) - W ramach typu A. w zakresie kadry przedszkola możliwe jest do realizacji wsparcie w postaci podnoszenie kwalifikacji personelu.

- **W ramach projektu utworzony będzie oddział przedszkolny w którym będą dzieci przyjęte na nowo utworzone miejsca i dzieci przyjęte na miejsca utworzone przed rozpoczęciem realizacji projektu.**

Czy, biorąc pod uwagę to uwarunkowanie możliwe jest w projekcie sfinansowanie całego etatu pomocy nauczyciela do nowego oddziału?

MCP: Z opisu wynika, że będzie to oddział, w którym utworzone zostanie kilka nowych miejsc, pozostała część to miejsca istniejące, także oddział funkcjonował i miał wymaganą kadre. Dlatego też jeżeli nie zwiększa się wymiar godzin pomocy na lata, to nie ma podstaw do finansowania jego etatu nawet w części.

- **Przedszkole utworzone zostanie na bazie istniejącego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego. Limit cross-finansingu planujemy wykorzystać na pokrycie części kosztów budowy nowego obiektu, do którego zostaną przeniesione 3 oddziały przedszkolne z Zespołu. Dodatkowo powstanie 11 nowych miejsc w tych 3 oddziałach. Czy utworzenie 11 nowych miejsc pozwoli na zakwalifikowanie projektu w typie B?**

MCP: Do typu B mogą zostać zakwalifikowane działania związane z utworzeniem 11 nowych miejsc, pod warunkiem, że tworzenie tych nowych miejsc przedszkolnych realizowane jest z uwagi na rzeczywiste deficyty i potrzeby tworzenia nowych miejsc na tym obszarze. Deficyty i potrzeby takie muszą być potwierdzone co najmniej w poniższym zakresie:

- liczba istniejących miejsc wychowania przedszkolnego na danym terenie (wszystkie publiczne i niepubliczne OWP zlokalizowane na terenie, na którym tworzone są nowe miejsca wychowania przedszkolnego, tj.: przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, punkty przedszkolne, zespoły wychowania przedszkolnego)
- liczba brakujących miejsc wychowania przedszkolnego na danym terenie

Na potwierdzenie należy wskazać we wniosku ww. informacje wraz z podaniem źródła danych, na podstawie których przeprowadzono analizę (np. konkretny raport GUS, dane z ewidencji ludności, badanie własne) oraz okres, którego dotyczą.

6.30 Wsparcie kształcenia ogólnego – ZIT

- **Czy w ramach projektu można finansować zadania w oddziałach przedszkolnych, gdy do szkoły podstawowej przynależą oddziały przedszkolne (nie jest to osobna jednostka)?**

MCP: Zgodnie z Regulaminem konkursu, grupą docelową są szkoły lub placówki kształcenia ogólnego (z wyłączeniem specjalnych), w ramach projektu można finansować zadania w oddziałach szkolnych. Oddziały przedszkolne są wyłączone ze wsparcia w ramach konkursu. Jest to niezależne od tego, czy oddział przedszkolny funkcjonuje w przedszkolu, w szkole podstawowej lub w innej formie wychowania przedszkolnego.

- **Czy wystarczającym rozwiązaniem jest, gdy na salę gimnastyczną jest oddzielne wejście od zewnątrz dostosowane do osoby poruszającej się na wózku?**

MCP: Jeżeli chodzi o dostępność sali gimnastycznej dla tej osoby, takie rozwiązanie jest wystarczające, natomiast jeżeli chodzi o dostępność budynku szkolnego, takie rozwiązanie jest niewystarczające. Kluczowe wymagania dla standardu dostępności architektonicznej:

- stanowiska postojowe dla samochodów osób z niepełnosprawnościami – oznakowanie, nawierzchnia,
- wejścia do budynku – czy nie ma schodów/stopni, a jeśli są, to czy zapewniono pochylnię/winę/platformę, czy została zapewniona przestrzeń manewrowa, odpowiednia szerokość drzwi, zasygnalizowane pasem ostrzegawczym
- poruszania się po budynku – kondygnację, na której realizowane będzie wsparcie/rekrutacja, a jeśli jest ono usytuowane w miejscu, do którego prowadzą schody/stopnie, to czy zapewniono pochylnię/winę/platformę, odpowiednie oznaczenia schodów; oznaczenia nawierzchni, piktogramy, napisy informacyjne z zastosowaniem dużych i kontrastowych znaków, pętle indukcyjne, miejsca odpoczynku;
- łazienka – czy jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a jeśli jest usytuowana w miejscu, do którego prowadzą schody/stopnie, to czy zapewniono pochylnię/winę/platformę.

Powyższe informacje powinny być podane we wniosku. Dostępność miejsc, w których realizowane jest wsparcie w ramach projektu podlegają kontroli.

- **Czy do pokonywania pięter wystarczy podnośnik pionowy, czy konieczne jest zastosowanie windy?**

MCP: Winda jest rozwiązaniem rekomendowanym jako optymalne. Podnośniki należy instalować wyłącznie tam, gdzie brak jest możliwości wykonania podjazdów lub wind. Zgodnie z zał. nr 2 do Wytycznych dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027: „platformy (podnośniki pionowe, schodowe) mogą być stosowane zamiast pochylni lub dźwigów tylko w wyjątkowych sytuacjach, m.in.:

- w pomieszczeniach rzadko używanych lub niedostępnych dla wszystkich użytkowników,
- ze względu na brak miejsca,
- ze względu na zalecenia konserwatora zabytków,
- biorąc pod uwagę inne względy praktyczne/techniczne nie pozwalające na zaprojektowanie pochylni lub dźwigów osobowych”.

Jeżeli występują uzasadnione ograniczenia, które uniemożliwiają montaż windy, należy je wskazać, podobnie jak inne rozwiązanie przyjęte w celu zapewnienia dostępności pięter dla osób ze specjalnymi potrzebami. Zapisy potwierdzające spełnienie standardów dostępności, powinny znaleźć się we wniosku.

- **W przypadku pokonywania schodów na półpiętro, czy wystarczającym rozwiązaniem będzie zastosowanie mobilnego podjazdu?**

MCP: Jw. Winda jest rozwiązaniem rekomendowanym jako optymalne. Podnośniki należy instalować wyłącznie tam, gdzie brak jest możliwości wykonania podjazdów lub wind. Zgodnie z zał. nr 2 do Wytycznych dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027: „platformy (podnośniki pionowe, schodowe) mogą być stosowane zamiast pochylni lub dźwigów tylko w wyjątkowych sytuacjach.

- **Czy plan tyflograficzny może być dostępny w formie broszury, a nie tablicy stojącej na korytarzu?**

MCP: Jeżeli spełnia równoważną rolę w kwestiach dostępności, może być stosowany.

- **Czy liczebność uczestników w grupach projektowych będzie wynikiem rozporządzenia w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, następstwem diagnozy przeprowadzonej w szkole, czy może będzie to z góry narzucona wartość?**

MCP: Liczebność grup w odniesieniu do zajęć stanowiących pomoc psychologiczno-pedagogiczną musi być zgodna z rozporządzeniem MEN w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. Potrzeba organizacji danego rodzaju zajęć specjalistycznych musi wynikać z diagnozy. Z diagnozy powinna wynikać liczba uczniów, którzy potrzebują wsparcia w konkretnym zakresie. Jeżeli np. diagnoza pokaże dużą potrzebę organizacji danego rodzaju wsparcia, to można zaplanować kilka grup z tych zajęć. Liczebność grup na zajęciach, które nie są regulowane ww. rozporządzeniem, powinna być tak zaplanowana, aby zapewnić efektywność wsparcia.

- **Czy można wykazać potrzebę obecności na zajęciach projektowych oprócz nauczyciela prowadzącego zajęcia, nauczyciela współorganizującego kształcenie (nauczyciela wspomagającego)? I czy za takie zajęcia, wynagrodzenie będzie wypłacone tym dwóm osobom?**

MCP: Zgodnie z Regulaminem konkursu, w ramach typu A możliwe jest zatrudnienie dodatkowego personelu, np. asystenta/asystentów uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Tak, w takim przypadku wynagrodzenie będzie wypłacane tym dwóm osobom. Oczywiście potrzeba zatrudnienia dodatkowego nauczyciela musi wynikać z przeprowadzonej diagnozy i powinna być uzasadniona we wniosku o dofinansowanie projektu.

- **Czy zakup produktów żywnościowych bądź innych materiałów pomocniczych do realizacji zajęć, będzie można wykazać jako koszt bezpośredni?**

MCP: Takie zakupy są możliwe, można je wykazać jako koszt bezpośredni, ale każdorazowo muszą być uzasadnione, musi być pokazany związek zakupów z realizowanymi zajęciami w ramach projektu. Nie ma możliwości zakupu pomocy, sprzętu itp. jako wyposażenie do pracowni przedmiotowych (w tym wirtualnych). Uzasadnione natomiast są wydatki związane z dostosowaniem pomieszczeń i ich wyposażenia do potrzeb uczniów ze specjalnymi potrzebami w tym w szczególności z niepełnosprawnością (np. pomoce do pracowni sensorycznej).

- **Czy uczestnik projektu wykazany w kilku formach wsparcia dla osiągnięcia wskaźnika będzie liczony jako jedna osoba z nr. PESEL, czy też po liczbie form wsparcia, które otrzymał.**

MCP: W przypadku wskaźników kluczowych, np.: „Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem (osoby)” – uczeń powinien być wykazany raz, bez względu na to, w ilu formach zajęć będzie uczestniczył: jedna osoba – jeden PESEL. W przypadku wskaźników dotyczących konkretnych form wsparcia uczeń będzie liczony za każdym razem, kiedy jest uczestnikiem danych zajęć.

- **Czy jest możliwość realizacji działań przez ośrodek kultury?**

SMK: W przypadku projektu realizowanego wspólnie przez gminę i inny podmiot posiadający osobowość prawną zostaje nawiązane współpraca i projekt realizowany jest w partnerstwie. Partnerem w projekcie nie może być jednostka nieposiadająca osobowości prawnej. W takiej sytuacji, jednostka ta jest realizatorem w projekcie. Do ustalenia pozostaje, czy w wypadku, gdy GZEAS i ośrodek kultury nie mają osobowości prawnej, czy może być 2 realizatorów w projekcie (wnioskodawcą zawsze jest gmina).

- **Czy koszty poniesione na zatrudnienie Asystenta Ucznia (ASPE) w okresie wakacyjnym będą kosztami kwalifikowanymi w projekcie typu 6.30A, jeśli ASPE będzie zatrudniony na umowę o pracę na okres 2 lat, a w miesiącach wakacyjnych będzie korzystał z urlopu wypoczynkowego, brał udział w szkoleniach, samodzielnie kształcił się oraz wykonywał inne zadania zlecone przez dyrektora szkoły?**

MCP: Nie mamy dodatkowych uregulowań w tym zakresie w Regulaminie naboru. Zatrudnienie opisanej osoby powinno być zgodne z prawem oświatowym i innymi aktami prawnymi obowiązującymi w Państwie placówce.

- **Czy w ramach zadań mieszczących się w limicie cross-finansingu na moment wnioskowania o dofinansowanie konieczna jest pełna dokumentacja dotycząca zaplanowanych prac (projekt budowlany, zgłoszenie/decyzje, kosztorysy)? Planujemy prace remontowe, takie jak dostosowanie toalet dla osób z niepełnosprawnością, które miałyby być finansowane w całości w ramach limitu cross-finansingu. Planujemy również drobne prace, takie jak umieszczenie tabliczek, naklejek naprowadzających oraz malowanie kontrastowych framug. Czy te prace mogą być wykonane przez pracowników komunalnych zatrudnionych w Urzędzie Gminy, a w ramach projektu można będzie rozliczyć koszty związane z zakupem materiałów?**

MCP: Na moment składania wniosku nie jest wymagana dokumentacja typu: projekt budowlany, zgłoszenie/decyzje, kosztorysy. Na etapie oceny podstawą są zapisy we wniosku o dofinansowanie. Z treści wniosku powinno wynikać, na jakiej podstawie zostały zaplanowane i oszacowane wydatki, w tym także wydatki w ramach cross-finansingu. We wniosku powinno znaleźć się rzetelne uzasadnienie zaplanowanych wydatków, które pozwoli na ocenę ich efektywności i racjonalności. W budżecie projektu mogą być zaplanowane wydatki tylko na zakup materiałów.

- **Jak szczegółowo należy opisać zadania związane z cross-finansowaniem we wniosku o dofinansowanie? Czy wystarczy przedstawić ogólny zarys planowanych prac mających na celu zwiększenie dostępności w budynku?**

MCP: Wszystkie wydatki zaplanowane w projekcie powinny być opisane i uzasadnione we wniosku. Z treści wniosku powinno wynikać, na jakiej podstawie zostały one zaplanowane i oszacowane. Wydatki w projekcie podlegają ocenie pod kątem ich kwalifikowalności, efektywności i racjonalności. Dostępność oraz prace i zakupy na dostosowanie dostępności powinny być we wniosku czytelnie opisane. Oprócz oceny zaplanowanych wydatków, ocenie podlega także dostępność projektu. Zgodnie z założeniem, projekt powinien być w pełni dostępny dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. We wniosku powinna być zawarta informacja o dostępności pomieszczeń i budynku, w którym realizowane będzie wsparcie, oraz o dostępności biura projektu i miejsc rekrutacji. Ogólne sformułowanie, że pomieszczenie, budynek lub biuro projektu będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami, jest niewystarczające. Należy przedstawić opis sposobu zapewnienia dostępności. Zapewnienie dostępności pomieszczeń i budynków będzie podlegało także kontroli.

- **Czy w ramach naboru możemy finansować półkolonie terapeutyczne, które odbywają się w ciągu roku szkolnego? Czy jeżeli taki wydatek będzie zaplanowany w jednej ze szkół, to w drugiej szkole (w ramach jednego wniosku o dofinansowanie) możliwe będzie sfinansowanie etatu logopedy bądź innego specjalisty?**

MCP: W projektach wydatki na logopedę i innych specjalistów są wydatkami kwalifikowanymi. Wyjazdy terapeutyczne w trakcie trwania roku szkolnego (z wyłączeniem ferii zimowych i wakacji) są także możliwe do sfinansowania. We wniosku powinno to być jasno opisane i uzasadnione. Wsparcie jest planowane zgodnie z potrzebami placówki, zgodnie z diagnozą. Na etapie oceny wniosku będzie to podlegało weryfikacji.

- **Czy w projektach typu 6.37 można realizować np. spotkanie z psychologiem dla ucznia nie mającego specjalnych potrzeb – w szkole, w której to dziecko się uczy, a która nie jest dostępna w pełni architektonicznie? Czy to dziecko musi być dowiezione do innego budynku dostępnego architektonicznie?**

Sekretariat KM FEM: W pierwszej kolejności należy przeanalizować czy w danej placówce jest dostępna przestrzeń (np. klasa) ulokowana na parterze, z wygodnym dojściem i dostosowaną toaletą na tej samej kondygnacji lub czy jest możliwe przygotowanie dostępnej przestrzeni w ramach projektu np. poprzez skorzystanie z limitu na cross-financing i zastosowanie racjonalnych usprawnień. Wygospodarowanie lub przygotowanie dostępnej przestrzeni, w której możliwe byłoby udzielanie wsparcia jest rozwiązaniem najlepszym. W projektach EFS+ nie jest oczekiwana pełna dostępność architektoniczna całej placówki, ale minimum związane z miejscem realizacji wsparcia. **Tylko niwelacja barier umożliwi rozwój szkolnictwa włączającego.** W tym kontekście zwracamy uwagę na zapisy SZOP przywołanego w pytaniu działania, które mówią między innymi „*Celem realizowanych projektów powinna być taka organizacja nauki w szkole ogólnodostępnej, aby każda z osób uczących się miała możliwość pełnego uczestnictwa w procesie kształcenia i wychowania oraz życia społecznym szkoły, zgodnie ze swoimi możliwościami w warunkach uwzględniających indywidualne potrzeby.*”

W projektach szkolnych wsparcie obejmuje szereg inicjatyw skierowanych do wielu osób a nie jednostkowe spotkanie konkretnego dziecka z psychologiem. Z uwagi na liczną grupę uczestników takich projektów oraz potencjalną zmienność tej grupy (dołączenie nowej osoby do placówki po przeprowadzce czy uraz/ kontuzję wpływające czasowo na funkcjonowanie danej osoby) **wsparcie musi być oferowane w miejscach dostępnych**, tak, aby każda osoba mogła z tego wsparcia skorzystać na zasadzie równości z innymi osobami. Projektodawca musi być ponadto gotowy na zabezpieczenie szczególnych potrzeb konkretnych uczestników, ale miejsce realizacji projektu musi być dostępne a nie ograniczające. Nie do przyjęcia jest sytuacja odmowy przyjęcia do projektu osoby z uwagi na brak dostępności w miejscu realizacji wsparcia.

Zapewnienie dostępności placówek edukacyjnych wynika także z Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2240 z późn. zm.) i jest bezpośrednio związane z możliwością rozwoju edukacji włączającej.

- **Czy w świetle definicji SZOP Beneficjenta ogólnego tj. „*Typ beneficjenta – ogólny: Administracja publiczna, Instytucje nauki i edukacji, Instytucje ochrony zdrowia, Instytucje wspierające biznes, Organizacje społeczne i związki wyznaniowe, Partnerzy społeczni, Przedsiębiorstwa, Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, Służby publiczne, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)*”, partnerem w projekcie w działaniu 6.30 typ B może być gminne centrum kultury (posiadające osobowość prawną).**

MCP: Zgodnie z Regulaminem wyboru projektów w naborze w ramach Działania 6.30 B „O dofinansowanie projektu w naborze może ubiegać się każdy podmiot, z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), wyszczególnione w SZOP FEM 2021-2027, tj.:

- a) Administracja publiczna,;
- b) Instytucje nauki i edukacji,
- c) Instytucje ochrony zdrowia,
- d) Instytucje wspierające biznes,
- e) Organizacje społeczne i związki wyznaniowe,
- f) Partnerzy społeczni,
- g) Przedsiębiorstwa,
- h) Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne,
- i) Służby publiczne,
- j) Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)

Katalog ten dotyczy zarówno Wnioskodawcy, jak i Partnera/Partnerów”.

Instytucje kultury i sportu – zgodnie ze słownikiem e-SZOP – mieszczą się w kategorii „służby publiczne”. Tak więc w naborze w ramach Działania 6.30 B gminne centrum kultury może być partnerem w projekcie.

6.31 Wsparcie kształcenia zawodowego – ZIT

- **Proszę o przekazanie dodatkowych informacji dotyczących współfinansowania projektów ZIT ze środków krajowych (budżet państwa). SZOP FEM 2021-2027 dopuszcza w ramach działań finansowanych z EFS+ możliwość ubiegania się o dodatkowe dofinansowanie z budżetu państwa, którego wysokość nie została wprost zdefiniowana.**

Proszę o informację czy poziom dofinansowania z BP jest stały czy zależny od poziomu dofinansowania UE (w Strategii ZIT Metropolii Krakowskiej znajdują się projekty, których wartość dofinansowania UE stanowi wartość mniejszą niż maksymalna wartość wskazana w SZOP, np. nie 85 lecz 75%). Jeżeli poziom ten jest proporcjonalny/zmienny to proszę o informację jaki jest algorytm wyliczający jego wartość.

PIFE: Zgodnie z Regulaminem wyboru projektów w działaniu 6.31A montaż finansowy wniosku powinien być następujący:

1. Maksymalny poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + współfinansowanie ze środków krajowych przyznane beneficjentowi przez właściwą instytucję) wynosi 90%.
2. Maksymalny poziom finansowania UE wydatków kwalifikowalnych w projekcie wynosi 85%.
3. Wymagany Państwa wkład własny do projektu wynosi 10% wydatków kwalifikowalnych.

W przypadku, gdy dofinansowanie UE będzie niższe np. 75% wartości projektu, wówczas proporcjonalnie we wniosku powinno być obniżone dofinansowanie ze środków krajowych

- **Czy w ramach projektu młodzież będzie mieć płatne stypendia dla najlepszych uczniów.**

MCP: Stypendia dla uczniów nie zostały przewidziane jako forma wsparcia w ramach Regulaminu naboru. Program wsparcia stypendialnego adresowanego dla uczniów zdolnych jest realizowany przez Departament Edukacji UMWM.

- **Czy można zaplanować zagraniczne wycieczki zawodowe dla młodzieży? Jeśli tak, czy można takie działanie zaplanować dla wszystkich zawodów (wspólny wyjazd dla informatyków, programistów, logistów, ekonomistów, hotelarzy).**

MCP: Treść powyższych pytań nie zawiera uzasadnienia takiego działania, więc trudno jednoznacznie odpowiedzieć. Nie wiadomo dlaczego taka forma wsparcia byłaby adekwatna do celu rozwijania oferty zawodowej szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, jaka byłaby wartość dodana wyjazdu zagranicznego, czy w Małopolsce/Polsce nie ma możliwości zorganizować takiej wizyty. Wjazdy zawodoznawcze powinny być dedykowane dla uczniów z klas o profilu kształcenia zbieżnym z branżą przedsiębiorstwa, do którego jest organizowany wyjazd. Zatem nie ma możliwości organizacji takich wyjazdów dla wszystkich klas (informatyków, programistów, logistów, ekonomistów, hotelarzy).

- **Czy możliwa będzie realizacja kursów dla uczniów przez pracowników firm branżowych (instruktorów praktycznej nauki zawodu), także w naturalnym środowisku produkcyjnym? Jak rozwiązać kwestię zatrudnienia takiego pracownika w szkole na czas realizacji zajęć?**

MCP: Jeśli kursy będą prowadzone w szkole przez instruktora praktycznej nauki zawodu, to w przepisach dot. zatrudnienia takiego instruktora nic się nie zmienia, obowiązują te same zasady co dotychczas. Natomiast, jeśli kursy byłyby realizowane w naturalnym środowisku produkcyjnym np. w firmie branżowej, wówczas takie działania musiałyby się opierać na umowie o współpracy z przedsiębiorstwem i w takiej umowie doprecyzować zapisy dot. realizacji takich kursów.

- **Czy będzie możliwe prowadzenie zajęć on-line przez pracowników firm branżowych – np. producentów maszyn i urządzeń – prezentacja najnowszych rozwiązań technicznych i technologicznych, prezentacja np. wyników badań – tego, czego nie da się zrealizować w szkole?**

MCP: Jeśli nie ma innej możliwości albo po prostu jest to najbardziej adekwatne do potrzeb grupy docelowej to oczywiście można taką formę zaplanować w ramach współpracy z przedsiębiorstwami. Należy wtedy podać we wniosku nazwę przedsiębiorstwa, zakres współpracy, opisać zakres prezentowanych najnowszych rozwiązań technicznych i technologicznych czy wyników badań (podać zakres merytoryczny).

- **Czy będzie możliwość realizacji wizyt zawodoznawczych, warsztatów, sesji naukowych w przedsiębiorstwach branżowych? Jeśli tak, to jakie koszty można uwzględnić?**

MCP: Możliwa jest realizacja wizyt zawodoznawczych, warsztatów, sesji naukowych w przedsiębiorstwach branżowych, jeśli to prowadzi do rozwijania oferty zawodowej szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w tym jest to element działań w zakresie doradztwa zawodowego i promocji kształcenia zawodowego prowadzonej we współpracy z pracodawcami. Należy wtedy opisać z jakiej branży będą to przedsiębiorstwa oraz dla jakich klas (z jakich kierunków kształcenia) będą one organizowane. Można uwzględnić koszty dojazdu do przedsiębiorstwa oraz opieki nad uczniami.

- **W jakim zakresie można planować wyposażenie pracowni praktycznej nauki zawodu? Kwestia np. stanowisk komputerowych, których zakup do różnych pracowni jest konieczny z uwagi na lokalizację innego posiadanego sprzętu, a niezbędnego do realizacji danych zajęć? Dotyczy to także jakości i stopnia zaawansowania technicznego różnego typu urządzeń (np. mikrofon), których wskazywany przez IZ maksymalny możliwy koszt jest wielkim ograniczeniem poziomu technicznego i jakości. Przy stawianiu na profesjonalizm i podniesienie poziomu i jakości kształcenia zawodowego wydaje się absolutnie zasadne, aby uczniowie nabywali umiejętności z wykorzystaniem nowoczesnych zaawansowanych technologii, które i tak za 2-3 lata, kiedy uczestnicy kursów wejdą na rynek pracy, będą „stare”.**

MCP: Zakres wyposażenia pracowni praktycznej nauki zawodu powinien wynikać z przeprowadzonej diagnozy potrzeb placówek obejmowanych wsparciem. Nie wystarczy jednak zapis we wniosku, że taka diagnoza została przeprowadzona, ale należy ją szerzej opisać, w tym jakie wnioski płyną z tej diagnozy i uzasadnić dlaczego planowany zakup jest niezbędny.

- **W jaki sposób należy rozumieć możliwość wsparcia migrantów, w tym osób uciekających przed wojną w Ukrainie? Jakie formy wsparcia można dla nich zaplanować?**

MCP: Wsparcie dla migrantów, w tym osób uciekających przed wojną w Ukrainie jest analogiczne jak dla ucznia/rodzica z obywatelstwem polskim, z uwzględnieniem wsparcia psychologicznego, jeśli ono wynika z diagnozy potrzeb.

- **W jakich formach i przez kogo może być realizowana profilaktyka dobrostanu psychicznego i emocjonalnego uczniów oraz wsparcie psychologiczne i pedagogiczne?**

MCP: Przedmiotowe wsparcie może być prowadzone przez pedagoga lub psychologa w np. formie warsztatów.

- **Jak realizować wsparcie dla rodziców/opiekunów – w jakich formach, kto może prowadzić?**

MCP: Wsparcie dla rodziców/opiekunów w niniejszym naborze stanowi element skutecznego wsparcia ucznia, zwłaszcza w obszarze wsparcia psychologicznego, dobrostanu psychicznego, prowadzonego przez psychologa.

- **Jakie formy wsparcia będą możliwe przy wykorzystaniu infrastruktury małopolskich instytucji popularyzujących naukę i innowacje? Co może wejść w zakres finansowania - nauczyciel/opiekun, transport, opłata za korzystanie z infrastruktury itp.?**

MCP: Wsparcie polegające na wykorzystaniu infrastruktury małopolskich instytucji popularyzujących naukę i innowacje może być organizowane w formie wyjazdu do takiej instytucji i udział uczniów w zajęciach podczas, których zostanie zrealizowany np. indywidualnie przygotowany scenariusz spotkania zawierający elementy pokazowe, wykład tematyczny, warsztat z eksperymentami itp. We wniosku można zaplanować koszty związane z dojazdem, opieką nad uczniami, koszty „wejściówki do instytucji” jeśli obowiązuje.

➤ **Doskonalenie kadry nauczycieli kształcenia zawodowego – czy staże branżowe dla nauczycieli zawodu w to wchodzi?**

MCP: Jeśli z diagnozy potrzeb nauczycieli zawodu to wynika, to jest możliwe. Należy jednak opisać we wniosku te potrzeby oraz przedstawić w jaki sposób odbyte staże branżowe przełożą się na jakość i rozwój oferty zawodowej szkoły lub placówki prowadzącej kształcenie zawodowe.

➤ **Co należy rozumieć pod hasłem: rozwój u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności przekrojowych... – czy można realizować zajęcia niezawodowe, czy też kształcić kompetencje kluczowe tylko w ramach form doskonalenia zawodowego?**

MCP: Definicja kompetencji kluczowych podana jest w Rozdziale 1 pkt. 1 ppkt. 22 Regulaminu naboru. Jeśli rozwój kompetencji zawodowych u ucznia wymaga doskonalenia kompetencji kluczowych jak kompetencje matematyczne, cyfrowe wówczas będą one kwalifikowalne w projekcie. Powyższe powinno wynikać z diagnozy potencjalnej grupy docelowej, którą należy przedstawić we wniosku.

➤ **Jaka będzie wysokość „wynagrodzenia stażowego” dla uczniów, opiekunów oraz zwrot kosztów dla pracodawców?**

MCP: W ramach naboru istnieje obowiązek rozliczania stawkami jednostkowymi kosztów, które dotyczą stażu uczniowskiego. Stawka jednostkowa dotyczy prowadzenia 1 godziny stażu dla 1 ucznia i wynosi – 30,18 PLN (w okresie od 1 stycznia 2024 r.). Podmiot przyjmujący na staż uczniowski zapewnia uczniowi stanowisko pracy wyposażone w niezbędne urządzenia, sprzęt, narzędzia, materiały i dokumentację techniczną; uwzględniające wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy, a także bezpieczne i higieniczne warunki odbywania stażu uczniowskiego na zasadach dotyczących pracowników, określonych w odrębnych przepisach, w tym w zależności od rodzaju zagrożeń związanych z odbywaniem stażu uczniowskiego – odpowiednie środki ochrony indywidualnej. Stanowisko powinno być przygotowane w momencie rozpoczęcia stażu. Przed rozpoczęciem stażu uczniowskiego, z wykorzystaniem urządzeń, sprzętu i narzędzi, uczniów zaznajamia się z zasadami i metodami pracy zapewniającymi bezpieczeństwo i higienę pracy przy wykonywaniu czynności na danym stanowisku. Stażyście wypłacane jest świadczenie pieniężne w wysokości 80% minimalnej stawki godzinowej za pracę. Szczegóły dot. stażu opisano w Rozdziale 3.8 w Regulaminie naboru.

➤ **Czy można skorzystać w ramach projektu tylko ze stypendiów dla uczniów zdolnych, staży zawodowych, doskonalenia nauczycieli, jeżeli nie będzie możliwości zrealizowania kursów gastronomicznych w szkole ze względu na bariery architektoniczne.**

SMK: W ramach projektu obligatoryjne wsparcie to:

- realizacja kursów prowadzących do uzyskania przez uczniów uprawnień i kwalifikacji zawodowych, w tym w szczególności w zakresie gospodarki zielonej,
- współpracę szkół i placówek ze środowiskiem pracodawców w szczególności kształcenie praktyczne w miejscu pracy tj. staże uczniowskie/inne staże lub praktyki zawodowe u pracodawców (nie powinna być to jednak jedyna forma współpracy).

Stypendia dla uczniów zdolnych nie są przewidziane jako forma wsparcia, a cały projekt musi mieć pozytywny wpływ na zasadę równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, zgodnie ze standardami dostępności, stanowiącymi załącznik nr 2 do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027.

- **Realizacja kursów prowadzących do uzyskania przez uczniów kompetencji, uprawnień lub kwalifikacji zawodowych w zakresie gospodarki zielonej - Czy mogą być prowadzone zajęcia wyrównawcze przygotowujące do egzaminów zawodowych oraz kursy organizowane w szkole bez możliwości uzyskania certyfikatu?.**

MCP: W ramach projektu mogą być prowadzone zajęcia wyrównawcze przygotowujące uczniów do egzaminów zawodowych. Kursy organizowane w szkole, które nie kończą się nabyciem kwalifikacji, tylko nabyciem kompetencji/umiejętności mogą być prowadzone. Fakt nabycia kompetencji jest wtedy weryfikowany przez nauczyciela/osobę prowadzącą zajęcia w ramach 4 etapów, które szczegółowo opisano w Załączniku nr 4 do Regulaminu naboru (str.14-15)

- **Realizacja staży uczniowskich lub innych staży lub praktyk zawodowych u pracodawców. Czy uczniowie technikum mogą uczestniczyć w stażach innych niż uczniowskie?**

MCP: Nie, uczniowie technikum mogą uczestniczyć tylko w stażach uczniowskich.

- **Czy wykaz branż kluczowych, który jest załącznikiem do regulaminu przy naborze 5.3 A można zastosować do działania 6.31 A? Czy gdzieś w dokumentacji do 6.31A jest wykaz branż kluczowych?**

MCP: Branże kluczowe wskazane w naborze 5.3A i 6.11A zostały określone dla całej Małopolski. Specyfika w zakresie branż kluczowych dla każdego ZIT jest inna. Zatem, poszczególne ZIT na podstawie diagnozy potrzeb określają branże kluczowe dla danego terenu ZIT i wskazują je we wniosku o dofinansowanie.

- **Czy w projekcie będą do osiągnięcia wskaźniki dotyczące uczniów ze specjalnymi potrzebami?**

MCP: W Regulaminie naboru wskazano dwa wskaźniki dot. uczniów ze specjalnymi potrzebami tj.

- Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem (osoby)

- Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta (osoby).

Powyższe wskaźniki produktu są obligatoryjnie i obowiązano powinny być wskazane we wniosku, ale są to jednocześnie wskaźniki informacyjne, co oznacza, że jesteście Państwo zobligowani do monitorowania w/w wskaźników na etapie wdrażania projektu, ale na etapie pisania wniosku wartość docelowa wskaźników informacyjnych może być określona na poziomie „0”. Wykonanie wskaźników informacyjnych w projekcie nie stanowi przedmiotu rozliczenia z Beneficjentem.

- **W jaki sposób będą liczone wskaźniki (czy na poziomie całych branż, czy poszczególnych szkół) - jest to szczególnie ważne w przypadku Centrum Kompetencji Zawodowych, które nie posiada własnych uczniów.**

MCP: Wskaźniki liczone są ogółem w całym projekcie. Bez względu na liczbę szkół/branż objętych wsparciem np. wskaźnik Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem (osoby), Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich (osoby), Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym (osoby), Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby) uwzględnia sumarycznie wszystkich uczniów w projekcie, którzy zasilają ten wskaźnik. Można oczywiście we wniosku zaplanować wskaźniki własne produktu i rezultatu obrazujące np. Liczbę uczniów którzy nabyli kwalifikacje w określonej branży.

- **Czy będzie możliwość uczestniczenia uczniów w kursach spoza swojej branży (np. uczeń z branży budowlanej lub elektrycznej na kursie spawania - jest to ważne o tyle, że część zawodów wymaga różnych kwalifikacji).**

MCP: Powyższe działania są możliwe w projekcie o ile wynikają z przeprowadzonej diagnozy potrzeb grupy docelowej (należy to uzasadnić we wniosku).

- **Czy istnieje możliwość organizacji staży wakacyjnych dla uczniów oraz staży branżowych dla nauczycieli.**

MCP: Staże uczniowskie mogą być prowadzone w wakacje. Staże branżowe dla nauczycieli mogą być organizowane (patrz odpowiedź na pytanie nr 10).

- **Z rzeczy drobnych - czy istnieje możliwość zmodyfikowania formularzy zgłoszeniowych (formularze nie zawierają wszystkich potrzebnych informacji (np. do kursów dających kwalifikacje potrzebne jest miejsce urodzenia, do SL potrzebny jest termin ukończenia szkoły, niektóre pola są zbyt małe).**

MCP: Zakres danych osobowych przetwarzanych przez Beneficjenta powinien być zgodny z Załącznikiem nr 3 do umowy o dofinansowanie projektu pn. Zakres przetwarzania danych osobowych. Jeśli istnieje potrzeba przetwarzania innych danych osobowych wówczas należy to zgłosić do Administratora danych osobowych.

- **Czy istnieje możliwość realizacji projektu na jednym poziomie w szkole? (chodzi o parter, który jest dostępny z pracownikami gastronomicznymi, łazienką dla niepełnosprawnych, podjazdem?) w sytuacji jeśli cały budynek nie jest dostępny.**

MCP: Dostępność budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami musi być zgodna ze standardami dostępności, stanowiącymi Załącznik nr 2 do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027, w zakresie w jakim budynek jest wykorzystany w celu realizacji projektu. Wszystkie miejsca realizacji projektu, w tym biuro projektu musi być dostępne dla OzN.

- **Czy w szkole, której budynek liczy 4 kondygnacje oraz posiada windę (dostępność wszystkich kondygnacji) wystarczy jedna toaleta dla osób z niepełnosprawnością kończyn dolnych?**

MCP: TAK, jeśli za pomocą windy osoba poruszająca się na wózku, bez problemu dostanie się do toalety.

- **Czy oznaczenia alfabetem Braille'a muszą być w formie tabliczek na drzwiach każdego pomieszczenia, czy wystarczy oznaczenie na klamkach?**

MCP: Zgodnie z Załącznikiem nr 2 do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027, w budynkach użyteczności publicznej zaleca się umieszczenie tabliczek informujących o funkcji pomieszczenia w formie wizualnej oraz dotykowej (alfabet Braille'a). Informacja dotykowa przy drzwiach do pomieszczeń powinna znajdować się na ścianie po stronie klamki, na wysokości minimum 120 cm (dół tabliczki) i maksymalnie 160 cm (górną tabliczki), w odległości 5-10 cm od ościeżnicy drzwi (do bliżej położonej krawędzi tabliczki).

- **W przypadku budynku bez windy gdy planujemy inne rozwiązanie (platforma schodowa), które pojawi się w trakcie trwania projektu (po październiku b.r.) - czy pracownie, które będą dostępne w późniejszym terminie mogą być brane pod uwagę we wniosku o dofinansowanie - być może z zastrzeżeniem, że kursy w nich będą realizowane po osiągnięciu dostępności).**

MCP: Miejsce realizacji konkretnych form wsparcia musi być dostępne w okresie realizacji danej formy wsparcia. Należy pamiętać, że w trakcie realizacji projektu może być przeprowadzona wizyta monitoringowa (bez zapowiedzenia), która będzie kontrolować dostępność miejsca realizacji projektu do potrzeb OzN.

- **Zakupy mebli, sprzętu i pojazdów mogą być rozliczne poza cross-financingiem jeżeli spełnione warunki określone w regulaminie konkursu (zostaną zamortyzowane, zakup będzie najbardziej opłacalną opcją, są konieczne dla osiągnięcia celów projektu) Czy wszystkie warunki muszą być spełnione łącznie, czy wystarczy, że jeden warunek jest spełniony?**

MCP: Zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności 2021-2027, warunki wymienione powyżej są rozłączne, co oznacza, że w przypadku spełnienia któregośkolwiek z nich, zakup mebli, sprzętu i pojazdów może być kwalifikowalny w ramach EFS+ poza cross-financingiem.

- **Prośba o informacje jak w praktyce (konkretne przykłady) opisać wpływ projektu na zasadę zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z zapisami regulaminu ustalenia dla wyszczególnionych typów działań FEM 2021-2027 dotyczące oceny spełnienia zasady DNSH na poziomie projektu wskazane zostały w Załączniku Nr 6 do Uchwały Nr 1827/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 20 października 2022 r. Dla celu szczegółowego 4 (f) w załączniku tym mamy zapis: „Typy działań zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH, ponieważ nie oczekuje się, że będą mieć jakikolwiek znaczący negatywny wpływ na środowisko ze względu na ich naturę” Czy na tej tylko podstawie możemy stwierdzić neutralny wpływ projektu na zasadę DNSH?**

MCP: Zgodnie z Regulaminem naboru Projekt musi spełniać zasadę zrównoważonego rozwoju.

Projekt powinien charakteryzować się naturalnym lub pozytywnym wpływem na realizację zasady zrównoważonego rozwoju – należy we wniosku wskazać konkretnie czy wpływ jest neutralny czy pozytywny i w sposób opisowy przytoczyć przykłady, które to potwierdzają np. poprzez zastosowania w nim rozwiązań proekologicznych (takich jak oszczędność energii i wody, powtórne wykorzystanie zasobów, ograniczenie wpływu na bioróżnorodność).

Ponadto, Projekt musi spełniać zasadę „nie czynić poważnych szkód” (ang. „Do No Significant Harm”, dalej DNSH). Ewentualne przykłady działań dla spełnienia zasady to: elektroniczny obieg dokumentów, stosowanie naczyń wielorazowego użytku, sortowanie odpadów, gaszenie świateł i stosowne komunikaty zachęcające do tego; szkolenia online, praca zdalna.

W odniesieniu do wyżej wskazanych zasad przykładowe działania to: odmowa korzystania z rozwiązań obciążających środowisko, ograniczenie zużycia dóbr, które nie są konieczne, używaj ponownie, naprawiaj, oddaj do recyklingu, zastanów się, co możesz zrobić lepiej.

Dodatkowo: uwagi/pytania odnośnie konkretnych kryteriów

- **Kryterium „Wpływ projektu na zasadę równości szans i niedyskryminacji” - wnioskuje się o ujęcie dostępności w zakresie zadań objętych realizacją. Uzasadnienie: Podchodząc 0-1 do oceny wykluczamy znaczną część szkół technicznych, a zatem ograniczymy możliwość organizowania atrakcyjnych, ciekawych kursów, które cieszyłyby się zainteresowaniem z uwagi na ulokowanie pracowni zawodowych np. na wyższych kondygnacjach, lub poniżej poziomu parteru – bez możliwości ich przeniesienia w ramach istniejącej infrastruktury szkoły. To defaworyzuje całą rzeszę uczniów zdrowych, dla których kursy takie mogłyby zostać zorganizowane. Aby uczeń mógł rozpocząć naukę w technikum lub BSI st. musi przejść badania lekarskie określające jego predyspozycje zdrowotne do nauki zawodu.**

MCP: Kryterium „Wpływ projektu na zasadę równości szans i niedyskryminacji” jest oceniane 0-1 tzn., że każdy oceniany Projekt musi mieć pozytywny wpływ na zasadę równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępność dla osób z niepełnosprawnościami, zgodnie ze standardami dostępności, stanowiącymi załącznik nr 2 do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027.

- **Kryterium „Realizacja szczegółowych rekomendacji dotyczących wsparcia z zakresu kształcenia zawodowego”. Tiret 2 – wnioskuje się o zmianę spójnika „i” na „lub”. Brakuje definicji „gospodarki zielonej”, rodzą się pytanie czy elementy dające tego typu kompetencje powinny występować w programie każdego kursu proponowanego w projekcie, a tym samym czy każdy uczestnik projektu powinien takie kompetencje nabyć? Czy wystarczy, że w wybranych kursach takie treści się znajdują?**

MCP: Definicja „gospodarki zielonej” zawarta jest Regulaminie naboru w Rozdziale 1 pkt 1 ppkt 71 pn. „zielona gospodarka”. Aby spełnić kryterium wystarczy, że w projekcie będzie zaplanowany jeden kurs dot. nabycia kompetencji, uprawnień lub kwalifikacji zawodowych w zakresie gospodarki zielonej.

- **Kryterium „Realizacja szczegółowych rekomendacji dotyczących wsparcia z zakresu kształcenia zawodowego”. Tiret 3 – bardziej wniosek do samego konkursu niż uwaga do kryteriów aby proporcje pomiędzy liczbą uczestników staży (forma ciesząca się ogromnym zainteresowaniem uczniów), a uczestników kursów nie były ustalone ze znaczną przewagą kursów i „na sztywno” (zwiększanie liczby staży determinowało mnożenie liczby kursów, co przy aktualnym obciążeniu szkół podwójnymi rocznikami kl1 i 2 może nie być realne ze względów lokalowych oraz wydolności kadry pedagogicznej)**

MCP: Decyzja o liczbie uczniów uczestniczących w stażach i kursach należy do Wnioskodawcy i powinna wynikać z przeprowadzonej analizy potrzeb grupy docelowej.

- **Kryterium „Realizacja ogólnych rekomendacji dotyczących projektów z obszaru edukacji”. Tiret 1 – czy wykorzystanie sugerowanej infrastruktury ma dotyczyć każdego z kursów? Czy każdy z uczestników projektu musi w ramach jego realizacji z takiej skorzystać, czy wystarczy zaplanować w wybranych kursach taką aktywność? Czy może to być w ramach kursu aktywność incydentalna czy wymagana jest cykliczność? Czy „wykorzystanie infrastruktury” można rozumieć jako np. zajęcia laboratoryjne prowadzone przez uczelnię w formule on-line (na wzór MChE)?**

MCP: Aby kryterium w tym zakresie było spełnione, wystarczy zaplanować w projekcie wykorzystanie zlokalizowanej na terenie województwa małopolskiego infrastruktury instytucji popularyzujących naukę i innowacje (np. typu fablab, Cogiteon). Nie jest wymagana cykliczność. Nie ma obowiązku, aby każdy uczestnik skorzystał z takiego wsparcia. Należy zwrócić uwagę, aby ta infrastruktura była na terenie Małopolski, musi dot. popularyzacji nauki i innowacji. Forma on line nie jest akceptowana, gdyż nie wpisuje się w ideę kryterium, chodzi o aktywne uczestnictwo w wykorzystaniu infrastruktury.

- **Kryterium „Realizacja ogólnych rekomendacji dotyczących projektów z obszaru edukacji”. Tiret 3 – czy tego typu zajęcia/szkolenia powinny dotyczyć wszystkich uczestników projektu?**

MCP: Realizacja zajęć/szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy, dyskryminacji lub nierównościom nie musi być zaplanowana dla wszystkich uczestników projektu. Działanie powinno być dedykowane dla osób, zgodnie z przeprowadzoną diagnozą w placówkach objętych wsparciem. Należy jednak pamiętać, że ww. zajęcia powinny mieć charakter kompleksowy i być dostosowane do wieku.

- **Kryterium „Realizacja ogólnych rekomendacji dotyczących projektów z obszaru edukacji”. Tiret 4 – gdzie należy szukać modelowych rozwiązań w zakresie rozwijania kompetencji zawodowych zrealizowanych w ramach POWER (baza produktów projektów)?**

MCP: Modele/rozwiązania wypracowane w ramach POWER są dostępne m.in. na stronach:

<https://innowacjespoleczne.pl/>

<https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>

<https://www.ore.edu.pl/2023/03/modelowe-programy-ksztalcenia-zawodowego-i-praktycznego/>

oraz na stronie internetowej MEiN z instrumentami, narzędziami i modelami wypracowanymi w ramach POWER.

- **Kryterium „Realizacja ogólnych rekomendacji dotyczących projektów z obszaru edukacji”. Tiret 5 – postulat zmiany wyrażenia „w partnerstwie” na „we współpracy”**

MCP: Kryteria wyboru projektów są już zatwierdzone. Premiowane są projekty, które będą realizowane w partnerstwie organów prowadzących szkoły lub placówki oświatowe z innymi podmiotami, w tym

z organizacjami pozarządowymi. Partnerstwo to musi być sformalizowane tj. będzie podpisana umowa partnerska i realizacja projektu będzie zgodna z Rozdziałem 7.4 Regulaminu naboru.

- **Dot. typu projektu A: Czy określony we wniosku o dofinansowanie okres realizacji projektu może być inny niż wskazany w liście projektów, stanowiącej załącznik do Strategii ZIT (zakładamy wydłużenie okresu realizacji projektu w stosunku do zadeklarowanego na liście projektów, stanowiącej załącznik do Strategii ZIT).**

MCP: Zgodnie z kryteriami oceny będziemy weryfikować w ramach oceny, czy okres realizacji projektu jest zgodny z wymaganiami określonymi w regulaminie wyboru projektów, w którym określono "Termin zakończenia realizacji projektu nie może nastąpić później niż 30 czerwca 2029 r."

- **Dot. typu projektu A: Czy w zakładzie pracy u pracodawcy zewnętrznego, u którego realizowany jest staż, wymagane jest spełnienie wymogów dostępności zgodnych ze standardem, czy w przypadku braku możliwości dostosowania racjonalne usprawnienia akceptowalne?**

MCP: W zakładzie pracy u pracodawcy zewnętrznego, u którego realizowany będzie staż, wymagane jest spełnienie wymogów dostępności zgodnych ze standardem w odniesieniu do konkretnego ucznia skierowanego na staż. W przypadku, gdy uczeń będzie potrzebował konkretnego dostosowania np. usługi tłumacza migowego, wówczas ta usługa może być sfinansowana w projekcie ramach Mechanizmu Racjonalnych Usprawnień.

- **Dot. typu projektu A: Czy kwalifikowalny jest udział w kursach zawodowych w projekcie jednocześnie uczniów szkoły branżowej oraz uczniów technikum i liceum w Zespole Szkół.**

MCP: W projekcie jest kwalifikowalny udział w kursach zawodowych jednocześnie uczniów szkoły branżowej oraz uczniów technikum i liceum w Zespole Szkół.

- **Czy do projektu można wpisać przedsiębiorców realizujących staże/ kursy uwzględniając dostępność miejsca do osoby (ucznia), który będzie brał udział w stażu/kursie (czyli jeśli w kursie / stażu uczestniczy uczeń pełnosprawny nie jest wymagana dostępność stanowiska wg ustawy)?**

MCP: Tak.

- **Czy mogę w ramach projektu przewidzieć wydatki związane z dostosowaniem do dostępności (np. uzupełniające wyposażenie toalety w tablicę tyflograficzną, przewijak)?**

MCP: Tak.

- **Czy mogę realizować projekt w części szkoły, która jest dostępna, nie musi być dostępny cały budynek cały na czas składania wniosku/rozpoczęcia realizacji projektu?**

MCP: Tak.

- **Zakup oprogramowania/sprzętu do obsługi dronów (przewidujemy kompleksowe kursy dla nauczycieli a potem uczniów dot. dronów) czy możemy taki zakup wskazać? Chcemy aby taki sprzęt/oprogramowanie zostało w szkole - czy to podlega trwałości w projekcie?**

MCP: To, czy podlegać będzie trwałości w projekcie zależy od tego czy zostanie zakupiony w ramach cross-finansingu czy doposażenia w ramach limitu - nie jestem w stanie udzielić Państwu na to odpowiedzi z tego względu, że to zależy od licznych uwarunkowań. Są one doprecyzowane w [Wytocznych dotyczących kwalifikowalności kosztów](#), Podrozdział 2.4. Cross-finansing oraz w Regulaminie naboru w części: 3.7 Cross-finansing.

Gdy zakupy te zostaną zamortyzowane w całości w okresie realizacji projektu i spełnione zostaną warunki dla amortyzacji określone w podrozdziale 3.7 Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027, a równocześnie dany zakup dotyczy kwoty, dla której dokonywana jest jednorazowa amortyzacja (obecnie zgodnie z przepisami jest to 10 000,00 PLN) lub dla której zakup zostanie zamortyzowany w okresie realizacji projektu lub – udowodnią Państwo, że zakup będzie najbardziej opłacalną opcją, tj. wymaga mniejszych nakładów finansowych niż inne opcje, np. najem lub leasing, ale jednocześnie jest odpowiedni do osiągnięcia celu projektu. Przy porównywaniu kosztów finansowych związanych z różnymi opcjami ocena powinna opierać się na przedmiotach o podobnych cechach, a uzasadnienie zakupu jako najbardziej opłacalnej opcji powinno być zawarte we wniosku o dofinansowanie projektu. W analizie nie uwzględnia się innych czynników, takich jak trwałość lub możliwość dalszego korzystania przez Państwa z danego przedmiotu po zakończeniu projektu lub zakupy te są konieczne dla osiągnięcia celów projektu (np. doposażenie pracowni naukowych dla projektu, którego celem jest doposażenie pracowni naukowych). Warunkiem jest, aby zostały one bezpośrednio wskazane we wniosku o dofinansowanie wraz z uzasadnieniem konieczności ich zakupu.

Wówczas jest to możliwe w ramach limitu 30%, zgodnie z zapisem SZOP Maksymalny udział wydatków związanych z zakupem mebli, sprzętów i pojazdów (niestanowiących cross finansingu) w kosztach bezpośrednich: 30%.

- **Gmina Miejska Kraków finalizuje przygotowanie wniosku aplikacyjnego dla projektu "Centrum Kompetencji Zawodowych w Gminie Miejskiej Kraków" w ramach naboru do działania 6.31 Wsparcie kształcenia zawodowego - ZIT, Typ A. Podniesienie jakości kształcenia zawodowego. Przed ostateczną walidacją wniosku istotne jest wyjaśnienie wątpliwości dotyczących kursu euro oraz kwalifikowalności podatku VAT. Czy przyjęty kurs 4,3313 zł jest właściwy oraz czy VAT będzie kwalifikowalny, jeśli brak jest prawnej możliwości jego odzyskania? Ponadto, czy dane Miejskiego Centrum Obsługi Oświaty w Krakowie powinny być wpisane w punkcie D „Realizator (Partner)” formularza wniosku o dofinansowanie?**

MCP:

1. Przyjęty kurs 4,3313 zł jest właściwy.
2. VAT będzie kwalifikowalny, jeśli brak jest prawnej możliwości odzyskania podatku VAT zgodnie z przepisami prawa krajowego.
3. Dane Miejskiego Centrum Obsługi Oświaty w Krakowie należy podać w polu T wniosku, gdyż nie jest to partner w projekcie (nie należy podawać w polu D wniosku). Podobnie w polu T należy podać dane (nazwy i adresy) wszystkich szkół, w których będzie realizowany projekt. Jednocześnie należy pamiętać, aby wszystkie te podmioty złożyły Oświadczenie o przestrzeganiu przepisów antydyskryminacyjnych, stanowiące Załącznik nr 9b do regulaminu naboru wniosków.

- **Jak należy wyodrębnić w formularzu wniosku o dofinansowanie w części "Budżet projektu" wydatki na zakup mebli, sprzętów i pojazdów niestanowiących cross-finansingu, aby umożliwić monitorowanie udziału tej kategorii kosztów w całości budżetu w kontekście obowiązujących limitów? Czy wydatki te należy w jakiś sposób oznaczać we wniosku (np. jako infrastruktura towarzysząca), aby możliwe było monitorowanie ich udziału w ramach budżetu, w kontekście obowiązującego w działaniach 6.30A i 6.31A limitu w tym zakresie?**

MCP: Niestety, w systemie IGA nie przewidziano takiego rozwiązania. W projekcie najprawdopodobniej nie będą również występowały wydatki z kategorii limitu - infrastruktura towarzysząca. Na etapie oceny tego typu wydatki zliczane są ręcznie, tj. sumowane są poszczególne pozycje dotyczące zakupu mebli, sprzętów i pojazdów niestanowiących cross-finansingu.

6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie – ZIT

- **Pytanie dotyczy stosowania zapisów z Modelu placówek zapewniających dzienną opiekę w Małopolsce (załącznik nr 1 do Uchwały nr 2034/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 24 października 2023 r. W zakresie minimalnych standardów lokalowych wskazano iż „pomieszczenia należące do placówki zapewniającej dzienną opiekę w budynkach będących siedzibą jednocześnie innych podmiotów, nie mogą stanowić części wspólnych (np. łazienek czy szatni)”. Czy w związku z tym dopuszczalne jest, aby toaleta/łazienka jednostki była oznaczona i wydzielona z większej, wspólnej toalety? W takim układzie toaleta/łazienka będzie oddzielona od pomieszczeń jednostki przestrzenią wspólną tj. korytarz, wspólne wejście to toalet/łazienek.**

MCP: Najem nieruchomości w tym sal na szkolenia zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 6 ustawy z 11.09.2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 tj.) jest zwolniony z obowiązku stosowania ustawy PPZP na podstawie wyłączenia przedmiotowego. W związku z powyższym Gmina nie jest zobowiązana do stosowania przepisów ustawy PZP. Wyłączenia nie można zastosować w przypadku, gdy wynajem sali będzie stanowił np. usługę hotelarską (Kod CPV: 55120000-7 Usługi hotelarskie w zakresie spotkań i konferencji), czy też zamówienia na kompleksową usługę szkoleniową (szkolenie, sala i catering), gdy na rynku istnieje wiele firm dysponujących tego rodzaju ofertą.

Zgodnie z zapisami sekcji 3.2.1 pkt 1 lit d Wytycznych dotyczące kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 zasady konkurencyjności nie stosuje się do zamówień o przedmiocie określonym w art. 9-14 ustawy PZP. Jak wcześniej opisano w art. 11 ust. 1 pkt 6 ustawy PZP wskazano wyłączenie przedmiotowe obejmujące nabycie własności lub innych praw do istniejących budynków lub nieruchomości.

- **W wariantcie podstawowym wskazano, że jest to 1 opiekun/AON na 15 uczestników i terapeuta zajęciowy + fizjoterapeuta. Zapis ten znajduje odzwierciedlenie w definicji usługi opiekuńczej, zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021-2027 z 15 marca 2023 r. zgodnie z którą usługa może być świadczona przez osobę, która posiada kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: opiekun środowiskowy, asystent osoby niepełnosprawnej, pielęgniarz, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, opiekun w domu pomocy społecznej lub opiekun kwalifikowany w domu pomocy społecznej. W tym katalogu nie ma terapeuty zajęciowego ani fizjoterapeuty, którzy nie są wliczani w poczet wskaźnika.**

Natomiast zgodnie z modelem, „w placówce, której oferta skierowana jest do osób cierpiących na choroby otępienne rekomendowany wskaźnik zatrudnienia wynosi nie mniej niż 1 pracownik na 5 uczestników. [...] Wśród personelu placówki specjalizującej się w pracy z osobami z demencją winien być co najmniej 1 opiekun/asystent osoby niepełnosprawnej oraz co najmniej 1 pracownik z uprawnieniami do prowadzenia terapii zajęciowej.” Nie wskazano jednak przedstawicieli jakich grup zawodowych są zaliczani do wskaźnika. Czy podobnie jak w przypadku wariantu podstawowego wlicza się tylko opiekunów/AON a terapeuta zajęciowy jest personelem dodatkowym? Czy też cały personel realizujący usługi jest wliczany do ww. wskaźnika?

Warto mieć tu na uwadze, że w tym przypadku w modelu wskazano, że specjalistyczne usługi opiekuńcze, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, pielęgniarzki, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowej, specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej, fizjoterapeuty lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi. W katalogu tym wskazano zatem terapeuta zajęciowego (w odróżnieniu od usługi opiekuńczej), jednak nie wskazano opiekuna czy opiekuna medycznego. Zwracamy się z prośbą o doprecyzowanie metodologii kalkulacji wskaźnika dla placówek, których oferta skierowana jest do osób cierpiących na choroby otępienne.

1. Jak właściwie obliczyć wskaźnik zatrudnienia w projekcie. Czy pod uwagę brana jest liczba osób czy etatów?
2. Jaki personel należy uwzględnić przy obliczaniu wskaźnika zatrudnienia?

MCP:

1. Zgodnie z przygotowywanym Regulaminem konkursu - nie przewiduje się wskaźnika mierzącego zatrudnienie w projekcie. We wskaźnikach zawsze jest wskazane (nazwa, definicja, opis wskaźnika, jednostka) co dany wskaźnik mierzy, w tym przypadku będzie doprecyzowanie, czy chodzi o osoby, czy etaty, ale podkreślam, że nie będzie w Regulaminie wskaźnika dot. zatrudnienia w projekcie
2. Przez personel projektu należy rozumieć osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę do realizacji zadań w projekcie oraz wolontariuszy. W zależności od rodzaju placówki, czy świadczonego wsparcia w ramach projektu - Beneficjent powinien zapewnić zatrudnienie specjalistów zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych, Modelu, Ustawie i innych dokumentach obowiązujących dla konkursu. Nie należy jednak przez to rozumieć, że wszystkie te osoby powinny być zatrudnione na umowę o pracę. Dopuszcza się, że specjaliści będą świadczyć usługi w oparciu np. o umowę zlecenie. Akcent należy położyć w tym przypadku na zapewnienie w projekcie specjalistów zgodnie z wymogami ww. dokumentów, a nie sposób ich zaangażowania. Te kwestie należy traktować oddzielnie.

ROPS: Zgodnie z Modelem, co do zasady, istnieją dwa wymogi dot. zatrudniania personelu w placówce, której oferta skierowana jest do osób cierpiących na choroby otępienne: wymóg 1. W placówce, której oferta skierowana jest do osób cierpiących na choroby otępienne rekomendowany wskaźnik zatrudnienia wynosi nie mniej niż 1 pracownik na 5 uczestników, zaś w odniesieniu do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności z zaburzeniami psychicznymi wskaźnik zatrudnienia wynosi nie mniej niż 1 pracownik na 3 uczestników. wymóg 2. Wśród personelu placówki specjalizującej się w pracy z osobami z demencją winien być co najmniej 1 opiekun/asystent osoby niepełnosprawnej oraz co najmniej 1 pracownik z uprawnieniami do prowadzenia terapii zajęciowej.

Dodatkowo personel placówki stanowi fizjoterapeuta oraz psycholog w wymiarze odpowiednim do potrzeb uczestników. Zatem, do wskaźnika liczbowego zaliczani są wszyscy pracownicy, a w skład zespołu muszą wchodzić wymienieni specjaliści we wskazanej liczbie. Model nie przesądza o formie zatrudnienia, pamiętać należy jednak, że liczba osób personelu musi zapewnić bezpieczeństwo osobom przebywającym w placówce i umożliwić pełną i prawidłową realizację usług. Cytowany za Wytycznymi zapis mówiący o tym, kto może pełnić usługę opiekuńczą definiuje kwalifikacje opiekunów.

- **Zgodnie z modelem, w odniesieniu do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności z zaburzeniami psychicznymi wskaźnik zatrudnienia wynosi nie mniej niż 1 pracownik na 3 uczestników. Należy zauważyć, że nie da się przewidzieć na etapie składania wniosku, ile osób znacznym stopniem niepełnosprawności i z zaburzeniami psychicznymi zgłosi się do projektu. Zatrudniany, najczęściej w oparciu o umowę o pracę personel nie może być angażowany do projektu w zależności od stanu zdrowotnego pacjentów w danym czasie. Przepisy prawa pracy nie umożliwią czasowego rozwiązania umowy.**

Zwiększenie zatrudnienia w projekcie też jest problematyczne, z uwagi na ustalony na etapie składania wniosku budżet zadania. Rozwiązaniem w takiej sytuacji byłoby dedykowanie określonej w placówce liczby miejsc osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności z zaburzeniami psychicznymi, jednak z punktu widzenia ekonomiki projektu takie rozwiązanie w przypadku braku osób spełniających dodatkowe warunki jest to nie tylko niezasadne, ale i dyskryminujące osoby oczekujące na usługi. Wskaźnik zatrudnienia musi być zatem ustalony na początku realizacji projektu, niezależnie od stanu przyjmowanych pacjentów, jednakże jak należy interpretować wskazany zapis?

Jak należy interpretować wskazany zapis modelu w zakresie wskaźnika zatrudnienia w odniesieniu do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności z zaburzeniami psychicznymi?

MCP: Planując projekt i składając wniosek o dofinansowanie - powinni Państwo mieć przeanalizowane zapotrzebowanie na dany rodzaj usług, Państwa możliwości do realizacji projektu w oparciu np. o doświadczenie, specjalizację, możliwości lokalowe, finansowe, partnerstwo itp. W oparciu o powyższe i założenia konkursu składają Państwo wniosek, w którym planują rodzaj placówki, wskazują liczbę osób planowanych do objęcia wsparciem, w tym także osób z niepełnosprawnościami. Z góry też decydują się Państwo na prowadzenie placówki specjalizującej się w opiece nad osobami cierpiącymi na choroby otępienne. Muszą także Państwo przedstawić we wniosku opis rekrutacji, w tym zapewnić preferencje dla grupy osób, zgodnie z obowiązującymi Wytycznymi. Na tej podstawie planują Państwo założenia projektu, w tym także dobór personelu z uwzględnieniem wymogów określonych w Wytycznych, Modelu, Regulaminie konkursu i Ustawie. W ramach przyznanego dofinansowania

projektu, na etapie realizacji, mają Państwo prawo do modyfikacji przyjętych założeń, w tym wynagrodzenia dla specjalistów, zgodnie z faktycznym zapotrzebowaniem.

ROPS: Na etapie planowania wsparcia należy określić kto stanowić będzie grupę docelową projektu - seniorzy, seniorzy z chorobą otępienną czy np. osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności spowodowanym zaburzeniami psychicznymi, co jest istotne dla późniejszego prowadzenia oddziaływań terapeutycznych, wspólnego przebywania grupy ludzi itp. Trudno sobie wyobrazić jednoczesną pracę z grupą osób ze >znacznym stopniem niepełnosprawności spowodowanym zaburzeniami psychicznymi< (jedna grupa, nie chodzi tu o dwie grupy) i seniorami mającymi tylko ograniczenia samodzielności związane ze starzeniem się organizmu.

- **Ustawa o pomocy społecznej nie wskazuje wymaganego wykształcenia oraz doświadczenia zawodowego niezbędnego do świadczenia usług opiekuńczych (za wyjątkiem usług sąsiedzkich, gdzie jest wymagany kurs pierwszej pomocy).**

W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych zostały wskazane wymagania niezbędne do pracy na stanowiskach: młodszy opiekun w OPS (wykształcenie podstawowe, brak wymaganego stażu pracy), opiekun w OPS (wykształcenie podst., 1 rok doświadczenia zawodowego), młodszy opiekun (wykształcenie średnie, brak doświadczenia), itd. itd. Przy usługach opiekuńczych świadczonych na umowę – zlecenie nie stosujemy powyższego

W Wytycznych dotyczących realizacji projektów z udziałem środków EFS+ w regionalnych programach na lata 2021-2027 z 15 marca 2023 r. wskazano precyzyjnie niezbędne kwalifikacje oraz doświadczenie zawodowe osób świadczących usługi opiekuńcze.

1. Czy w związku z planowanym zwiększeniem ilości usług opiekuńczych finansowanych z projektu w ramach działań z 6.33 osoby, które już pracują w oparciu o umowę – zlecenie i nie spełniają wymagań z Wytycznych będą mogły nadal świadczyć usługi opiekuńcze?

2. Czy zwiększenie ilości godzin usług opiekuńczych sąsiedzkich może być realizowane i finansowane z projektu?

MCP:

1. Usługi opiekuńcze świadczone w ramach projektów finansowanych ze środków EFS+ muszą być realizowane przez osoby określone w Wytycznych.
2. Usługi sąsiedzkie realizowane w projekcie muszą: być realizowane zgodnie z zasadami określonymi w art. 50 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Dodatkowo: wsparcie w ramach projektu nie może spowodować: zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług asystenckich lub opiekuńczych przez Beneficjenta oraz nie może dojść do zastąpienia środkami projektu dotychczasowego finansowania usług ze środków innych niż europejskie. Jednocześnie wsparcie usług opiekuńczych każdorazowo musi prowadzić do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej oraz liczby osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej, w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok złożenia wniosku o dofinansowanie. Obowiązek ten nie dotyczy usług opiekuńczych świadczonych przez opiekunów faktycznych. W przypadku usług opiekuńczych świadczonych niestacjonarnie/w miejscu zamieszkania - zwiększanie liczby miejsc świadczenia tych usług odbywa się poprzez zwiększanie liczby opiekunów świadczących usługi. Takie warunki muszą być spełnione, aby usługi sąsiedzkie mogły być finansowane w projekcie.

ROPS:

1. wytyczne mają zastosowanie do projektu w związku z czym nie wpływają na sposób organizacji danej formy wsparcia poza projektem.
2. usługi te są wpisane do Wytycznych EFS plus w związku z czym ich koszty można kwalifikować w projekcie. Model nie reguluje usług sąsiedzkich a o opiekuńczych wypowiada się w kontekście placówki jako świadczeniodawcy.

- **W modelu wskazano, iż „służyć ma przede wszystkim Beneficjentom Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 tworzącym przy wsparciu środków UE placówki zapewniające dzienną opiekę w formie usługi publicznej, czyli w formie ośrodków wsparcia, a także w innej formie organizacyjnej, czyli placówek niepublicznych przez beneficjentów Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 będących podmiotami spoza sektora finansów publicznych.” Dodatkowo, w modelu wskazano, iż „Ośrodki wsparcia, będące usługą publiczną, takie jak: dzienne domy pomocy, kluby samopomocy, środowiskowe domy samopomocy, ale także placówki spełniające te same funkcje, lecz tworzone przez podmioty niepubliczne ze środków europejskich, jako istotne narzędzie deinstytucjonalizacji, mogą być także wykorzystywane w procesach usamodzielnienia, umożliwiając powrót do środowiska osobom objętym usługami stacjonarnymi.” Z przedstawionego zapisu wynika, że sektor publiczny może tworzyć tylko ośrodki wsparcia (tj. jednostki organizacyjne pomocy społecznej dziennego pobytu - art. 51 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), natomiast inne formy organizacyjne dedykowane są tylko dla podmiotów spoza sektora finansów publicznych. Taki zapis wyklucza realizację modelu/projektu przez podmiot należący do sektora finansów publicznych, ale nie działającego w ramach ustawy o pomocy społecznej np. przez samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej. Jak należy interpretować zapis w zakresie realizacji modelu przez podmiot należący do sektora finansów publicznych, ale nie działający w ramach ustawy o pomocy społecznej (SPZOZ)?**

MCP: Podmioty uprawnione do składania wniosków o dofinansowanie zgodnie z SZOP to: Administracja publiczna, Instytucje nauki i edukacji, Instytucje ochrony zdrowia, Instytucje wspierające biznes, Organizacje społeczne i związki wyznaniowe, Partnerstwa, Partnerzy społeczni, Przedsiębiorstwa, Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, Służby publiczne, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Podmioty z powyższego katalogu mogą składać wnioski o dofinansowanie projektów na realizację wszystkich typów projektów w ramach naboru. Projekty, w tym formy wsparcia określone dla typów projektów A,B,C,D,E - muszą być realizowane zgodnie z odpowiednimi dokumentami, w tym zgodnie z Regulaminem konkursu, Wytycznymi, Modelami i odp. ustawami. Należy pamiętać, że w ramach projektów nie jest wspierana opieka instytucjonalna, tj. nie są tworzone nowe miejsca opieki w formach instytucjonalnych, nie są utrzymywane istniejące miejsca w tych placówkach oraz nie są realizowane usługi na rzecz osób w nich przebywających.

ROPS: Taki podmiot może stworzyć placówkę o tożsamyh funkcjach względem ośrodka wsparcia opisanego w ustawie.

- **W modelu wskazano „Placówka ma za zadanie zapewnienie usług opiekuńczych definiowanych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej jako „pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem” i/lub specjalistycznych usług opiekuńczych, które są dostosowane do szczególnych potrzeb związanych ze schorzeniem lub niepełnosprawnością i są świadczone przez wykwalifikowanych specjalistów.” Ten zapis wskazuje, że w modelu/projekcie mogą być świadczone tylko usługi określone w ustawie o pomocy społecznej, a zatem wyklucza realizację modelu/projektu przez podmiot nie działającego w ramach tej ustawy np. przez samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej. Jak należy interpretować zapis w odniesieniu do podmiotów należących do sektora finansów publicznych, ale nie działających w ramach ustawy o pomocy społecznej (SPZOZ)?**

MCP: Podmioty uprawnione do składania wniosków o dofinansowanie zgodnie z SZOP to: administracja publiczna, Instytucje nauki i edukacji, Instytucje ochrony zdrowia, Instytucje wspierające biznes, Organizacje społeczne i związki wyznaniowe, Partnerstwa, Partnerzy społeczni, Przedsiębiorstwa, Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, Służby publiczne, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Podmioty z powyższego katalogu mogą składać wnioski o dofinansowanie projektów na realizację wszystkich typów projektów w ramach naboru. Projekty, w tym formy wsparcia określone dla typów projektów A,B,C,D,E - muszą być realizowane zgodnie z odpowiednimi dokumentami, w tym zgodnie z Regulaminem konkursu, Wytycznymi, Modelami i odp. ustawami.

ROPS: Cytowany zapis wskazuje jedynie definicję usług opiekuńczych zaczerpniętą z ustawy o pomocy społecznej, bowiem zgodnie z wytycznymi EFS plus do usług społecznych zalicza się m.in. usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze - te ostatnie mają być świadczone przez osobę, która spełnia wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych, co oznacza, że już z mocy wytycznych EFS usługi te wiązane są z systemem pomocy społecznej.

Wytyczne te potwierdzają, że ww. usługi wchodzą w zakres oferty dziennych domów pomocy, które są jednym z rodzajów ośrodków wsparcia na gruncie ustawy o pomocy społecznej. Ustawa stanowi, że usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym w ośrodkach wsparcia, są zadaniem gminy. Nie oznacza to jednak, że tylko podmioty działające w systemie pomocy społecznej w gminie są uprawnione do realizacji usług opiekuńczych w ramach FEM 2021-2027 w oparciu o Model. Model dopuszcza realizację usług przez podmiot nie działający w ramach ustawy o pomocy społecznej czyli taki, który nie prowadzi ośrodka wsparcia. Ważne by placówka, niezależnie od statusu podmiotu prowadzącego, pełniła te same funkcje.

- **W modelu wskazano „Usługi placówek zapewniających dzienną opiekę kierowane są do osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, w szczególności do osób starszych (zgodnie z Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej).” Jak należy interpretować zapis w odniesieniu do podmiotów należących do sektora finansów publicznych, ale nie działających w ramach ustawy o pomocy społecznej (SPZOZ)?**

MCP: Podmioty uprawnione do składania wniosków o dofinansowanie zgodnie z SZOP to: Administracja publiczna, Instytucje nauki i edukacji, Instytucje ochrony zdrowia, Instytucje wspierające biznes, Organizacje społeczne i związki wyznaniowe, Partnerstwa, Partnerzy społeczni, Przedsiębiorstwa, Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, Służby publiczne, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Podmioty z powyższego katalogu mogą składać wnioski o dofinansowanie projektów na realizację wszystkich typów projektów w ramach naboru. Projekty, w tym formy wsparcia określone dla typów projektów A,B,C,D,E - muszą być realizowane zgodnie z odpowiednimi dokumentami, w tym zgodnie z Regulaminem konkursu, Wytycznymi, Modelami i odp. ustawami.

ROPS: Zapis oznacza, że usługi placówek zapewniających dzienną opiekę kierowane są do osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, w szczególności do osób starszych i że przy rekrutacji grupy docelowej należy uwzględnić potrzebę opieki i pomocy z uwagi na: wiek, chorobę i/lub, niepełnosprawność co oznacza, że należy także uwzględnić możliwości zapewnienia niezbędnej pomocy i opieki przez rodzinę/opiekunów. Jak wskazano w odniesieniu do uwagi nr. 5: "zgodnie z wytycznymi EFS plus do usług społecznych zalicza się m.in. usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze - te ostatnie mają być świadczone przez osobę, która spełnia wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych, co oznacza, że już z mocy wytycznych EFS usługi te wiązane są z systemem pomocy społecznej. Wytyczne te potwierdzają, że ww. usługi wchodzą w zakres oferty dziennych domów pomocy, które są jednym z rodzajów ośrodków wsparcia na gruncie ustawy o pomocy społecznej.

Ustawa stanowi, że usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym w ośrodkach wsparcia, są zadaniem gminy. Nie oznacza to jednak, że tylko podmioty działające w systemie pomocy społecznej w gminie są uprawnione do realizacji usług opiekuńczych w ramach FEM w oparciu o model. Model dopuszcza realizację usług przez podmiot nie działający w ramach ustawy o pomocy społecznej czyli taki, który nie prowadzi ośrodka wsparcia. Ważne by placówka, niezależnie od statusu podmiotu prowadzącego, pełniła te same funkcje"

- **W modelu wskazano „[...] obligatoryjnie przy rekrutacji grupy docelowej należy uwzględnić potrzebę opieki i pomocy z uwagi na: wiek, chorobę i/lub, niepełnosprawność. Dodatkowo, zgodnie z ogólną definicją usług opiekuńczych (art. 50.1 w/w ustawy), należy także uwzględnić możliwości zapewnienia niezbędnej pomocy i opieki przez rodzinę/opiekunów. Oferta placówki skierowana jest do osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z uwagi na wiek, stan zdrowia, niepełnosprawność, w szczególności do osób starszych, w tym osób cierpiących na zespoły otępienne. Uczestnikami placówki mogą być wyłącznie osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. To kryterium uznaje się za spełnione, jeżeli osoba rekrutowana do ośrodka wsparcia zgodnie z poniższym kwestionariuszem [KWESTIONARIUSZ OCENY POTRZEBY WSPARCIA I OPIEKI] otrzymała minimum 3 pkt., jednak zaleca się stosowanie preferencji dla osób otrzymujących większą liczbę punktów.”**

Prosimy o doprecyzowanie w jaki sposób ma być weryfikowany aspekt możliwości zapewnienia niezbędnej pomocy i opieki przez rodzinę/opiekunów, gdyż zapis odnosi się do ustawy o pomocy społecznej, a inne podmioty (spoza sektora pomocy społecznej) realizujące model/projekt mogą

nie dysponować narzędziami do oceny ww. aspektu. Czy w takiej sytuacji wystarczającym potwierdzeniem będzie oświadczenie opiekuna?

MCP: Należy przez to rozumieć, że przy rekrutacji Uczestników do projektu należy uwzględnić możliwość zapewnienia opieki przez rodzinę/opiekunów danej osobie, tak, aby do projektu trafiły osoby w najtrudniejszej sytuacji, czyli takie, które są "najsłabiej" zaopiekowane.

ROPS: Brak dysponowania narzędziami do oceny stawia pod znakiem zapytania potencjał podmiotu do realizacji wsparcia w ramach FEM 2021-2027 (niezależnie od Modelu i niezależnie od formalnego statusu tego podmiotu). To czy klient wymaga wsparcia w zakresie opieki, bo jest jej pozbawiony lub ma do niej ograniczony (niewystarczający) dostęp jest warunkiem brzegowym w rekrutacji (KWESTIONARIUSZ OCENY POTRZEBY WSPARCIA I OPIEKI) - niespełnienie skutkuje niekwalifikowalnością kosztów z tytułu wspierania osoby, której potrzeby nie zostały należycie zweryfikowane na wejściu. Ponadto w Modelu wskazano podstawy przyjęcia do placówki, w tym m.in.: "Przyjęcie uczestnika do placówki następuje na podstawie: (...) rozmowy rozpoznającej sytuację uczestnika i jego rodziny przeprowadzonej przez np.:

- pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu osoby ubiegającej się, jeżeli placówka funkcjonuje w ramach systemu pomocy społecznej,
- o pracownika socjalnego zatrudnionego w placówce,
- o innego pracownika merytorycznego placówki, np. psychologa (...)"

➤ **W części dokumentu ośrodki wsparcia opisywane są jako forma opieki odciążeniowej, natomiast z Zakresu świadczonych usług wynika, że uczestnicy projektu mają zostać objęci oddziaływaniami np. w formie usług wspomagających. Czy działania wspomagające rodzinę /opiekunów faktycznych osoby objętej pomocą w formie skierowania do ośrodka wsparcia są obligatoryjne?**

MCP: W ramach realizacji projektu typ C, można otrzymać dofinansowanie na: "Wsparcie tworzenia lub działalności placówek" lub na: "Działania na rzecz opiekunów faktycznych". Można także realizować oba rodzaje wsparcia. W przypadku "Wsparcia tworzenia lub działalności placówek", obligatoryjnie należy zapewnić:

- a) usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne obejmujące co najmniej: pobyt w miejscu spełniającym odpowiednie warunki lokalowe, pomoc w podstawowych czynnościach życiowych i opiekę higieniczną, ciepły posiłek i możliwość dowozu uczestników,
- b) usługi terapeutyczne obejmujące m.in. udział w terapii zajęciowej, udział w zajęciach podnoszących/utrzymujących sprawność psychiczną i fizyczną,
- c) usługi wspomagające (m.in. informacja, edukacja, wsparcie i poradnictwo dla uczestników i opiekunów).

W przypadku realizacji "Działań na rzecz opiekunów faktycznych", należy obligatoryjnie zapewnić:

- a) wsparcie edukacyjno-doradcze opiekunów faktycznych, m.in. grupy wsparcia, indywidualne poradnictwo, szkolenia i praktyki opiekuńcze, zespołowa asystentura (w formach mobilnych/niestacjonarnych),
- b) działania zwiększające dostęp opiekunów do informacji nt. możliwości wsparcia, świadczeń itp., ułatwiających opiekę,
- c) działania informacyjno-edukacyjne kierowane do kadr związanych z opieką nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zwłaszcza służby zdrowia i pomocy społecznej. Dodatkowo można zapewnić:
- d) opiekę wytchnieniową
- e) ułatwienia w dostępie opiekunów faktycznych do sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i medycznego w połączeniu z nauką obsługi i doradztwem,
- f) wielokierunkowe wsparcie w trybie pilnym osób wymagających opieki w miejscu zamieszkania i ich opiekunów, po pobycie w szpitalu.

W przypadku realizacji wsparcia dla opiekunów faktycznych, obligatoryjnie należy spełnić warunki a-c, fakultatywnie d-f. Wsparcie fakultatywne może być realizowane przez wybór konkretnej formy wsparcia, nie ma konieczności realizacji wsparcia łącznie od d do f.

ROPS: Usługi wspomagające to element minimalnego zakresu usług. Placówka pełni również funkcję odciążenia rodzin realizując cały minimalny zakres usług określonych w Modelu, zarówno usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne, terapeutyczne, jak i wspomagające. Natomiast realizacja usług wspomagających adresowana jest przede wszystkim do opiekunów, ale też do uczestników bowiem polegają one także na "udzielaniu informacji, edukacji, wsparciu i poradnictwu, zarówno dla uczestników, jak i ich rodzin/opiekunów faktycznych."

- **W modelu wskazano „Przyjęcie uczestnika do placówki następuje na podstawie: pisemnego wniosku osoby ubiegającej się o przyjęcie do placówki lub jej przedstawiciela ustawowego” – co wskazuje, że dokumentację zgłoszeniową do projektu podpisuje osoba niesamodzielna, na rzecz której będzie realizowana usługa (pobyt w placówce). Jej elementem jest jednak również usługa wspomagająca tj. wsparcie edukacyjne dla opiekuna. Czy w związku z zapisem i wyjaśnieniem dot. usług wspomagających dla opiekunów nie jest wymagane, aby do projektu zgłosiły się obie osoby, tj. czy opiekun nie powinien złożyć wniosku również w swoim imieniu?**

MCP: Od założeń w Państwa projekcie zależy, czy w ramach realizacji projektu - typ C. "Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych" będą wspierane i osoby potrzebujące wsparcia i ich opiekunowie, czy np. będą Państwo prowadzili dzienny dom opieki dla osób potrzebujących wsparcia i skoncentrują się Państwo na obowiązkowym zakresie działań:

- a) usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne obejmujące co najmniej: pobyt w miejscu spełniającym odpowiednie warunki lokalowe, pomoc w podstawowych czynnościach życiowych i opiekę higieniczną, ciepły posiłek i możliwość dowozu uczestników,
- b) usługi terapeutyczne obejmujące m.in. udział w terapii zajęciowej, udział w zajęciach podnoszących/utrzymujących sprawność psychiczną i fizyczną,
- c) usługi wspomagające (m.in. informacja, edukacja, wsparcie i poradnictwo dla uczestników i opiekunów).

W takiej sytuacji opiekunowie mogą, ale nie muszą być Uczestnikami wsparcia. Wsparcie dla opiekunów jest obligatoryjne, jeśli zdecydują się Państwo na realizację Wsparcia w ramach Centrów wsparcia opiekunów nieformalnych.

ROPS: Obligatoryjne są usługi wspomagające, jako element oferty placówki. Nie oznacza to, że wymaga się rekrutowania osób posiadających opiekuna, uczestnikiem placówki może być także osoba samotna. Jeśli uczestnik placówki posiada rodzinę/opiekunów - uczestnikiem projektu może być też opiekun nieformalny/faktyczny objęty wsparciem o charakterze wspomagającym, co jednak jest kwestią ściśle projektową, nieregulowaną przez Model.

- **W modelu wskazano, iż "Obligatoryjnie placówka winna zapewniać terapię ruchową - realizowaną poprzez organizację ćwiczeń ogólnousprawniających, mających na celu poprawę kondycji fizycznej i samopoczucia uczestników." Czy wskazany zapis odnosi się do pojęcia "podtrzymanie kondycji psychofizycznej", czy też należy przyjąć inną definicję i metodologię badania efektywności prowadzenia zajęć? Czy sformułowanie "poprawa kondycji fizycznej i samopoczucia uczestników" jest tożsame z powszechnie stosowanym zwrotem "podtrzymanie kondycji psychofizycznej"?**

MCP: W ramach realizacji projektu typ C, można otrzymać dofinansowanie na: "Wsparcie tworzenia lub działalności placówek". W ramach tych placówek obligatoryjnie należy zapewnić terapię ruchową. Zgodnie z zapisami w Modelu, terapia ruchowa rozumiana jest bardzo szeroko: "Terapia prowadzona jest m.in. w postaci gimnastyki ogólnousprawniającej, zajęć sportowych, spacerów, marszów z kijkami, prowadzeniu instruktaży ćwiczeń na sali gimnastycznej z wykorzystaniem różnego rodzaju sprzętów i urządzeń (np. bieżnie, rowerkę rehabilitacyjne, rotory), organizowaniu ćwiczeń w ramach kinezyterapii (np. ćwiczeń oddechowych, elementów jogi i pilatesu, ćwiczeń w odciążeniu - UGUL), ćwiczeń na urządzeniach siłowni zewnętrznej)".

ROPS: Odpowiedź tożsama.

- **W modelu wskazano „Przyjęcie uczestnika do placówki następuje na podstawie: [...] zaświadczenia lekarskiego, zawierającego co najmniej: a. określenie najważniejszych informacji o stanie zdrowia pacjenta pozwalających na dobór odpowiednich działań terapeutycznych i opiekuńczych przez personel ośrodka, b. określenie występowania, bądź nie choroby otępiennej lub jej objawów, określenie dopuszczalnych form usprawniania ruchowego uczestnika, bądź ograniczeń w tym zakresie.”**

Rekomenduje się odstąpienie od konieczności uzyskania zaświadczenia lekarskiego. Taki wymóg ogranicza dostęp do wsparcia. Informację o stanie zdrowia zespół terapeutyczny może pozyskać z istniejącej już dokumentacji medycznej, podobnie jak stwierdzenie występowania choroby otępiennej np. w dokumentacji z leczenia szpitalnego lub zaświadczeniu od lekarza specjalisty (lekarz POZ może nie wystawić więc zaświadczenia w tym zakresie, a oczekiwanie na wizytę w poradni specjalistycznej może stanowić istotną barierę w dostępie do wsparcia). Określenie

natomiast dopuszczalnych form usprawnienia z powodzeniem może zrealizować zespół terapeutyczny mający w swoim składzie fizjoterapeutę o odpowiednich kwalifikacjach tj. mającego upoważnienie do zlecenia zabiegów. Prosimy o doprecyzowanie zagadnień związanych z przedłożeniem zaświadczenia lekarskiego przez uczestnika. Jakie zaświadczenia/orzeczenia itp. są dopuszczalne?

MCP: Nie musi to być zaświadczenie lekarskie wydane stricte na potrzeby kwalifikacji potencjalnego uczestnika do projektu, tylko zaświadczenie / zaświadczenia lub inne dokumenty (np. po pobycie w szpitalu), które potwierdzają stan zdrowia osoby, w tym np. niepełnosprawności (przykładowo: orzeczenie), czy możliwość wsparcia w zakresie terapii ruchowej.

ROPS: Zaświadczenie lekarskie jest obligatoryjne zgodnie z uchwałą ZWM. W oparciu o tożsame wymogi powstawały placówki na gruncie RPO WM 2014-2020 - 57 jednostek. Zapis Modelu wskazuje na konieczność zaświadczenia lekarskiego, nie jest wskazane na natomiast, że wymagane i honorowane jest jedynie zaświadczenie od lekarza POZ. Personel niemedyczny może decydować o formach usprawnienia, terapii nie może jednak dokonywać oceny stanu zdrowia. Dokumentacja z leczenia szpitalnego może być uznana za zaświadczenie lekarskie jeśli zawiera informacje wymagane dla takiego dokumentu czyli "określenie najważniejszych informacji o stanie zdrowia pacjenta pozwalających na dobór odpowiednich działań terapeutycznych i opiekuńczych przez personel ośrodka, określenie występowania, bądź nie choroby otępiennej lub jej objawów, określenie dopuszczalnych form usprawniania ruchowego uczestnika, bądź ograniczeń w tym zakresie"

➤ **W modelu wskazano „W procesie rekrutacji osób z chorobą otępienną wskazane jest wykorzystanie dodatkowo: [...] oceny funkcjonowania uczestnika podczas kilku godzin pobytu obserwacyjnego/pobytu próbnego w placówce.”**

Czy osoba objęta próbnym pobytom będzie traktowana jako uczestnik projektu tj. czy wykazywana będzie w ramach wskaźników projektu, a zatem czy kwalifikowane będą koszty związane z jej pobytom np. transport, wyżywienie, personel?

MCP: Udział osoby w projekcie rozpoczyna się w momencie otrzymania pierwszej formy wsparcia. Koszty związane z rekrutacją uczestników są rozliczane w ramach kosztów pośrednich Beneficjenta.

➤ **Na str. 15 Modelu wskazano: „Dobór pozostałych oddziaływań terapeutycznych winien być dostosowany do indywidualnych zainteresowań, (...) i obejmować co najmniej arteterapię, (...) m.in. (...). Czy to oznacza, że ośrodek powinien być przygotowany do zapewnienia wszystkich wymienionych usług, a tym samym posiadać obligatoryjnie odpowiednie pracownię i sprzęt (często kosztochłonny)? Prośba o interpretację w zakresie świadczenia oddziaływań terapeutycznych.**

MCP: W ramach realizacji projektu typ C, "Wsparcie tworzenia lub działalności placówek", powinny być realizowane co najmniej:

- usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne obejmujące co najmniej: pobyt w miejscu spełniającym odpowiednie warunki lokalowe, pomoc w podstawowych czynnościach życiowych i opiekę higieniczną, ciepły posiłek i możliwość dowozu uczestników,
- usługi terapeutyczne obejmujące m.in. udział w terapii zajęciowej, udział w zajęciach podnoszących/utrzymujących sprawność psychiczną i fizyczną,
- usługi wspomagające (m.in. informacja, edukacja, wsparcie i poradnictwo dla uczestników i opiekunów).

W ramach usług terapeutycznych obligatoryjnie należy zapewnić terapię ruchową, natomiast pozostałe formy usług planują Państwo sami, zgodnie z założeniami projektu, doświadczeniem, możliwościami lokalowymi, zainteresowaniem potencjalnych uczestników. Nie ma wymogu, aby ośrodek był przygotowany do zapewnienia wszystkich usług, ale tych, które, wynikają z Państwa rozeznania, doświadczenia i założeń projektu. W ramach konkursu można ubiegać się o środki finansowe na doposażanie pracowni, materiały dla Uczestników do prowadzenia różnych zajęć. Jeżeli takie wydatki zostaną zaplanowane przez Państwa w projekcie, każdorazowo należy je uzasadnić i wyjaśnić dlaczego takie wsparcie Państwo zaplanowali, będzie to przedmiotem oceny.

ROPS: Obligatoryjnie placówka winna zapewniać terapię ruchową. Według Modelu obligatoryjne są również: arteterapia, ludoterapia oraz treningi higieny, samoobsługi, umiejętności społecznych - dostosowane do indywidualnych zainteresowań, predyspozycji i możliwości uczestników, a ich szczegółowy katalog zależy od zdiagnozowanych potrzeb. Ponadto w placówkach specjalizujących się w pracy z osobami cierpiącymi na choroby

otępienne obligatoryjnie należy uwzględnić usługi psychologiczne oraz kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i utrzymania codziennych aktywności poprzez prowadzenie treningów rozwijających i podtrzymujących umiejętności, które są niezbędne do funkcjonowania w życiu codziennym (...) Niezbędne jest również w placówkach o tym profilu prowadzenie:

- treningu funkcji poznawczych nakierowanego na poprawę pamięci, funkcjonowania wzrokowo-przestrzennego, myślenia, koncentracji, funkcji językowych, czyli tych procesów, które ulegają stopniowemu pogarszaniu się w trakcie choroby otępiennej,
- treningu orientacji w rzeczywistości, czasie i przestrzeni wspomagającego orientację uczestnika co do własnej osoby i jego otoczenia, usprawniającego jego funkcjonowanie oraz przyczyniającego się do podniesienia jakości życia chorego.

- **W modelu wskazano, iż "W zakresie usług opiekuńczo - pielęgnacyjnych, rozumianych jako usługa opiekuńcza zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, placówka zapewnia: [...] usługi pielęgnacyjne [...], dowóz uczestników do i z placówki [...]." Czy wskazany zakres usług jest obligatoryjny, tj. placówka musi zatrudniać pielęgniarkę i zapewnić transport wszystkim uczestnikom?**

MCP: W ramach realizacji projektu typ C, można otrzymać dofinansowanie na: "Wsparcie tworzenia lub działalności placówek". Minimalny zakres oferty placówki powinien obejmować: usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne, usługi terapeutyczne, usługi wspomagające.

W zakresie usług opiekuńczo - pielęgnacyjnych, rozumianych jako usługa opiekuńcza zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, placówka zapewnia:

- zaspokojenie potrzeb życiowych m.in. poprzez zapewnienie miejsca do bezpiecznego spędzania czasu; pomoc i wsparcie opiekuńcze, realizowane poprzez odpowiednio dobrane metody, techniki i narzędzia zapewniające kompleksową opiekę dostosowaną do potrzeb i możliwości uczestnika;
- usługi pielęgnacyjne, w tym pomoc w utrzymaniu higieny osobistej; wspieranie oraz asystowanie w codziennych czynnościach; podawanie i pomoc w przyjmowaniu leków drogą doustną; pomoc w korzystaniu pomocniczych środków medycznych, przedmiotów ortopedycznych; udzielanie pierwszej pomocy w stanach bezpośredniego zagrożenia życia;
- zapewnienie minimum jednego ciepłego posiłku oraz w razie potrzeby pomoc przy spożywaniu posiłków;
- dowóz uczestników do i z placówki. Dowóz może być realizowany w ramach usług świadczonych przez placówkę lub zlecany/organizowany przez podmioty zewnętrzne. Placówka może ustalić w dokumentach wewnętrznych zasady korzystania z usług dowozu zgodnie z zapotrzebowaniem;
- poradnictwo i wsparcie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych oraz bieżących spraw życia codziennego.

Wsparcie powinno być dostosowane do indywidualnych potrzeb danego uczestnika, zgodnie z opracowanym w ramach projektu indywidualnym planem działania. Nie oznacza to, że wszystko ma być zapewnione wszystkim uczestnikom w takim samym zakresie. Przykładowo: transport - należy zapewnić tym uczestnikom, którzy tego wymagają / potrzebują. Zgodnie z "Modelem placówek zapewniających dzienną opiekę w Małopolsce", skład personelu zatrudnionego w placówce winien być dostosowany do liczby i potrzeb uczestników placówki.

ROPS: Zarówno Model, jak i wytyczne EFS plus wymagają, aby:

- w przypadku świadczenia usług opiekuńczych do projektu zostały zaangażowane osoby, które posiadają
 - a) kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: opiekun środowiskowy, asystent osoby niepełnosprawnej, pielęgniarz, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, opiekun kwalifikowany w domu pomocy społecznej lub
 - b) doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego i odbyła minimum 80-godzinne szkolenie z zakresu realizowanej usługi, w tym udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej
- w razie świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania do projektu zostały zaangażowane osoby, które spełniają wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

W zakresie usługi transportowej - dotyczyć ona będzie tylko osób tego wymagających jednak usługa dowozu powinna być elementem oferty w ramach projektu (dla wszystkich lub części uczestników) - "Placówka może ustalić w dokumentach wewnętrznych zasady korzystania z usług dowozu zgodnie z zapotrzebowaniem"

- **W modelu wskazano „Okres wsparcia danego uczestnika w placówce nie podlega z góry określone limitowi”. Należy mieć na uwadze, że taki zapis w sposób istotny wpłynie na planowany poziom realizacji wskaźników w projekcie. Co za tym idzie, efektywność kosztowa takiego zadania będzie niska (wysokie nakłady i niska wartość wskaźnika osób objętych wsparciem). Należy mieć to na uwadze przy konstruowaniu kryteriów oceny projektów. Czy aspekt niskiej efektywności kosztowej działania zostanie wzięty pod uwagę przy ocenie wniosku w ramach projektów 6.33, typu operacji C?**

MCP: Zgodnie z Modelem placówek zapewniających dzienną opiekę w Małopolsce okres wsparcia danego uczestnika w placówce nie podlega z góry określone limitowi. Założeniem konkursu nie jest, aby objąć wsparciem jak największą liczbę osób, ale, żeby zaoferować Uczestnikom kompleksową usługę w formie pobytu w dziennym domu opieki, wysokiej jakości i wspierającej Uczestników. Na chwilę obecną nie ma decyzji IZ, czy zostanie określony maksymalny okres realizacji projektów lub wsparcie dla jednego uczestnika, poza tym, wynikającym z Wytycznych dot. kwalifikowania wydatków. Brak określonego limitu przebywania Uczestnika w placówce daje możliwość zakończenia udziału w projekcie danego Uczestnika w dowolnym momencie, uwzględnia różne sytuacje losowe. Państwa obowiązkiem jest tak zaplanować realizację projektu, w tym rekrutację do projektu, aby w sytuacji wolnych miejsc, móc zaoferować udział kolejnym osobom (np. listy rezerwowe, rekrutacja w cyklach, itp.), i to te aspekty będą brane pod uwagę przy ocenie wniosków.

ROPS: Założeniem projektów realizowanych w tym obszarze jest zapewnienie dziennej opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w szczególności osobom starszym. Wskaźniki należy określać adekwatnie do specyfiki tej formy wsparcia. Założenie, że wsparcie jest efektywne tylko w sytuacji, gdy ma duży wymiar ilościowy jest błędne. Standaryzacja usług społecznych ma służyć jakości, a ta lepszemu zaspokojeniu potrzeb mieszkańców, co jest celem polityki publicznej.

- **W modelu wskazano „Placówka dziennej opieki działa na podstawie statutu ustalanego przez podmiot, który ją utworzył oraz na podstawie regulaminu organizacyjnego lub innego dokumentu określającego wewnętrzną organizację placówki.” Należy mieć na uwadze różne formy tworzenia placówek np. jako jednostek organizacyjnych w SPZOZ, OPS, które nie mogą mieć odrębnego statutu czy regulaminu organizacyjnego. Rekomendujemy pozostać wyłącznie przy zapisie o dokumentach określających wewnętrzną organizację placówki. Prośba o interpretację w zakresie wykluczenia podmiotu z realizacji zadania w związku z zapisem w modelu.**

MCP: Placówka musi działać na podstawie dokumentu, który określa wewnętrzną organizację placówki. Rodzaj dokumentu - zależy od Wnioskodawcy/Beneficjenta.

ROPS: Statut i regulamin organizacyjny placówki nie muszą stanowić odrębnych dokumentów. Przy czym statut i regulamin podmiotu prowadzącego muszą regulować "wewnętrzną organizację placówki" zgodnie z Modelem.

- **W modelu wskazano; „Szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt i świadczone usługi, jak również tryb ich pobierania w przypadku placówek publicznych prowadzonych w formie ośrodków wsparcia jako jednostki organizacyjne pomocy społecznej lub na zlecenie JST określa uchwała podejmowana przez daną radę gminy/radę powiatu. W przypadku pozostałych placówek, czyli placówek niepublicznych warunki przyznawania i odpłatności za realizowane usługi obligatoryjnie określa podmiot prowadzący placówkę.”**

Z przedstawionego zapisu wynika, że można tworzyć tylko placówki publiczne jako jednostki organizacyjne pomocy społecznej lub na zlecenie JST. Taki zapis wyklucza realizację modelu/projektu przez podmiot publiczny posiadający osobowość prawną odrębną od JST i nie działający w ramach ustawy o pomocy społecznej np. przez samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej. Prosimy o wskazanie interpretacji w odniesieniu do podmiotów publicznych posiadających osobowość prawną odrębną od JST i nie działających w ramach ustawy o pomocy społecznej np. SPZOZ, które planują realizację projektu w tym zakresie.

MCP: Podmioty uprawnione do składania wniosków o dofinansowanie zgodnie z SZOP to: Administracja publiczna, Instytucje nauki i edukacji, Instytucje ochrony zdrowia, Instytucje wspierające biznes, Organizacje społeczne i związki wyznaniowe, Partnerstwa, Partnerzy społeczni, Przedsiębiorstwa, Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, Służby publiczne, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Podmioty z powyższego katalogu mogą składać wnioski o dofinansowanie projektów na realizację wszystkich

typów projektów w ramach naboru. Projekty, w tym formy wsparcia określone dla typów projektów A,B,C,D,E - muszą być realizowane zgodnie z odpowiednimi dokumentami, w tym zgodnie z Regulaminem konkursu, Wytycznymi, Modelami i odp. ustawami. W Regulaminie znajdują się zapisy informujące o tym, że należy wskazać, czy od Uczestników będą pobierane opłaty (bo mogą być), lub dlaczego tych opłat nie będzie (nie ma wymogu pobierania opłat). Będzie także informacja, że należy opisać sposób finansowania placówki w okresie trwałości. Jeżeli dany podmiot nie jest zobligowany Ustawą (tak jak np. DPS) do podejmowania decyzji o odpłatności uchwałą - nie będzie tego stosował.

ROPS: Nie, w zapisie mowa jest o placówkach publicznych działających w formie ośrodków wsparcia jako jednostki organizacyjne pomocy społecznej lub na zlecenie JST (jednostek pomocy społecznej). Podmioty, które nie tworzą ośrodków wsparcia (forma wynikająca z ustawy o pomocy społecznej) tworzą placówki zapewniające opiekę dzienną.

- **W modelu wskazano: „Utworzona ze środków Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 placówka zapewniająca dzienną opiekę jest zobowiązana do realizacji obowiązku informacyjnego, [...] Informacja winna być złożona pisemnie w terminie 1 miesiąca od rozpoczęcia działalności, a następnie w terminie do 30 stycznia każdego roku kalendarzowego, w którym działalność jest prowadzona.” Czy wskazany obowiązek informacyjny dotyczy również podmiotów nie działających w ramach ustawy o pomocy społecznej?**

MCP: Obowiązek dotyczy wszystkich Beneficjentów, którzy uzyskają dofinansowanie do projektów w ramach naboru.

ROPS: Tak, dotyczy wszystkich podmiotów realizujących tą formę wsparcia.

- **W modelu wskazano: „Specjalistyczne usługi opiekuńcze, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowej, specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej, fizjoterapeuty lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi.” Ten zapis wskazuje, że w modelu/projekcie mogą być świadczone tylko usługi określone w ustawie o pomocy społecznej, a zatem wyklucza realizację modelu/projektu przez podmiot nie działającego w ramach tej ustawy np. przez samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej. Ponadto w katalogu tym warto byłoby uwzględnić również opiekuna medycznego (który jest wymieniony wśród personelu dot. usługi opiekuńczej). Prosimy o wskazanie interpretacji w odniesieniu do podmiotów publicznych posiadających osobowość prawną odrębną od JST i nie działających w ramach ustawy o pomocy społecznej np. SPZOZ, które planują realizację projektu w tym zakresie.**

MCP: Wszystkie usługi w projekcie, w tym także specjalistyczne usługi opiekuńcze, muszą być realizowane przez personel, który posiada kwalifikacje do wykonywania zawodu i zgodnie z Wytycznymi, Ustawą, Regulaminem konkursu. Nie znaczy to, że usługi te mogą być świadczone tylko przez podmioty określone w Ustawie. Akcent w tym zapisie położony jest na usługi świadczone przez odpowiednio wykwalifikowany personel. Zgodnie z Szop, podmioty uprawnione do składania wniosków o dofinansowanie to: Administracja publiczna, Instytucje nauki i edukacji, Instytucje ochrony zdrowia, Instytucje wspierające biznes, Organizacje społeczne i związki wyznaniowe, Partnerstwa, Partnerzy społeczni, Przedsiębiorstwa, Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, Służby publiczne, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT).

ROPS: Model nie wyklucza zatrudnienia opiekuna medycznego jeśli jest taka potrzeba. Model wyznacza standard minimum.

- **W modelu wskazano: „Centrum, w oparciu o lokalną diagnozę potrzeb mieszkańców, może specjalizować się we wsparciu określonej kategorii opiekunów nieformalnych/faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu opiekunów osób starszych, czy opiekunów (rodziców) dzieci z niepełnosprawnościami, dorosłych z niepełnosprawnością. W sytuacji profilowania przez Centrum usług na potrzeby danej grupy opiekunów osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu Centrum musi jednak pozostawać w gotowości do objęcia wsparciem opiekuna spoza zakresu specjalizacji w razie zaistnienia takiej potrzeby np. zgłoszenia się konkretnej osoby do Centrum. Należy mieć na uwadze, że spełnienie tego zapisu może być niemożliwe np. ze względu na statutową działalność danej jednostki. Jeśli jednostka w swojej działalności świadczy usługi wyłącznie na rzecz osób dorosłych, nie będzie w stanie objąć wsparcie np. dzieci z niepełnosprawnościami. Prosimy o wskazanie interpretacji w odniesieniu do statutowej działalności podmiotów świadczących wsparcie.**

MCP: Realizacja projektu zgodnie z typem C: "Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych". Oznacza to, że w typie C mogą Państwo realizować: Wsparcie dla tworzenia lub działalności placówek zapewniających dzienną opiekę dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, oraz /lub działania na rzecz opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia poprzez dofinansowanie działalności centrów wsparcia opiekunów. Nie są Państwo zobligowani do prowadzenia i dziennego domu i Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych łącznie. Z powyższego wynika, że, jeżeli zdecydują się Państwo na prowadzenie centrum wsparcia opiekunów nieformalnych (model takiego Centrum będzie stanowił załącznik do dokumentacji konkursowej), wsparciem zostaną objęci opiekunowie nieformalni, dla których obowiązkowo są Państwo zobligowani do usług:

- wsparcie edukacyjno-doradcze opiekunów faktycznych, m.in. grupy wsparcia, indywidualne poradnictwo, szkolenia i praktyki opiekuńcze, zespołowa asystentura (w formach mobilnych/niestacjonarnych),
- działania zwiększające dostęp opiekunów do informacji nt. możliwości wsparcia, świadczeń itp., ułatwiających opiekę,
- działania informacyjno-edukacyjne kierowane do kadr związanych z opieką nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zwłaszcza służby zdrowia i pomocy społecznej.

Dodatkowo, mogą Państwo, ale nie muszą, zaplanować poniższe działania:

- opiekę wytchnieniową
- ułatwienia w dostępie opiekunów faktycznych do sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i medycznego w połączeniu z nauką obsługi i doradztwem,
- wielokierunkowe wsparcie w trybie pilnym osób wymagających opieki w miejscu zamieszkania i ich opiekunów, po pobycie w szpitalu.

Od Państwa zależy, co zaplanujecie w projekcie. Z powyższego wynika także, że obejmują Państwo zakresem swoich usług osoby dorosłe - opiekunów faktycznych osób, które potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. W tym podejściu, nie ma znaczenia, czy opiekun zajmuje się osobą starszą, dzieckiem z niepełnosprawnościami, osobą dorosłą wymagającą opieki w związku z innymi czynnikami niż wiek, itp. Mogą Państwo profilować swoją działalność, zgodnie z Państwa doświadczeniem itp., niemniej jednak, nie mogą się Państwo ograniczać tylko do wybranej grupy osób. Takie podejście będzie traktowane jako ograniczanie dostępu do projektu. Dlatego też, muszą Państwo pozostawać w gotowości do objęcia wsparciem opiekuna spoza zakresu specjalizacji w razie zaistnienia takiej potrzeby. Nie są natomiast Państwo zobligowani w ramach prowadzenia centrum wsparcia opiekunów nieformalnych do objęcia wsparciem osoby, która pozostaje pod opieką opiekuna faktycznego (jest to forma fakultatywna). Natomiast w ramach usług wymienionych wyżej w punktach a-c, są Państwo zobligowani, aby udzielić pomocy (w pewnym zakresie) każdemu Opiekunowi, nawet spoza Państwa specjalizacji.

ROPS: Grupą docelową tego modelu, zgodnie z wytycznymi EFS plus są opiekunowie faktyczni/nieformalni – tj. osoby opiekujące się osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, niebędące opiekunem formalnym (zawodowym) i niepobierające wynagrodzenia z tytułu sprawowania takiej opieki (nie dotyczy rodziców zastępczych), najczęściej członek rodziny, osoba sprawująca rodzinną pieczę zastępczą, osoba bliska, wolontariusz; Centrum nie może odmówić osobie z grupy docelowej wsparcia, niezależnie od założeń Modelu. Model podkreśla jedynie, że nawet w sytuacji specjalizowania się Centrum, każda osoba z grupy docelowej musi mieć możliwość ubiegania się o wsparcie i nie może być z niego wykluczana, bo nie wpisuje się w taki lub inny profil. Jeżeli podmiot nie jest w stanie objąć wsparciem osób z grupy docelowej wątpliwość budzi czy ma odpowiedni potencjał do realizacji tego wsparcia. Być może należałoby rozważyć zbudowanie partnerstwa z innymi podmiotami aby łączyć potencjały?

- **W modelu wskazano:** „Z badań [...] wynika, że opiekunowie rodzinni oczekivaliby także możliwości skorzystania z doraźnych, krótszych możliwości odciążenia np. dotyczących pojedynczych dni czy godzin, a z rekomendowanych 2-tygodniowych pobytów chcieliby móc skorzystać częściej niż raz w roku. Rekomenduje się realizowanie usług wytchnieniowych zgodnie ze zidentyfikowanymi oczekiwaniami małopolskich opiekunów.” Prosimy o doprecyzowanie jak traktowany będzie ponowny udział tego samego uczestnika w projekcie, w kontekście wskaźników realizacji projektu. Jeśli taka osoba nie zasili ponownie wskaźnika, wpłynie to znacząco na poziom jego realizacji, co z kolei wpłynie na efektywność kosztową całego projektu. Należy uwzględnić to przy określaniu kryteriów oceny projektów.

MCP: Uczestnikiem projektu będzie zarówno opiekun nieformalny jak i osoba znajdująca się pod opieką tego opiekuna. Wskaźnik będzie zasilony raz, w momencie otrzymania pierwszej formy wsparcia. Opiekunowie i osoby wymagające opieki będą uczestnikami aż do zakończenia udziału w projekcie. Dodatkowo, mogą być te osoby wykazywane we wskaźnikach dotyczących różnych form wsparcia.

ROPS: Model nie reguluje kwestii wskaźnikowych. Wsparcie powinno być adekwatne do potrzeb. Jednorazowe "wytchnienie" może być mało efektywne. Należy brać pod uwagę nie tylko kwestie ilościowe i przez ich pryzmat oceniać efektywność, ale także kwestie jakościowe. Przykładowo, na gruncie ustawy o pomocy społecznej opieka wytchnieniowa może być realizowana w formule 2 x 30 dni w roku, co oznacza, że w perspektywie 2 - 3 lat tj. okresie zbieżnym z czasem realizacji standardowego projektu osoba będąca klientem może powracać wielokrotnie do korzystania ze wsparcia (jeśli jest taka potrzeba). Wydaje się to racjonalne i nie ma powodów, aby projekty EFS+ miały kierować się inną racjonalnością.

- **W modelu wskazano:** Zakres usług na rzecz osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w ramach usługi wytchnieniowej realizowanej w domu powinien mieć charakter usługi opiekuńczej świadczonej w miejscu zamieszkania, a w warunkach „instytucjonalnych” obejmować co najmniej: [...] oraz pielęgnację i rehabilitację np. w standardzie specjalistycznych usług opiekuńczych, określonych Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych”. Ten zapis wskazuje, że w modelu/projekcie mogą być świadczone tylko usługi określone w ustawie o pomocy społecznej, a zatem wyklucza realizację modelu/projektu przez podmiot nie działający w ramach tej ustawy np. przez samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej. Prośba o interpretację w zakresie wykluczenia podmiotu z realizacji zadania w związku z zapisem w modelu.

MCP: Podmioty uprawnione do składania wniosków o dofinansowanie zgodnie z SZOP to: Administracja publiczna, Instytucje nauki i edukacji, Instytucje ochrony zdrowia, Instytucje wspierające biznes, Organizacje społeczne i związki wyznaniowe, Partnerstwa, Partnerzy społeczni, Przedsiębiorstwa, Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, Służby publiczne, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Podmioty z powyższego katalogu mogą składać wnioski o dofinansowanie projektów na realizację wszystkich typów projektów w ramach naboru. Projekty, w tym formy wsparcia określone dla typów projektów A,B,C,D,E - muszą być realizowane zgodnie z odpowiednimi dokumentami, w tym zgodnie z Regulaminem konkursu, Wytycznymi, Modelami i odp. ustawami. Cytowany przez Państwa zapis nie mówi o tym, że dane usługi mogą świadczyć tylko podmioty działające w ramach ustawy, ale, że usługi, które będą świadczone w utworzonym domu czy centrum muszą być zgodne z tą ustawą, czyli ich standard, minimalny zakres oraz odpowiednie, wykwalifikowane osoby.

ROPS: Zapis Modelu mówi o "charakterze" usługi i przykładowym standardzie (np.). "Zakres usług na rzecz osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w ramach usługi wytchnieniowej realizowanej w domu powinien mieć charakter usługi opiekuńczej świadczonej w miejscu zamieszkania, a w warunkach „instytucjonalnych” obejmować co najmniej:

- opiekę (pobyt całonocowy, wyżywienie, pomoc w podstawowych czynnościach życiowych np. karmienie jeśli zachodzi taka potrzeba, pomoc w korzystaniu z toalety, pomoc w poruszaniu się itp.)
- oraz pielęgnację i rehabilitację np. w standardzie specjalistycznych usług opiekuńczych, określonych Rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych, czyli: (....)"

- **W modelu wskazano: „Wielokierunkowe wsparcie w trybie pilnym osób potrzebujących opieki w miejscu zamieszkania i ich opiekunów, po pobycie w szpitalu winno być realizowane zgodnie z innowacją społeczną „ORGANIZATOR KOMPLEKSOWEJ OPIEKI W MIEJSCU ZAMIESZKANIA” inkubowaną w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Krakowie w ramach projektu „Małopolski Inkubator Innowacji Społecznych”.**

Wnosimy o możliwość dopuszczenia realizacji tej formy wsparcia nie tylko zgodnie z ww. innowacją. W modelu prezentowanym przez ROPS zaproponowano wsparcie realizowane tylko przez pielęgniarki (obejmujące: 3,5 h pierwsza wizyta + wizyty weryfikujące ok 2h) oraz przekazanie broszury informacyjnej. Ponadto personel pielęgniarski w modelu musi posiadać bardzo wysokie kwalifikacje i doświadczenie. Pielęgniarki muszą odbyć szkolenia prowadzone przez osoby o ustalonych w modelu kwalifikacjach. Konspekty szkoleń są załącznikiem do modelu. Ta koncepcja wydaje się ukierunkowana na szybką, ale incydentalną pomoc przez wysoko wykwalifikowany personel pielęgniarski. Tymczasem w opinii podmiotów realizujących podobne usługi realizacji wczesnej opieki poszpitalnej powinna obejmować przede wszystkim wsparcie opiekuna, pielęgniarki, ale także fizjoterapeuty. Wsparcie takie jest nie tylko bardziej kompleksowe, ale i dostosowane do realnych potrzeb rodzin opiekujących się podopiecznymi po hospitalizacji, którzy wymagają w tym okresie wzmożonej opieki i rehabilitacji. Proponowany przez ROPS model przypomina w swojej formie działania edukacyjne/doradcze(z elementami samokształcenia). Doświadczenia podmiotu realizującego podobne wsparcie wskazują jednak, że te formy wsparcia nie cieszą się takim zainteresowaniem jak usługi bezpośredniego wsparcia w środowisku domowym np. przez opiekuna. To prowadzić może do problemów z rekrutacją uczestników, szczególnie że grupa docelowa jest bardzo wąska, bowiem w przypadku tej formy wsparcia kluczowy jest czas od wypisu pacjenta ze szpitala. Zaproponowany przez ROPS model nie powinien być jedyną rekomendowaną formą wsparcia.

Prosimy o interpretację zapisu i wskazanie czy inne formy wsparcia (analogiczne do wskazanych rekomendowanych innowacji) będą spełniały założenia modelu?

MCP: Zgodnie z Modelem prowadzenia centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych - jeśli jest realizowane fakultatywne „Wielokierunkowe wsparcie w trybie pilnym osób wymagających opieki w miejscu zamieszkania i ich opiekunów, po pobycie w szpitalu” winno ono być realizowane z wykorzystaniem innowacji społecznej „ORGANIZATOR KOMPLEKSOWEJ OPIEKI W MIEJSCU ZAMIESZKANIA”. Jednocześnie, należy podkreślić, że Model określa minimalne standardy, jeśli występuje faktyczna potrzeba, możliwe jest rozszerzenie zakresu wsparcia, o ile wpisuje się w przedmiot konkursu.

ROPS: Model jest standardem minimum, jeśli jest taka potrzeba można rozszerzać zakres wsparcia pamiętając, by mieścił się w ramach FEM 2021-2027 (cel i zakres działania, grupa docelowa). Przywołana uwaga wskazuje, że koniecznym jest "wzmoczona opieka i rehabilitacja" - przypominam, że grupą docelową tego przedsięwzięcia są opiekunowie nieformalni/faktyczni, a działanie ma charakter nieobligatoryjny. Działania o charakterze opiekuńczym są ujęte w odrębnym Modelu. Być może powinni Państwo rozważyć projekt kompleksowy łączący formy wsparcia?

- **W modelu wskazano: „Podmiot prowadzący centrum wsparcia opiekunów faktycznych/nieformalnych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w dokumentacji centrum określa zasady odpłatności za usługi, tryb ich pobierania lub uzasadnia brak pobierania odpłatności jeżeli wysokość dochodu osoby (lub dochodu na osobę w rodzinie) nie przekracza kwoty kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej lub jego wielokrotności itp.” Zapis ten zawiera odwołanie do kryterium dochodowego, które trudno będzie badać nie będąc podmiotem działającym w systemie pomocy społecznej. Należy dostosować zapis w taki sposób, aby nie wykluczał realizacji modelu/projektu przez podmiot nie działającego w ramach ustawy o pomocy społecznej. Prosimy o wskazanie akceptowanego, alternatywnego rozwiązania w odniesieniu do podmiotów nie działających w ramach ustawy o pomocy społecznej.**

MCP: Kryterium dochodowe: Aktualnie od 1 stycznia 2022 r. kwoty kryteriów dochodowych wynoszą:

- dla osoby samotnie gospodarującej – 776 zł;
- dla osoby w rodzinie – 600 zł.

Na potrzeby konkursu, przy ustalaniu zapisów dotyczących pobierania opłat za usługi ustalono w jakiej sytuacji mogą być pobierane opłaty od Uczestników, tak, aby uchronić osoby w najtrudniejszej sytuacji materialnej przed brakiem możliwości skorzystania ze wsparcia w projekcie. Mogą Państwo ustalić inne minimum, ale wyższe niż

ww. kryteria dochodowe. Mogą Państwo także zrezygnować z pobierania opłat od Uczestników w ogóle. Kwestie te zostaną uregulowane w Regulaminie konkursu, który obecnie pozostaje w opiniowaniu. Planowany termin ogłoszenia naboru: kwiecień 2024. r.

ROPS: W czym jest problem? W poprzednim okresie programowania obowiązywał wymóg w wytycznych dot. EFS: "wsparcie jest adresowane w pierwszej kolejności do osób z niepełnosprawnościami i osób niesamodzielnych, których dochód nie przekracza 150% właściwego kryterium dochodowego (na osobę samotnie gospodarującą lub na osobę w rodzinie), o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej". Ponadto w Modelu zapisano przykładowe rozwiązanie, cyt. "Podmiot prowadzący centrum wsparcia opiekunów faktycznych/niefORMALNYCH osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w dokumentacji centrum określa zasady odpłatności za usługi, tryb ich pobierania lub uzasadnia brak pobierania odpłatności np. jeżeli wysokość dochodu osoby (lub dochodu na osobę w rodzinie) nie przekracza kwoty kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej lub jego wielokrotności itp. Beneficjent wybiórczo stosuje zapisy Modelu.

- **W modelu wskazano: „Utworzone ze środków Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 centrum wsparcia opiekunów niefORMALNYCH/faktycznych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu jest zobowiązane do realizacji obowiązku informacyjnego [...] Informacja winna być złożona pisemnie w terminie 1 miesiąca od rozpoczęcia działalności, a następnie w terminie do 30 stycznia każdego roku kalendarzowego, w którym działalność jest prowadzona.” Czy powyższy obowiązek informacyjny dotyczy również podmiotów nie działających w ramach ustawy o pomocy społecznej?**

MCP: Obowiązek dotyczy wszystkich Beneficjentów, którzy uzyskają dofinansowanie do projektów w ramach naboru.

ROPS: tak, wszystkich.

- **Czy wystarczającym jest określenie wartości 1 wskaźnika w podziale na płeć, czy też do spełnienia zasady równości konieczne jest przedstawienie wszystkich wskaźników w rozróżnieniu na płeć?**

MCP: Podział wskaźników na płeć jest jednym z elementów oceny na kryterium „Zgodność projektu ze standardem minimum realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn”. Kryterium to oceniane jest w oparciu o Załącznik nr 1 Standard minimum Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. Standard minimum jest spełniony w przypadku uzyskania co najmniej 3 punktów (z 5 maksymalnych do zdobycia) za poniższe kryteria:

1. We wniosku o dofinansowanie projektu zawarte zostały informacje, które potwierdzają istnienie (albo brak istniejących) barier równościowych w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu. (0 – 1 pkt);
2. Wniosek o dofinansowanie projektu zawiera działania odpowiadające na zidentyfikowane bariery równościowe w obszarze tematycznym interwencji i/lub zasięgu oddziaływania projektu. (0 – 2 pkt);
3. W przypadku stwierdzenia braku barier równościowych, wniosek o dofinansowanie projektu zawiera działania zapewniające przestrzeganie zasady równości kobiet i mężczyzn, tak aby na żadnym etapie realizacji projektu nie wystąpiły bariery równościowe. (0 – 2 pkt);
4. Wskaźniki realizacji projektu zostały podane w podziale na płeć. (0 – 1 pkt);
5. We wniosku o dofinansowanie projektu wskazano, jakie działania zostaną podjęte w celu zapewnienia równościowego zarządzania projektem. (0 – 1 pkt).

Kryteria wskazane w punkcie 2 i 3 są alternatywne. Co do zasady wszystkie wskaźniki kluczowe dotyczące osób w projekcie powinny zostać wykazane w podziale na płeć. Sytuacja nie dotyczy wskaźników informacyjnych, których wartość we wniosku może wynosić „0”.

➤ **Czy termin ogólnej trwałości projektu oraz trwałości z tytułu cross-finansingu przebiegają równoległe czy też sumują się?**

MCP: Zgodnie z zapisami Umowy o dofinansowanie projekt może być objęty trzema rodzajami trwałości:

- a) Trwałość infrastruktury;
- b) Trwałość rezultatów określonych w § 17 Umowy;
- c) Trwałość wynikająca z przepisów w zakresie udzielania pomocy publicznej/pomocy de minimis.

Trwałość infrastruktury dotycząca wydatków w ramach cross-finansingu wynosi 5 lat (3 lata w przypadku MŚP) od dnia przekazania Beneficjentowi środków ostatniej płatności na rzecz projektu przez IP. Trwałość rezultatów określonych w § 17 Umowy co najmniej przez okres odpowiadający połowie okresu realizacji projektu. Za termin rozpoczęcia okresu trwałości rezultatów uważa się datę zakończenia realizacji Projektu.

➤ **W zakresie kadry zarządzającej projektem, czy konieczne jest wskazanie liczby etatów, czy wystarczy wskazanie liczby osób zaangażowanych w działanie?**

MCP: Kwestia ta oceniana jest na subkryterium „Sposób zarządzania projektem”. W ramach, którego ocenie podlega poprawność, kompletność i spójność opisu sposobu zarządzania projektem, w tym:

- podział obowiązków i zakres zadań na poszczególnych stanowiskach,
- wymiar zaangażowania personelu;
- sposób podejmowania decyzji.

➤ **Czy w zakresie zarządzania projektem, konieczne jest zapewnienie umów o pracę, czy istnieje dowolność stosunku pracy, np. umowy zlecenia)?**

MCP: Zapisy Regulaminu oraz innych dokumentów nie określają na jakiej podstawie mają zostać zatrudnione osoby zaangażowane do zarządzania projektem.

➤ **Prosimy o szczegółową informację w zakresie konieczności potwierdzenia (zadeklarowania) pełnej dostępności miejsca realizacji projektu na etapie składania wniosku o dofinansowanie.**

MCP: Zgodnie z zapisami Regulaminu Projekt powinien być w pełni dostępny dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Oznacza to, że wszystkie produkty projektu, w tym usługi (np. strona lub aplikacja internetowa, materiały szkoleniowe, konferencja, szkolenie, wybudowane lub zmodernizowane obiekty) mogą być wykorzystywane (używane) przez osoby z niepełnosprawnościami.

Wszystkie działania świadczone w projekcie powinny odbywać się w pomieszczeniach i budynkach (miejscach) dostępnych dla osób z różnym rodzajem niepełnosprawności. Dotyczy to zarówno miejsc realizacji wsparcia, jak również biura projektu oraz miejsc rekrutacji, w których będą przyjmowani uczestnicy/uczestniczki projektu. Ogólne sformułowanie, że pomieszczenie/budynek/biuro projektu będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami jest niewystarczające. Muszą Państwo przedstawić opis sposobu zapewnienia dostępności. Zapewnienie dostępności pomieszczeń i budynków będzie podlegało kontroli.

➤ **Prosimy o potwierdzenie możliwości współdziałania JST z podmiotami zewnętrznymi w zakresie realizacji projektu zgodnie z wymienionymi trybami: Partnerstwo z PES, wyłonienie wykonawcy (PZP) oraz powierzenie zadania publicznego (PPP).**

MCP: Beneficjent, będący Jednostką Samorządu Terytorialnego powinien współdziałać z podmiotami zewnętrznymi w zakresie realizacji projektu, w szczególności, w oparciu o zapisy zawarte w Wytycznych dot. kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 oraz Ustawę Prawo Zamówień Publicznych, do której stosowania jest zobowiązany. Nadmieniamy, że ww. Wytyczne nie wykluczają możliwości powierzenia zadania publicznego na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

- **Czy w trakcie realizacji projektu możliwe jest podzielenie zaplanowanego zakupu na kilka etapów (np. sprzętu rehabilitacyjnego) - czy taki zabieg wymaga wcześniejszego oszacowania wartości zakupu w całym okresie realizacji i wybrania odpowiedniego trybu?**

MCP: W trakcie realizacji projektu możliwe jest podzielenie zaplanowanego zakupu na etapy. Beneficjent musi jednak dokładnie przeanalizować budżet projektu w celu zidentyfikowania tych zamówień, które powtarzają się i podlegają sumowaniu. Zwracamy uwagę, że szacowanie wartości zamówienia uwzględnia sumaryczną wartość poszczególnych jego części (etapy). Punktem odniesienia dla wartości zamówień w ramach projektu nie będzie źródło finansowania danego wydatku. Zamawiający w rozumieniu ustawy Pzp bierze pod uwagę wszystkie przewidywane zamówienia na dany rok budżetowy w ramach jednostki oraz wszystkie przewidywane zamówienia w ramach realizowanych projektów. Natomiast podmiot, który nie jest zamawiającym w rozumieniu ustawy Pzp wartość zamówienia powinien ustalić w odniesieniu do wydatków zaplanowanych do poniesienia w ramach projektu.

- **Czy możliwe jest realizowanie zadań bieżących oraz w ramach projektu w sposób spójny, np. przeprowadzenie wspólnego zapytania ofertowego i dalsza realizacja usług opiekuńczych w wymiarze 150h przez 1 podmiot, który świadczy wsparcie finansowane z budżetu gminy (100 h) oraz z projektu (50 h)?**

MCP: Tak, jest możliwe przeprowadzenie wspólnego zamówienia w proponowanym układzie. Beneficjent jednocześnie powinien zachować zgodność przeprowadzonego postępowania z zapisami Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027/ustawą Pzp.

- **Czy oraz ewentualnie w jaki sposób możliwe jest wskazanie informacji o odpłatności za usługi/zwolnienie z opłat (wystarczy na etapie regulaminu czy konieczna jest uchwała rady gminy)?**

MCP: Na etapie oceny wniosku wystarczająca jest deklaracja oraz kalkulacja wysokości opłat lub ewentualne uzasadnienie jej braku w odniesieniu do okresu realizacji i trwałości projektu. W przypadku placówek publicznych prowadzonych w formie ośrodków wsparcia – jednostek organizacyjnych pomocy społecznej lub na zlecenie JST odpłatność za pobyt i świadczone usługi określa uchwała rady gminy/powiatu. Na etapie oceny uchwała ta nie będzie wymagana.

- **Czy aby zapewnić dostępność np. szkoleń, wystarczającym działaniem będzie zapytanie na etapie rekrutacji o szczególne potrzeby, np. obecność tłumacza, czy konieczne jest zapewnienie pełnej dostępności każdego działania (również tych poprzedzonych rekrutacją)?**

MCP: Miejsca realizacji wsparcia w projekcie powinny być dostępne dla wszystkich, w tym dla osób z różnymi niepełnosprawnościami. W szczególności należy zapewnić dostępność architektoniczną miejsca realizacji szkolenia. Nie wyklucza to badania potrzeb na etapie rekrutacji do projektu/działań, w celu dostosowania wsparcia do szczególnych potrzeb uczestników.

- **Czy termin zakończenia realizacji projektu wskazany w regulaminie naboru, tj. 30 czerwca 2029 należy interpretować jako termin zakończenia działań objętych dofinansowaniem, czy też zakończenie działań związanych z trwałością projektu?**

MCP: Jest to termin zakończenia działań projektowych objętych dofinansowaniem.

- **Czy w świetle zapisów regulaminu, tj. terminu zakończenia realizacji projektu, możliwa jest realizacja projektu w okresie dłuższym niż 36 miesięcy (po stosownej aktualizacji okresu trwania projektu w strategii ZIT)?**

MCP: Regulamin wyboru nie określa minimalnego ani maksymalnego okresu realizacji projektu.

- **Czy realizacja projektu z poziomem dofinansowania z funduszy UE poniżej 85% warunkuje zmniejszenie wkładu z Budżetu Państwa (proporcjonalny spadek z 10%)?**

MCP: W generatorze wniosków poziom dofinansowania BP jest powiązany z poziomem dofinansowania UE. Na ten moment jedynym sposobem obniżenia poziomu dofinansowania (UE+BP) jest możliwe poprzez wniesienie wyższego wkładu własnego.

- **Jak należy interpretować rozbieżności w zakresie regulaminu naboru i kryteriów wyboru dotyczących wykorzystania innowacji społecznych:**

regulamin: ocenie podlega m.in. czy projekt przewiduje wdrożenie: zwalidowanych rozwiązań innowacyjnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki dostępnych w bazie Krajowej Instytucji Wspomagającej (PO KL)33 lub przetestowanych i skierowanych do upowszechnienia rozwiązań innowacyjnych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja i Rozwój

kryteria: projekt przewiduje wdrożenie zwalidowanych rozwiązań innowacyjnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki dostępnych w bazie Krajowej Instytucji Wspomagającej (PO KL) lub przetestowanych i skierowanych do upowszechnienia rozwiązań innowacyjnych Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja i Rozwój, co do których źródła informacji zostaną wskazane w regulaminie naboru

Podczas prac Komitetu Monitorującego IZ przyjęła stanowisko stron dotyczące konieczności rozszerzenia ww. zapisu i ujęciu w regulaminie innowacji (baz) wskazanych przez ROPS w Krakowie.

MCP: W Regulaminie wyboru w podrozdziale 4.2 w przypisie 33 oraz 34 wskazane zostały bazy (strony internetowe) innowacji, na których muszą znajdować się rozwiązania (PO KL lub POWER) planowane do wdrożenia w ramach projektu.

- **Zgodnie z pkt 2, podpunktem c sekcji 4.3.1 Wytycznych dot. realizacji projektów z EFS „obowiązek zwiększania liczby miejsc świadczenia usług oraz liczby osób objętych usługami nie dotyczy wsparcia realizowanego uprzednio w ramach programów rządowych”. W związku z tym chcielibyśmy się upewnić czy na pewno do zwiększenia nie liczymy osób i miejsc z rządowego programu AON?**

MCP: Wytyczne mówią ogólnie o programach rządowych bez wskazania konkretnych programów. W związku z tym do zwiększenia nie będą liczone osoby i miejsca z rządowego programu AON.

- **Czy szkolenia o których mowa (60-godzinne szkolenie asystenckie) w pkt 2, podpunktem b ii) sekcji 4.3.5 Wytycznych dot. realizacji projektów z EFS można finansować z projektu? To samo pytanie dot. usług opiekuńczych: podsekcja 4.3.5.2 punkt 4) b (80-godzinne szkolenie za zakresu realizowanej usługi) oraz usług opiekuńczych w dziennych domach pomocy: podsekcja 4.3.5.4 punkt 4) b) 80-godzinne szkolenie z realizowanej usługi. Są już dostępne szkolenia on-line np. Streszczenie Opiekun osób starszych i niepełnosprawnych 80 godzin (on-line) - JPB CKU (bazaedukacji.pl) Czy tego typu szkolenie jest wystarczające?**

MCP: Zgodnie z zapisami Regulaminu w ramach wszystkich typów projektów możliwe jest wsparcie kadr w celu świadczenia usług w społeczności lokalnej. Wsparcie musi być zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji i nie może prowadzić do wzmocnienia potencjału instytucjonalnego placówek. Należy natomiast traktować to jako wsparcie uzupełniające (krótkie formy doszkalające, np. kurs pierwszej pomocy). Realizacja projektu nie będzie możliwa jeżeli Wnioskodawca nie posiada personelu do realizacji usług. Celem projektu nie jest wyszkolenie kadr. Kadra nie jest grupą docelową zgodnie z katalogiem SZOP.

- **Punkt 3.6 Regulaminu naboru: Okres i obszar realizacji projektu (s.37) „Projekty muszą być realizowane na obszarze Województwa Małopolskiego. Nie wyklucza to możliwości realizacji pojedynczych działań lub ponoszenia wydatków poza Małopolską, jeśli jest to uzasadnione w projekcie”. Co w sytuacji gdy na etapie wnioskowania nie wiadomo gdzie będzie realizowane pojedyncze działanie (np. opieka wytchnieniowa lub inne usługi wyłaniane w postępowaniu zgodnym pzp)? Czy na którymś etapie (po wyłonieniu wykonawcy, przed/po podpisaniu umowy z wykonawcą) należy informować IP o tym fakcie czy też zasadność wyboru będzie rozstrzygana dopiero na etapie kontroli?**

MCP: Z treści wniosku powinno wynikać na jakim obszarze będzie realizowany projekt oraz z jakiego terenu pochodzili będą uczestnicy projektu. Dodatkowo należy pamiętać, że wsparcie w ramach projektu może być kierowane do osób, które mieszkają, uczą się lub pracują na terenie Województwa Małopolskiego. Wsparcie kierowane jest także do podmiotów, które zlokalizowane są (mają siedzibę, filię, delegaturę, oddział czy inną formę działalności) na terenie Województwa Małopolskiego. Pojedyncza usługa realizowana w projekcie np. usługa o charakterze wytchnieniowym, czy zakup cateringu mogą być realizowane poza terenem Województwa Małopolskiego jeżeli dojdzie do takiej sytuacji. Wybór związany z pzp będzie podlegał kontroli oraz weryfikacji na etapie realizacji projektu.

- **Czy w typie projektu B, możliwe jest ubieganie się o środki w przypadku zlecenia zadania organizacji pozarządowej? (Gmina posiada jedną placówkę wsparcia dziennego w strukturze OPS, a drugą jako zadanie zleczone. Planowane jest w obu tych placówkach poszerzenie oferty o nowe formy wsparcia).**

MCP: Gmina może złożyć wniosek o dofinansowanie na działania realizowane w jednostkach należących do jej struktury organizacyjnej.

- **Czy istnieje możliwość poszerzenia oferty PWD np. o zakup zajęć z języka angielskiego dla uczestników w szkole językowej?**

MCP: Jeśli wsparcie takie będzie wynikało z diagnozy oraz potrzeb uczestników to jest taka możliwość. Należy jednak pamiętać, żeby wsparcie było dostępne dla każdego uczestnika, np. żeby nie doszło do sytuacji, że dany uczestnik nie może dotrzeć na zajęcia ze względu na ich lokalizację.

- **Czy w typie projektu D istnieje możliwość zakupu mieszkania z przeznaczeniem na mieszkanie treningowe lub wspomagane?**

MCP: Regulamin wyboru oraz wytyczne nie zabraniają tego rodzaju wydatków. Podczas przygotowywania wniosku należy pamiętać o obowiązujących w ramach naboru limitów, w tym limitu na cross-financing (15%). Dodatkowo należy pamiętać, że wydatki w ramach cross-financingu wykazywane są wyłącznie w ramach kosztów bezpośrednich, ale do limitu cross-financingu w projekcie wliczane są dodatkowo proporcjonalnie wyliczone wydatki w kosztach pośrednich.

Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 Cross-financing w projektach EFS+ dotyczy wyłącznie:

- a) zakupu gruntu i nieruchomości, o ile warunki z podrozdziału 3.4 są spełnione,
- b) zakupu infrastruktury rozumianej jako budowa nowej infrastruktury oraz wykonywanie wszelkich prac w ramach istniejącej infrastruktury, których wynikiem staje się część nieruchomości i które zostają trwale przyłączone do nieruchomości, w szczególności adaptacja oraz prace remontowe związane z dostosowaniem nieruchomości lub pomieszczeń do nowej funkcji (np. wykonanie podjazdu do budynku, zainstalowanie windy w budynku, renowacja budynku lub pomieszczeń, prace adaptacyjne w budynku lub pomieszczeniach),
- c) zakupu mebli, sprzętu i pojazdów, z wyjątkiem sytuacji, gdy:
 - i. zakupy te zostaną zamortyzowane w całości w okresie realizacji projektu, z zastrzeżeniem podrozdziału 3.7, lub
 - ii. beneficjent udowodni, że zakup będzie najbardziej opłacalną opcją, tj. wymaga mniejszych nakładów finansowych niż inne opcje, np. najem lub leasing, ale jednocześnie jest odpowiedni do osiągnięcia celu projektu; przy porównywaniu kosztów finansowych związanych z różnymi opcjami, ocena powinna

opierać się na przedmiotach o podobnych cechach; uzasadnienie zakupu jako najbardziej opłacalnej opcji powinno wynikać z zatwierzonego wniosku o dofinansowanie projektu, lub

- iii. zakupy te są konieczne dla osiągnięcia celów projektu (np. doposażenie pracowni naukowych); uzasadnienie konieczności tych zakupów powinno wynikać z zatwierzonego wniosku o dofinansowanie projektu (za niezasadny należy uznać zakup sprzętu dokonanego w celu wspomagania procesu wdrażania projektu, np. zakup komputerów na potrzeby szkolenia osób bezrobotnych).

Warunki z tiretów i-iii są rozłączne, co oznacza, że w przypadku spełnienia któregokolwiek z nich, zakup mebli, sprzętu i pojazdów może być kwalifikowalny w ramach EFS+ poza cross-financingiem. Zakup mebli, sprzętu i pojazdów niespełniający żadnego z warunków wskazanych w tirecie i-iii stanowi cross-financing. Dodatkowo w przypadku zakupu nieruchomości należy zwrócić uwagę na limit określony w wytycznych kwalifikowalności - 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu w przypadku gruntów oraz 15% w przypadku terenów przemysłowych oraz terenów opuszczonych, na których znajdują się budynki.

- **Czy w związku z tym, że w typie projektu E jest wskazanie na tworzenie/działalność OIK, to czy gmina może aplikować o środki na utworzenie ośrodka wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności? (W ramach niego świadczone byłoby wsparcie specjalistyczne, ale również funkcjonowałyby łaźnia, pralnia i ogrzewalnia dla osób w kryzysie bezdomności - Czy ww. formy nie stoją w sprzeczności z zasadą deinstytucjonalizacji?)**

MCP: Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej to do zadań powiatów należy prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej. Dodatkowo w przypadku działań w typie projektu E funkcjonowanie OIK musi być zgodne z ustawą oraz obejmować wszystkie formy w niej wskazane, bez zawężania świadczonych usług do określonej grupy.

- **Czy na etapie składania wniosku o dofinansowanie niezbędne jest potwierdzenie (zadeklarowanie) pełnej dostępności miejsca realizacji projektu, czy też istnieje możliwość dostosowania przestrzeni do wymogów dostępności na etapie realizacji projektu?**

MCP: Jednym z kryteriów wyboru projektów jest Wpływ projektu na zasadę równości szans i niedyskryminacji. Ocenie w ramach kryterium podlega m.in. czy projekt uwzględnia potrzeby różnych grup docelowych zagrożonych dyskryminacją, w tym w szczególności wymagania dotyczące zagwarantowania dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. We wniosku można natomiast zaplanować prace adaptacyjne w zakresie zapewnienia dostępności miejsc (budynków i pomieszczeń) realizacji projektu. Ważne jest, żeby wsparcie realizowane było w już dostępnych pomieszczeniach. We wniosku należy rozdzielić okres adaptacji od okresu wsparcia uczestników projektu.

- **Gm. Zabierzów: W związku z tym iż Gmina Zabierzów nie dysponuje odpowiednimi pomieszczeniami na działalność przewidzianą w ramach przyszłego projektu, koniecznym staje się najem od podmiotów prywatnych. Czy w związku z planowanym najmem konieczne jest stosowanie zasady konkurencyjności? W Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 nie ma informacji o najmie pomieszczeń do realizacji projektu.**

Czy we wniosku, który będzie składany w odpowiedzi na ogłoszony nabór, koniecznym będzie precyzyjne wskazanie miejsca realizacji projektu (adres), czy też wystarczy ogólna informacja iż będzie to na terenie gminy?

Pytanie powyższe jest zasadne, gdyż – w sytuacji konieczności wyboru wynajmującego pomieszczenia na rzecz projektu w trybie konkurencyjnym – mogą pojawić się opóźnienia. Gmina Zabierzów poszukuje lokalu biurowo-magazynowego o powierzchni ok 200 m². Planowany najem na okres od VI 2024 do XII 2030 tj. 78 miesięcy (etap przygotowawczy/adaptacja pomieszczeń: VI-XII 2024; realizacja projektu: I 2025-XII2027; realizacja projektu w okresie trwałości: I 2028-XI 2030). Wstępne szacunki dot. kosztów wynajmu: ok 8000 zł netto/miesiąc tj. 576 000 zł netto w okresie realizacji zadania (tj. 336 000 zł netto w okresie finansowania z projektu/ VI 2024-XI 2027). Poszukiwanie lokalu w trybie ustawy prawo zamówień publicznych zajmie trochę czasu. Jest też ryzyko, że nikt nie złoży oferty na taki przetarg.

MCP: Model placówek zapewniających dzienną opiekę w Małopolsce oraz Model prowadzenia centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych w Małopolsce, będą częścią dokumentacji konkursowej, która obecnie jest przygotowywana. Prosimy śledzić strony z informacjami dot. ogłaszanych konkursów – obecnie dokumentacja

jest w opiniowaniu. Orientacyjny termin ogłoszenia konkursów to: kwiecień 2024. Proszę także mieć na uwadze, że zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027 nie będzie możliwości wspierania opieki instytucjonalnej.

Mając na uwadze zadane pytania sytuacja, w której na etapie złożenia wniosku w odpowiedzi na nabór Wnioskodawca nie wie, gdzie będzie znajdowała się placówka, nie może udzielić wyjaśnień na zagadnienia 1-5. Taki wniosek nie będzie spełniał części kryteriów wyboru projektów do dofinansowania, nie będzie mógł uzyskać oceny pozytywnej.

Zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021–2027 nie ma możliwości tworzenia miejsc oraz wspierania istniejących miejsc opieki w placówkach świadczących opiekę instytucjonalną. Na tej podstawie nie ma możliwości tworzenia części wspólnych wydziałania itp. (o ile opisana wyżej sytuacja dotyczy takiego przypadku „jednostka”). W odniesieniu do Modelu placówek zapewniających dzienną opiekę w Małopolsce (załącznik nr 1 do Uchwały nr 2034/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 24 października 2023 r.) – przytoczony zapis należy rozumieć, tak, że żadne pomieszczenie należące do placówki nie może stanowić części wspólnych, w tym także szatnia, korytarze itp.

Placówka stanowi odrębną, wydzieloną i bezpieczną przestrzeń dla osób w niej przebywających. Dodatkowo, powinna stanowić odrębną, wydzieloną część, tak, aby nie było wątpliwości względem zaplanowanych wydatków dotyczących jej utrzymania, funkcjonowania i aby wyeliminować kwestie podwójnego finansowania.

- **Co oznacza zapis „uzyskanie pozytywnej opinii psychologa na podstawie weryfikacji predyspozycji osobowościowych oraz kompetencji społecznych”? (pkt 2, podpunktem b sekcji 4.3.5 Wytycznych dot. realizacji projektów z EFS). Czy chodzi o jakieś wystandaryzowane badanie psychologiczne?**

MCP: Zapisy Regulaminu oraz SZOP i Wytycznych nie określają standardu badania psychologicznego.

- **Czy na etapie wnioskowania konieczne jest udowodnienie prawa do użytkowania lokalu (w przypadku wynajmu) na okres realizacji oraz trwałości projektu?**

MCP: Zapisy we wniosku powinny potwierdzać, że Wnioskodawca posiada lokal, w którym być realizowany projekt. Spełnienie warunków lokalowych oraz dostępności jest przedmiotem oceny na etapie wyboru projektów. Nie oznacza to, że oceniający mając wątpliwości co do prawa do użytkowania lokalu nie może prosić o wyjaśnienie na etapie oceny/weryfikacji wniosku.

W świetle powyższej interpretacji, Miasto nie ma możliwości wskazania i zapewnienia lokalu na okres projektu – jak zauważono, pozyskanie lokalu na otwartym rynku cechuje się dużą dynamicznością i niewielką elastycznością w zakresie zapewnienia długoterminowego wynajmu, a jak wskazuje odpowiedź, już na etapie wnioskowania konieczne jest przedstawienie długoletniej umowy najmu.

W tym zakresie Kraków zauważa również dodatkową niejasność, tj. czy w przypadku realizacji projektu w wynajętym lokalu, w którym nie wdrożono działań w zakresie cross-finansingu, zachowanie trwałości projektu może odbywać się w lokalizacji innej niż miał miejsce projekt?

MCP: Na etapie oceny opis lokalu w tym jego dostępność oraz warunki podlegają weryfikacji. We wniosku muszą znaleźć się zapisy potwierdzające spełnienie standardu dostępności architektonicznej oraz warunki lokalowe zgodne z założeniami naboru. Na etapie realizacji oraz kontroli spełnienie powyższych warunków (opisanych we wniosku) będzie weryfikowane.

Powołując się na zapisy regulaminu:

„Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oznacza, że wszystkie produkty projektu, w tym usługi (np. strona lub aplikacja internetowa, materiały szkoleniowe, konferencja, szkolenie, wybudowane lub zmodernizowane obiekty) mogą być wykorzystywane (używane) przez osoby z niepełnosprawnościami”;

„We wniosku powinna być zawarta informacja o dostępności pomieszczeń i budynku, w którym realizowane będzie wsparcie oraz o dostępności biura projektu i miejsc rekrutacji. Ogólne sformułowanie, że pomieszczenie/budynek/biuro projektu będzie dostępne dla osób z niepełnosprawnościami jest niewystarczające. Muszą Państwo przedstawić opis sposobu

zapewnienia dostępności. Zapewnienie dostępności pomieszczeń i budynków będzie podlegało kontroli”

W świetle udzielonych odpowiedzi oraz powyższych zapisów zauważamy rozbieżność, gdyż regulamin nie wskazuje wprost, że wnioskodawca musi posiadać lokal już na etapie aplikowania, a jedynie jest zobowiązany, aby zadeklarować, że pomieszczenia w których będzie realizowany projekt będą te wszystkie standardy spełniały.

Gminy, jako przyszli realizatorzy projektów w zakresie usług społecznych, planują działania zgodnie z samym przedmiotem naboru, tj. wsparcie mieszkańców w dostępie do usług, a nie instytucji/lokali, w związku z czym niezbędne jest wynajęcie na rynku komercyjnym odpowiednich lokali na okres realizacji oraz trwałości utworzenia miejsc, a nie na etap aplikowania o środki. Dodatkowo, w regulaminie nie wskazano, iż wnioskodawca powinien złożyć stosowne oświadczenie o dysponowaniu nieruchomością. Czy w świetle wskazanych niejasności, przedstawione podejście, tj. zadeklarowanie wynajmu pomieszczeń zgodnych z wymaganiami naboru, jest prawidłowe?

MCP: Ocena spełnienia standardów oraz warunków lokalowych, w których realizowane będzie wsparcie odbywa się w oparciu o weryfikację zapisów we wniosku ewentualnie pisemnych wyjaśnień wnioskodawcy na etapie poprawy/uzupełnień wniosku. Do wniosku ani wyjaśnień nie jest wymagane załączenie dodatkowych dokumentów (oprócz załączników wymaganych Regulaminem). Na etapie realizacji Beneficjenci mogą być proszeni o przedłożenie dokumentów poświadczających prawo do użytkowania, własności itp. lokali, pomieszczeń, budynków. Na etapie kontroli weryfikowane będzie spełnienie warunków lokalowych, standardów dostępności, w tym w oparciu o zapisy we wniosku o dofinansowanie.

- **Czy w przypadku realizacji projektu w wynajętym lokalu, w którym nie wdrożono działań w zakresie cross-financingu, zachowanie trwałości projektu może odbywać się w lokalizacji innej niż miał miejsce projekt?**

MCP: Lokal, w tym jego dostępność oraz warunki są weryfikowane na etapie oceny, realizacji oraz kontroli. W okresie trwałości weryfikowana jest działalność powstałej placówki i analogicznie dostępność i warunki lokalowe. W przypadku zmiany lokalizacji nie ma możliwości weryfikacji czy działania placówki w trakcie realizacji projektu i okresie trwałości nie uległy zmianie.

Prosimy o doprecyzowanie odpowiedzi, gdyż pytanie dotyczy zachowania trwałości projektu, a nie trwałości utworzonych miejsc świadczenia usług, oraz rozstrzygnięcie, czy w sytuacji, gdy nie wdrożono działań w zakresie cross-financingu nie ma obowiązku utrzymania trwałości projektu i nie ma też kontroli tej trwałości?

MCP: W zakresie trwałości projektu: zgodnie z zapisami Umowy o dofinansowanie projekt może być objęty trzema rodzajami trwałości:

- a. Trwałość infrastruktury;
- b. Trwałość rezultatów określonych w § 17 Umowy;
- c. Trwałość wynikająca z przepisów w zakresie udzielania pomocy publicznej/pomocy de minimis.

Trwałość infrastruktury dotycząca wydatków w ramach cross-financingu wynosi 5 lat (3 lata w przypadku MŚP) od dnia przekazania Beneficjentowi środków ostatniej płatności na rzecz projektu przez IP.

Trwałość rezultatów określonych w § 17 Umowy co najmniej przez okres odpowiadający połowie okresu realizacji projektu. Za termin rozpoczęcia okresu trwałości rezultatów uważa się datę zakończenia realizacji Projektu.

Projekt będzie podlegał obowiązkowi sprawozdawczemu oraz kontroli w zakresie obszaru trwałości, do utrzymania którego zobowiązany jest zawartą umową o dofinansowanie

- **Czy konieczna jest trwałość projektu w działaniach 6.33 A i 6.33 C? Czy przy założeniu, że przez dwa lata będziemy prowadzić działania na łączną kwotę 2 100 000,00zł (przy wkładzie własnym**

gminy 5%) to czy po zakończeniu projektu gmina musi zabezpieczyć kwotę 1 050 000,00zł, aby w kolejnym roku móc prowadzić działania podjęte w projekcie? Czy te działania muszą być planowane (gotowość) na takim samym poziomie jak w czasie trwania projektu?

MCP: Zgodnie z Regulaminem Wnioskodawca powinien we wniosku przedstawić co najmniej szacunkowy koszt utrzymania miejsc w okresie trwałości oraz planowany sposób finansowania. Zapisy Regulaminu nie określają na jakim poziomie należy planować utrzymanie utworzonych miejsc. Zaplanowane koszty muszą być efektywne i umożliwiać utrzymanie miejsc w okresie trwałości.

- **Czy w ramach działania 6.33 C moglibyśmy wpisać mieszkania treningowe? Doprecyzowując, nie chcemy tych środków przeznaczyć na budowę tych mieszkań czy ich wyposażenie. Zależy nam na możliwości podpisania umowy z instytucjami, które takie mieszkania mogłyby nam wynająć, którym na podstawie umowy moglibyśmy zapłacić za gotowość najmu takiego mieszkania. Czy możemy takie zadanie finansować z działań 6.33?**

MCP: Mieszkania treningowe wpisują się w typ projektu D:

Wsparcie służące poprawie dostępu do mieszkań treningowych i wspomaganych poprzez tworzenie miejsc w nowoutworzonych lub istniejących mieszkaniach. W mieszkaniach będą zapewnione:

- usługi wspierające pobyt w mieszkaniu (m.in. opiekuńcze, asystenckie),
- usługi wspierające aktywność (np. trening samodzielności, praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, integracja ze społecznością lokalną).

Należy pamiętać, że wsparcie usług w ramach istniejących mieszkań treningowych i mieszkań wspomaganych jest możliwe wyłącznie pod warunkiem zwiększenia liczby miejsc w danym mieszkaniu, bez pogorszenia jakości świadczonych usług lub w przypadku mieszkań treningowych, objęcia nowych osób, które dotychczas nie korzystały ze wsparcia.

Zgodnie ze stanowiskiem Instytucji Zarządzającej, a także zgodnie z Szop i Wytycznymi dotyczącymi real. projektów z udziałem środków EFS Plus w regionalnych programach na lata 2021-2027, mieszkania, które zostaną utworzone lub wsparte w ramach projektów mają być realizowane zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej. Ustawa reguluje kto i pod jakimi warunkami takie mieszkania prowadzi (art. 53 i 25 Ustawy).

Jeżeli ustawowo zadanie należy do gminy lub powiatu, to realizują je albo odpowiednie jednostki organizacyjne (w naszym przypadku jednostki organizacyjne pomocy społecznej) gminy lub powiatu, lub też są zlecane uprawnionym podmiotom, na warunkach określonych w ustawie o pomocy społecznej i ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W takim przypadku wnioskodawcą jest gmina/powiat, realizatorem odp. jednostka organizacyjna gminy/powiatu lub we wniosku znajdują się informacje, jaki zakres zadań zostanie zlecony organizacjom pozarządowym zgodnie z ww. wymienionymi dokumentami

- **Czy w ramach działań 6.33 C możemy uwzględnić wyjazdy wytchnieniowe - mając szerzej na myśli możliwość wysyłania faktycznych opiekunów osób niepełnosprawnych oraz ich podopiecznych na turnusy rehabilitacyjne, wyjazdów do specjalistycznych ośrodków? Czy tego typu działania jak formy wyjazdowe osób objętych naszym programem możemy realizować i pokrywać w całości koszty takich wyjazdów z otrzymanych środków projektowych?**

Usługa wytchnieniowa dotyczy osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w zastępstwie za opiekuna faktycznego (w związku ze zdarzeniem losowym, potrzebą załatwienia codziennych spraw lub odpoczynku opiekuna faktycznego). Jeżeli taka opieka świadczona jest poza miejscem zamieszkania przeprowadzana jest kwalifikacja podopiecznego do objęcia taką usługą i jest dokonywana przez zespół specjalistów powołany przez Centrum Wsparcia Opiekunów wydający tego typu kwalifikacje.

Usługa wytchnieniowa jest możliwa do realizacji fakultatywnie przy Centrum Wsparcia Opiekunów

- **W ramach działań 6.33 w zadaniach, gdzie będziemy współpracować z psychologiem chcielibyśmy zakupić potrzebującym beneficjentom projektu laptopy do kontaktu ze specjalistami. Czy w koszty możemy też ująć zakup abonamentu Internetu dla takich osób? Czy po zakończeniu**

działania/projektu osoby zwracając otrzymany sprzęt nam do wykonawcy projektu, a my wracamy go do Państwa? Czy jaka procedura zwrotu będzie obejmować tego typu sprzęt?

Sprzęt zakupiony do projektu jest własnością Wnioskodawcy i nie podlega zwrotowi do IP/IZ. W ramach realizacji projektów istnieje możliwość wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, np. teleopieki, systemów przywoławczych, wyłącznie jako elementu wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi. Zaplanowane wsparcie w projekcie każdorazowo podlega ocenie, czy jest adekwatne i zasadne do grupy docelowej obejmowanej wsparciem oraz celu projektu. Wydatki są weryfikowane pod kątem niezbędności dla prawidłowej realizacji zaplanowanego wsparcia. Ocena dokonywana jest przez dwóch niezależnych oceniających. Jednym z kryteriów oceny jest kwalifikowalność tych wydatków, w tym niezbędność w kontekście celu głównego oraz zdań podejmowanych w projekcie, efektywność i racjonalność zaplanowanych wydatków

- **Czy w ramach działań 6.33 C możemy wykorzystać przyznane środki na koszty związane z realizacją zadania własnego gminy jakim jest zapewnienie osobom doznającym przemocy miejsc w ośrodkach wsparcia?**

Udzielenie schronienia nie wpisuje się w zakres możliwy do realizacji w ramach typu projektu A, natomiast wpisuje się w możliwy do realizacji zakres wsparcia w ramach typu projektu E. W przypadku wsparcia w ramach typu projektu E proszę pamiętać, że wsparcie w zakresie interwencji kryzysowej musi być zgodne z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

- **Czy w ramach kosztów przy działaniach 6.33 C możemy uwzględnić koszty wynajmu pomieszczenia na biuro projektowe oraz jego wyposażenie? Czy wyposażenie takiego biura po zakończeniu projektu przechodzi już na własność Gminnego Ośrodka, gminy czy zostaje wracane do Państwa?**

Wydatki dotyczące biura projektu wpisują się w koszty pośrednie projektu. Żaden zakupiony w ramach projektu sprzęt nie podlega zwrotowi.

- **Czy gminy mają możliwość finansować zadania w ramach projektu, które są realizowane obecnie (np. warsztaty wychowawcze, zajęcia z j. angielskiego) oraz które były realizowane w poprzedniej perspektywie (np. wsparcie psychologiczne czy prawnicze)?**

Prosimy o potwierdzenie czy finansowanie tego rodzaju przedsięwzięć jest możliwe oraz jakie są uwarunkowania w zakresie kwalifikowalności takich wydatków, np. zwiększenie wymiaru godzinowego danej usługi dla beneficjenta lub liczby beneficjentów, proporcjonalne dofinansowanie kosztów dodatkowych godzin/usług w ramach projektu.

MCP: W odpowiedzi na zadane pytanie informujemy, że finansowanie obecnych działań jest możliwe jedynie w sytuacji kiedy dochodzi do zwiększenia liczby miejsc oraz uczestników w prowadzonej placówce.

- **Na liście projektów ZIT gmina zgłosiła projekt typ operacji C w ramach Działania 6.33 FEM tj.: usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji (...). W opisie projektu jest również mowa o mieszkaniach wspomaganych i treningowych (typ D). Czy we wniosku możemy dołączyć zadanie z typu D, który nie był deklarowany?**

MCP: Na etapie oceny, wniosek będzie podlegał weryfikacji zgodnie z poniższymi warunkami:

1. Czy projekt jest składany do naboru ujętego w harmonogramie naborów programu FEM 2021-2027 ze wskazanym niekonkurencyjnym sposobem wyboru projektów,
2. Czy wnioskodawca, ze względu na charakter lub cel projektu, jest podmiotem jednoznacznie określonym przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu (wskazany w strategii ZIT),
3. Czy wskazano dokument z którego wynika, iż projekt ma strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju obszaru objętego realizacją ZIT (strategia ZIT).

Projekt musi wynikać z pozytywnie zaopiniowanej przez IZ strategii ZIT.

Dodatkowo w ramach kryteriów weryfikowane będzie:

- czy projekt jest ujęty w zaopiniowanej pozytywnie przez IZ FEM i obowiązującej Strategii ZIT na liście projektów, o której mowa w art. 34 ust 15 pkt 3) ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 lub w przypadku zawarcia z Zarządem Województwa porozumienia terytorialnego - na liście projektów wynikającej z zawartego z Zarządem Województwa porozumienia terytorialnego, o której mowa w art. 34 ust.17 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, dla obszaru na którym jest realizowany? W przypadku wystąpienia rozbieżności pomiędzy listą ujętą w strategii i listą wynikającą z porozumienia terytorialnego, ocenie podlega zgodność z listą najbardziej aktualną (późniejszą).
- czy tytuł, wnioskodawca oraz typ projektu wskazane we wniosku o dofinansowanie wynikają z zaopiniowanej pozytywnie przez IZ FEM i obowiązującej na moment składania wniosku Strategii ZIT, lub w przypadku zawarcia z Zarządem Województwa porozumienia terytorialnego, listy projektów wynikającej z zawartego porozumienia terytorialnego, dla obszaru na którym jest realizowany? W przypadku wystąpienia rozbieżności pomiędzy listą ujętą w strategii ZIT i listą wynikającą z porozumienia terytorialnego, ocenie podlega zgodność z listą najbardziej aktualną (późniejszą).
- czy wartość wkładu UE w projekcie nie przekracza maksymalnej wartości wkładu UE wskazanego na liście projektów w Strategii lub Porozumieniu terytorialnym, o których mowa wyżej, przeliczonej wg kursu wskazanego w harmonogramie naborów?

Dla uzyskania oceny pozytywnej wszystkie ww. warunki muszą zostać spełnione. Spełnienie kryterium jest weryfikowane na podstawie aktualnej listy projektów ZIT oraz zapisów wniosku o dofinansowanie.

- **W typie C Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji (...) jako punkt 3 wymienione jest zadanie: „3. Zakres wsparcia może obejmować dodatkowo: opiekę wytchnieniową; ułatwienia w dostępie opiekunów faktycznych do sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i medycznego w połączeniu z nauką obsługi i doradztwem; wielokierunkowe wsparcie w trybie pilnym osób wymagających opieki w miejscu zamieszkania i ich opiekunów po pobycie w szpitalu”. Czy może to być samodzielne zadanie - wniosek odnosiłby się do tych działań - czy też słowo "dodatkowo" oznacza, że jest dodatkowym zadaniem do dwóch wcześniejszych?**

MCP: Opieka wytchnieniowa, ułatwienia w dostępie opiekunów faktycznych do sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i medycznego w połączeniu z nauką obsługi i doradztwem oraz wielokierunkowe wsparcie w trybie pilnym dla osób wymagających opieki w miejscu zamieszkania i ich opiekunów po pobycie w szpitalu są działaniami dodatkowymi możliwymi do realizacji przy Centrum Wsparcia Opiekunów.

W przypadku Centrum Wsparcia Opiekunów projekt musi być realizowany zgodnie z Modelem nr 14 – „Model prowadzenia centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych w Małopolsce”. We wniosku powinny znaleźć się zapisy potwierdzające spełnienie warunków:

2) Działania na rzecz opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia poprzez dofinansowanie centrów wsparcia opiekunów, oferujących co najmniej:

- a) wsparcie edukacyjno-doradcze opiekunów faktycznych, m.in. grupy wsparcia, indywidualne poradnictwo, szkolenia i praktyki opiekuńcze, zespołowa asystentura (w formach mobilnych/niestacjonarnych),
- b) działania zwiększające dostęp opiekunów do informacji nt. możliwości wsparcia, świadczeń itp., ułatwiających opiekę,
- c) działania informacyjno-edukacyjne kierowane do kadr związanych z opieką nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zwłaszcza służby zdrowia i pomocy społecznej.

Dodatkowo mogą, w ramach projektu być realizowane usługi w zakresie opieki wytchnieniową, ułatwienia w dostępie opiekunów faktycznych do sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i medycznego w połączeniu z nauką obsługi i doradztwem;

wielokierunkowe wsparcie w trybie pilnym osób wymagających opieki w miejscu zamieszkania i ich opiekunów po pobycie w szpitalu.

Przytoczony zapis (w pytaniu) odnosi się wprost do realizacji Centrum Wsparcia Opiekunów nieformalnych zgodnie z Modelem nr 14.

- **Łączenie typów projektów. W świetle zapisów SZOP dot. działania 6.33, możliwe jest łączenie typów projektów w ramach realizowanego przedsięwzięcia. Niemniej, dodatkowe uwarunkowania wskazują na konieczność zgodności wniosku o dofinansowanie z listą projektów (załącznika do strategii ZIT) w zakresie wnioskodawcy, tytułu, typu projektu oraz maksymalnej wysokości dofinansowania. Czy na obecnym etapie realizacji FEM oraz przy aktualnej wersji strategii ZIT istnieje formalna możliwość połączenia 2 zapisanych w strategii projektów zaplanowanych**

w ramach 2 typów – czy możliwe jest takie działanie, tj. połączenie projektu typu A oraz C i jego realizacja bez uprzedniej aktualizacji strategii?

Nie ma możliwości połączenia typu A i C bez uprzedniej aktualizacji strategii, ponieważ min. na ocenie będziemy weryfikować:

- czy projekt jest ujęty w zaopiniowanej pozytywnie przez IZ FEM i obowiązującej Strategii ZIT na liście projektów, o której mowa w art. 34 ust 15 pkt 3) ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 lub w przypadku zawarcia z Zarządem Województwa porozumienia terytorialnego - na liście projektów wynikającej z zawartego z Zarządem Województwa porozumienia terytorialnego, o której mowa w art. 34 ust.17 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, dla obszaru na którym jest realizowany? W przypadku wystąpienia rozbieżności pomiędzy listą ujętą w strategii i listą wynikającą z porozumienia terytorialnego, ocenie podlega zgodność z listą najbardziej aktualną (późniejszą).
- czy tytuł, wnioskodawca oraz typ projektu wskazane we wniosku o dofinansowanie wynikają z zaopiniowanej pozytywnie przez IZ FEM i obowiązującej na moment składania wniosku Strategii ZIT, lub w przypadku zawarcia z Zarządem Województwa porozumienia terytorialnego, listy projektów wynikającej z zawartego porozumienia terytorialnego, dla obszaru na którym jest realizowany? W przypadku wystąpienia rozbieżności pomiędzy listą ujętą w strategii ZIT i listą wynikającą z porozumienia terytorialnego, ocenie podlega zgodność z listą najbardziej aktualną (późniejszą).
- czy wartość wkładu UE w projekcie nie przekracza maksymalnej wartości wkładu UE wskazanego na liście projektów w Strategii lub Porozumieniu terytorialnym, o których mowa wyżej, przeliczonej wg kursu wskazanego w harmonogramie naborów?

Dla uzyskania oceny pozytywnej wszystkie ww. warunki muszą zostać spełnione.

- **Wskaźniki w projekcie. W części 3.9 pkt 2 ppkt 17 Regulaminu jest zapis, iż wsparcie dla usług opiekuńczych musi każdorazowo prowadzić do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej oraz liczby osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w stosunku do danych z roku 2023.**

Zgodnie z ppkt 19 zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania odbywa się poprzez zwiększenie liczby opiekunów.

Natomiast z ppkt 22 wynika, iż wsparcie w ramach projektu nie może spowodować zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług opiekuńczych przez Beneficjenta oraz zastąpienia środkami projektu dotychczasowego finansowania usług.

Realizacja usług opiekuńczych w gminie co roku jest powierzana organizacji pozarządowej na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W 2023 r. usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania były przyznane 57 osobom, świadczyło je 20 opiekunek, koszt realizacji usług wyniósł 638 000 zł.

Jak w powyższej sytuacji należy rozumieć zapisy regulaminu i możliwość dalszej realizacji usług? W kolejnych latach chcielibyśmy nadal zlecać to zadanie organizacji pozarządowej i część zleconych godzin usług realizować w Projekcie (tj. zwiększenie czyli nowe usługi-nowe osoby, którym zostaną przyznane usługi opiekuńcze oraz nowe opiekunki), a część poza nim (tj. dotychczasowe usługi tj. 57 osób którym przyznano świadczenie oraz 20 dotychczas zatrudnionych opiekunek).

W związku z powyższym, którą interpretację należy przyjąć jako właściwą:

a) czy w pierwszym roku oraz w kolejnych latach realizacji projektu finansowanie usług opiekuńczych z dotacji może rozpocząć się dopiero powyżej kwoty 638 000 zł czy też dopiero od 58 osoby, której przyznano świadczenie czy też dopiero od dwudziestej pierwszej zatrudnionej opiekunki?

b) czy też z projektu mogą być finansowane każde nowe tj. przyznane w okresie realizacji projektu usługi opiekuńcze niezależnie od tego, że w latach kolejnych (2025,2026, itd.) będą spadać liczby ze wskaźnika bazowego (rok 2023: 57 osób, którym przyznano usługi, 20 opiekunek, wydatki na poziomie 638 000 zł) np. z powodu rezygnacji z zatrudnienia czy też śmierci osoby, której świadczone było wsparcie?

MCP: Z opisu sytuacji wynika, że to, co było do tej pory finansowane przez Państwa, będzie nadal realizowane, tzn. wsparciem będzie objętych 57 osób, a usługi świadczyć będzie 20 opiekunek. Dodatkowo, dzięki realizacji projektu, nowe osoby zostaną objęte wsparciem i nowe opiekunki będą to wsparcie świadczyły, i będzie to finansowane z projektu. We wskaźnikach w projekcie wykażą Państwo wszystkie te nowe osoby. Warunek,

dotyczący nie zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług opiekuńczych przez Beneficjenta oraz nie zastępowania środkami projektu dotychczasowego finansowania usług, zostanie spełniony: w roku przed projektem było 20 opiekunek i wsparcie było świadczone dla 57 osób, w wyniku projektu świadczone jest wsparcie dla $57 + X$ osób i przez $20 + Y$ opiekunek. Wartości X i Y będą mówiły o ile wzrosła liczba osób objętych usługami i liczba miejsc świadczenia usług.

- **Trwałość projektu a Wieloletnia Prognoza Finansowa (WPF). W przypadku trwałości Gminy chcą udowodnić ją zapisami w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Czy w związku z tym wystarczą zapisy w WPF na okres realizacji projektu (2025-2029) czy też na więcej lat? W części gmin WPF nie mają perspektywy dłużej niż 5 lat. Dlatego, na przykładzie jednej z gmin w zakresie wprowadzenia odpowiednich zapisów do WPF (plik w załączeniu), prosimy o weryfikację, czy dokonanie takich zapisów, o jakie będzie wystarczające?**

MCP: Trwałość projektu – zgodnie z Regulaminem naboru: Wnioskodawca powinien zaplanować i przedstawić we wniosku opis zachowania trwałości utworzonych miejsc świadczenia usług społecznych (tzn. przedstawić we wniosku co najmniej szacunkowy koszt utrzymania miejsc w okresie trwałości oraz planowany sposób finansowania). Obowiązek utrzymania trwałości nie dotyczy miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich. Trwałość jest rozumiana jako instytucjonalna gotowość do świadczenia ww. usług. Trwałość powinna zostać zaplanowana co najmniej przez okres odpowiadający połowie okresu realizacji projektu. Trwałość związana z wydatkami objętymi cross -financingiem – zgodnie z Wytycznymi dot. kwalifikowalności wydatków. Na etapie oceny wniosku, będą weryfikowane zapisy dot. spełnienia pow. warunków.

- **W świetle zapisów SZOP dot. działania 6.33, możliwe jest łączenie typów projektów w ramach realizowanego przedsięwzięcia. Niemniej, dodatkowe uwarunkowania wskazują na konieczność zgodności wniosku o dofinansowanie z listą projektów (załącznika do strategii ZIT) w zakresie wnioskodawcy, tytułu, typu projektu oraz maksymalnej wysokości dofinansowania. Czy na obecnym etapie realizacji FEM oraz przy aktualnej wersji strategii ZIT istnieje formalna możliwość połączenia 2 zapisanych w strategii projektów zaplanowanych w ramach 2 typów – czy możliwe jest takie działanie, tj. połączenie projektu typu A oraz C i jego realizacja bez uprzedniej aktualizacji strategii?**

MCP: Nie ma możliwości połączenia typu A i C bez uprzedniej aktualizacji strategii, ponieważ min. na ocenie będziemy weryfikować:

- czy projekt jest ujęty w zaopiniowanej pozytywnie przez IZ FEM i obowiązującej Strategii ZIT na liście projektów, o której mowa w art. 34 ust 15 pkt 3) ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 lub w przypadku zawarcia z Zarządem Województwa porozumienia terytorialnego - na liście projektów wynikającej z zawartego z Zarządem Województwa porozumienia terytorialnego, o której mowa w art. 34 ust.17 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, dla obszaru na którym jest realizowany? W przypadku wystąpienia rozbieżności pomiędzy listą ujętą w strategii i listą wynikającą z porozumienia terytorialnego, ocenie podlega zgodność z listą najbardziej aktualną (późniejszą).
- czy tytuł, wnioskodawca oraz typ projektu wskazane we wniosku o dofinansowanie wynikają z zaopiniowanej pozytywnie przez IZ FEM i obowiązującej na moment składania wniosku Strategii ZIT, lub w przypadku zawarcia z Zarządem Województwa porozumienia terytorialnego, listy projektów wynikającej z zawartego porozumienia terytorialnego, dla obszaru na którym jest realizowany? W przypadku wystąpienia rozbieżności pomiędzy listą ujętą w strategii ZIT i listą wynikającą z porozumienia terytorialnego, ocenie podlega zgodność z listą najbardziej aktualną (późniejszą).
- czy wartość wkładu UE w projekcie nie przekracza maksymalnej wartości wkładu UE wskazanego na liście projektów w Strategii lub Porozumieniu terytorialnym, o których mowa wyżej, przeliczonej wg kursu wskazanego w harmonogramie naborów?

Dla uzyskania oceny pozytywnej wszystkie ww. warunki muszą zostać spełnione.

- **W części 3.9 pkt 2 ppkt 17 Regulaminu jest zapis, iż wsparcie dla usług opiekuńczych musi każdorazowo prowadzić do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej oraz liczby osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w stosunku do danych z roku 2023.**

Zgodnie z ppkt 19 zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania odbywa się poprzez zwiększenie liczby opiekunów.

Natomiast z ppkt 22 wynika, iż wsparcie w ramach projektu nie może spowodować zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług opiekuńczych przez Beneficjenta oraz zastąpienia środkami projektu dotychczasowego finansowania usług.

Realizacja usług opiekuńczych w gminie co roku jest powierzana organizacji pozarządowej na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W 2023 r. usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania były przyznane 57 osobom, świadczyło je 20 opiekunek, koszt realizacji usług wyniósł 638 000 zł.

Jak w powyższej sytuacji należy rozumieć zapisy regulaminu i możliwość dalszej realizacji usług? W kolejnych latach chcielibyśmy nadal zlecać to zadanie organizacji pozarządowej i część zleconych godzin usług realizować w Projekcie (tj. zwiększenie czyli nowe usługi-nowe osoby, którym zostaną przyznane usługi opiekuńcze oraz nowe opiekunki), a część poza nim (tj. dotychczasowe usługi tj. 57 osób którym przyznano świadczenie oraz 20 dotychczas zatrudnionych opiekunek).

W związku z powyższym, którą interpretację należy przyjąć jako właściwą:

a) czy w pierwszym roku oraz w kolejnych latach realizacji projektu finansowanie usług opiekuńczych z dotacji może rozpocząć się dopiero powyżej kwoty 638 000 zł czy też dopiero od 58 osoby, której przyznano świadczenie czy też dopiero od dwudziestej pierwszej zatrudnionej opiekunki?

b) czy też z projektu mogą być finansowane każde nowe tj. przyznane w okresie realizacji projektu usługi opiekuńcze niezależnie od tego, że w latach kolejnych (2025,2026, itd.) będą spadać liczby ze wskaźnika bazowego (rok 2023: 57 osób, którym przyznano usługi, 20 opiekunek, wydatki na poziomie 638 000 zł) np. z powodu rezygnacji z zatrudnienia czy też śmierci osoby, której świadczone było wsparcie?

MCP: Z opisu sytuacji wynika, że to, co było do tej pory finansowane przez Państwa, będzie nadal realizowane, tzn. wsparciem będzie objętych 57 osób, a usługi świadczyć będzie 20 opiekunek. Dodatkowo, dzięki realizacji projektu, nowe osoby zostaną objęte wsparciem i nowe opiekunki będą to wsparcie świadczyły, i będzie to finansowane z projektu. We wskaźnikach w projekcie wykażą Państwo wszystkie te nowe osoby. Warunek, dotyczący nie zmniejszenia dotychczasowego finansowania usług opiekuńczych przez Beneficjenta oraz nie zastępowania środkami projektu dotychczasowego finansowania usług, zostanie spełniony: w roku przed projektem było 20 opiekunek i wsparcie było świadczone dla 57 osób, w wyniku projektu świadczone jest wsparcie dla 57 + X osób i przez 20 + Y opiekunek. Wartości X i Y będą mówiły o ile wzrosła liczba osób objętych usługami i liczba miejsc świadczenia usług.

- **W przypadku trwałości Gminy chcą udowodnić ją zapisami w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Czy w związku z tym wystarczą zapisy w WPF na okres realizacji projektu (2025-2029) czy też na więcej lat? W części gmin WPF nie mają perspektywy dłużej niż 5 lat. Dlatego, na przykładzie jednej z gmin w zakresie wprowadzenia odpowiednich zapisów do WPF (plik w załączeniu), prosimy o weryfikację, czy dokonanie takich zapisów, o jakie będzie wystarczające? W załączeniu przykładowy wniosek o zmianę WPF.**

MCP: Trwałość projektu – zgodnie z Regulaminem naboru: Wnioskodawca powinien zaplanować i przedstawić we wniosku opis zachowania trwałości utworzonych miejsc świadczenia usług społecznych (tzn. przedstawić we wniosku co najmniej szacunkowy koszt utrzymania miejsc w okresie trwałości oraz planowany sposób finansowania). Obowiązek utrzymania trwałości nie dotyczy miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich. Trwałość jest rozumiana jako instytucjonalna gotowość do świadczenia ww. usług. Trwałość powinna zostać zaplanowana co najmniej przez okres odpowiadający połowie okresu realizacji projektu. Trwałość związana z wydatkami objętymi cross -financingiem – zgodnie z Wytycznymi dot. kwalifikowalności wydatków... Na etapie oceny wniosku, będą weryfikowane zapisy dot. spełnienia pow. warunków.

- **Realizując typ projektu C – Centrum Wsparcia dla Opiekunów, w zakresie nieobligatoryjnym, tj. świadcząc opiekę wytchnieniową, czy opiekunem w ramach opieki wytchnieniowej może być osoba wskazana przez rodzinę, w przypadku uzasadnienia wynikającego ze stanu zdrowia/sytuacji osoby zależnej, analogicznie jak w przypadku programu resortowego „Opieka Wytchnieniowa”, czy też opiekunem musi być osoba zatrudniona w instytucji realizatora projektu bądź też podmiotu realizującego usługę na podstawie zlecenia/powierzenia zadania?**

MCP: Usługi opieki wytchnieniowej obejmują okresowe przebywanie osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu pod zewnętrznym nadzorem, dające opiekunowi tzw. „urlop od opieki” w razie potrzeby odpoczynku czy też okresowej niemożności sprawowania pieczy. Jest to rozwiązanie czasowe - dla osób, które w danym momencie z różnych przyczyn nie mogą zająć się bliską osobą, są wyczerpani opieką lub które są zmuszone wyjechać na jakiś czas i nie mogą zostawić bliskiej osoby bez opieki itp. Co do zasady, rekomenduje się organizowanie opieki/pobytów 2-tygodniowych, przy czym zgodnie z zasadą indywidualizacji wsparcia, każdorazowo winna być rozpatrywana konkretna sytuacja opiekuńcza.

- **Model prowadzenia centrów wsparcia opiekunów nieformalnych wskazuje, że beneficjentem działań może być opiekun osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, czyli – „osoby, która ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymaga opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego”.**

Wskazuje on również na szereg podstawowych czynności, w których brak samodzielności uprawnia opiekuna do skorzystania ze wsparcia.

W tym zakresie prosimy o wskazanie jak definiować na potrzeby projektu wiek w kontekście potrzeby wsparcia ze względu na wiek – Czy wsparcie mogą otrzymać jedynie opiekunowie osób powyżej określonego wieku, czy też wszyscy opiekunowie, których bliscy potrzebują wsparcia w min. 1 czynności dnia codziennego?

Analogiczna prośba dotyczy wskazania, jak definiować na potrzeby projektu stan zdrowia w kontekście uzasadnienia wsparcia – czy niezbędne jest przedstawienie zaświadczeń od lekarzy specjalistów, czy też wystarczająca jest ocena potrzeby wsparcia w czynnościach dnia codziennego?

MCP: Wsparcie może otrzymać każda osoba, która jest opiekunem nieformalnym osoby potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Wiek jest jedną z przesłanek, przy czym nie ma doprecyzowania w dokumentacji naboru wieku. Zgodnie z Regulaminem naboru: „przewiduje się realizację projektów dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, w środowisku oraz miejscu zamieszkania”. Do Centrum ma prawo zgłosić się każda osoba, która sprawuje opiekę nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

- **Regulamin naboru wskazuje, iż „Jako uzupełnienie wsparcia w typie C, w celu umożliwienia pozostania lub lepszego funkcjonowania w społeczności, możliwe są działania zwiększające mobilność, autonomię i bezpieczeństwo (np. likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania²², wypożyczanie/zakup sprzętu, dowożenie posiłków) oraz inne działania, które będą przeciwdziałać lub opóźnią konieczność zapewnienia opieki instytucjonalnej.”**

Czy w świetle niniejszego zapisu możliwe jest realizowanie innych, dodatkowych usług wybiegających poza zakres usług wskazanych w modelach? Przykładowo: świadczenie usług opiekuńczych, wsparcie żywnościowe itp. w odpowiedzi na potrzeby mieszkańców, zgodne z zasadną deinstytucjonalizacji i umożliwiające dłuższe pozostanie w środowisku lokalnym?

MCP: Tak, jest możliwa realizacja dodatkowych usług, w tym świadczenie usług opiekuńczych, wsparcie żywnościowe itp. w odpowiedzi na potrzeby mieszkańców, zgodne z zasadną deinstytucjonalizacji i umożliwiające dłuższe pozostanie w środowisku lokalnym. Działania te powinny mieć charakter uzupełniający i być częścią kompleksowego projektu. Wszystkie działania powinny także wynikać z diagnozy.

- **Gminy realizują szereg usług w oparciu o programy resortowe, m.in. Korpus Wsparcia Seniorów, którym objęta jest część osób wymagających wsparcia. Czy w ramach projektu typu C (centrum wsparcia opiekunów) możliwe jest rozszerzenie usług świadczonych w ramach programów resortowych i proporcjonalne dofinansowanie usług dla dodatkowej grupy w ramach projektu, m.in. w zakresie obsługi systemu dla opasek lub innych urządzeń, zwiększenie liczby godzin wsparcia dla beneficjentów?**

MCP: Gminy realizują szereg usług w oparciu o programy resortowe, m.in. Korpus Wsparcia Seniorów, którym objęta jest część osób wymagających wsparcia. Czy w ramach projektu typu C (centrum wsparcia opiekunów) możliwe jest rozszerzenie usług świadczonych w ramach programów resortowych i proporcjonalne dofinansowanie usług dla dodatkowej grupy w ramach projektu, m.in. w zakresie obsługi systemu dla opasek lub innych urządzeń, zwiększenie liczby godzin wsparcia dla beneficjentów?

Informujemy, iż ramach projektów jest możliwe rozszerzenie dotychczasowej działalności Beneficjenta. We wniosku powinno to być opisane, a zaplanowane wsparcie powinno wynikać ze zdiagnozowanej potrzeby, w tym także rozszerzenie, powiększenie. Zgodnie z Regulaminem, w ramach realizacji projektów istnieje możliwość wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, np. teleopieki, systemów przywoławczych, ale wyłącznie jako elementu wsparcia i pod warunkiem zagwarantowania kompleksowości usługi.

- **Czy w przypadku projektu typu C (centrum wsparcia opiekunów) i realizacji działań w zakresie dodatkowych usług zwiększających bezpieczeństwo możliwe jest wskazanie wkładu własnego Gminy w postaci np. opasek dla seniorów, pozostających w dyspozycji JST?**

MCP: Jako element kompleksowego wsparcia w typie C, jest możliwe wsparcie w postaci opasek dla seniorów. Może to być wkładem własnym do projektu.

- **Czy w przypadku, gdy projekt dotyczy typu B i rozszerzenia działalności już istniejącej 1 PWD (bez fili), we wniosku w punkcie E (Grupa docelowa), należy podać liczbę podmiotów (E3) – 1?**

MCP: Należy podać liczbę wspieranych do tej pory placówek, w tym konkretnym przypadku, zgodnie z przedstawionym opisem – będzie to: 1.

- **Regulamin naboru (typ B) wskazuje, że finansowane będą jedynie nowe zadania lub rozszerzenie już istniejących. Czy w przypadku zadań związanych bezpośrednio z działalnością placówki wsparcia dziennego, tj. w zakresie wynajmu sali, zatrudnienia wychowawcy, zapewnienia cateringu czy transportu podopiecznych, które z oczywistych względów było realizowane w poprzedniej perspektywie (są to bowiem podstawowe elementy działania placówki, bez których PWD nie mogłaby funkcjonować), zadania te będą mogły zostać sfinansowane w projekcie 6.33 ZIT? A jeśli nie, czy zwiększenie liczby uczestników (dzieci) umożliwi proporcjonalne dofinansowanie tych zadań oraz czy to oznacza, że to Gmina, w partnerstwie z PESem, musi zapewnić finansowanie zadania, dotyczącego działania PWD?**

MCP: Jeżeli poszerzają Państwo placówkę o dodatkowe miejsca i o nowych Uczestników, to można finansować bieżącą działalność całej placówki i wsparcie dla wszystkich dzieci/młodzieży.

- **Prosimy o doprecyzowanie poniższej odpowiedzi na wcześniejsze pytanie: W ramach nawiązanego partnerstwa Gmina planuje realizację projektu z PESem, który posiada osobowość prawną. Odpowiedź mówi, że "podmiotem realizującym projekt nie może być jednostka posiadająca osobowość prawną", jednakże zarówno wytyczne do realizację projektów, jak i SZOP i kryteria wyboru projektów jasno wskazują na możliwość, a nawet preferencję wyboru projektów realizowanych we współpracy JST i PES.**

MCP: W przypadku projektu realizowanego wspólnie przez gminę i inny podmiot posiadający osobowość prawną zostaje nawiązana współpraca i projekt realizowany jest w partnerstwie. Partnerem w projekcie nie może być jednostka nieposiadająca osobowości prawnej. W takiej sytuacji, jednostka ta jest realizatorem w projekcie.

- **PES w partnerstwie JST planuje rozszerzenie działalności PWD o nowe formy wsparcia. Niemniej, część działań realizowana była w ramach projektu w poprzedniej perspektywie, m.in. zadanie "Opieka psychologiczna", mające na celu m.in. niwelowanie dysfunkcji wyznaczanie celów wspólnych, indywidualnych oraz dążenie do ich osiągnięcia; działania terapeutyczne skierowane na poprawę relacji między dziećmi a rodzicami/opiekunami poprzez wspólne aktywności a także**

pomoc rodzicom o charakterze „szkoły” w sposób mniej formalny tj. podczas rozmów z pracownikami placówki czy wspólnych działań na rzecz placówki.

W ramach nowego projektu planowane jest zadanie "Wsparcie emocjonalne i rozwój osobisty", polegające głównie na wsparciu emocjonalnym podopiecznych (a także ich rodziców/opiekunów) oraz realizujące elementy doradztwa zawodowego (w rozumieniu przygotowania do wyboru szkoły/kierunku rozwoju/mocnych stron itd.). Czy takie zadanie będzie postrzegane jako "rozszerzające" działalność PWD o nowe formy wsparcia?

Analogiczne pytanie dotyczy zadania, realizowanego w poprzedniej perspektywie - "Zajęcia wyrównawcze z j. angielskiego", które w ramach nowego projektu ma zyskać nową formę i zakres. Nowe zadanie "Konwersatorium językowe", polegać będzie na prowadzeniu warsztatów kulturowo-językowych, zwiększających kompetencje podopiecznych w tym zakresie oraz mających na celu przełamywanie bariery językowej i odnalezienie się podopiecznych w wielokulturowym świecie. Metodyka i forma zadania również będą inne niż w dotychczasowej działalności. Czy takie zadanie będzie postrzegane jako "rozszerzające" działalność PWD o nowe formy wsparcia?

MCP: Opisane zajęcia wpisują się w definicję „rozszerzenia” wsparcia w ramach prowadzonej placówki. Należy jednak pamiętać, że będzie to przedmiotem oceny na etapie oceny formalno-merytorycznej. We wniosku muszą znaleźć się zapisy, które potwierdzają potrzebę realizacji danego rodzaju wsparcia, wynikają z diagnozy i są rzetelnie uzasadnione.

- **Analogiczne pytanie dotyczy zadania, realizowanego w poprzedniej perspektywie - "Obozy letnie". Czy żeby zadanie zostało uznane jako "nowe", należy zmienić jego formułę, np. na obozy zimowe, czy też np., obozy tematyczne zwiększające kompetencje naukowe czy językowe lub zmniejszające trudności (obozы TUS). Czy takie zadanie będzie postrzegane jako "rozszerzające" działalność PWD o nowe formy wsparcia?**

Prosimy też o wskazanie definicji/interpretacji jak należy postrzegać „nową usługę”, tj. jakie warunki muszą zostać spełnione, aby zadanie było kwalifikowalne do dofinansowania, w jakim stopniu nowa forma wsparcia musi być inna od dotychczasowej oraz czy nowa forma/sposób świadczenia dotychczasowej usługi umożliwi zakwalifikowanie jej do „nowej”?

MCP: W ramach projektów mogą Państwo realizować dotychczasowe wsparcie i dodatkowo dołożyć nowe zajęcia, aby warunek rozszerzenia został spełniony. W takim przypadku, w ramach projektu mogą być sfinansowane nowe zajęcia. Nowa usługa – usługa wcześniej nierealizowana w placówce.

- **WSKAŹNIKI PRODUKTU: Liczba objętych wsparciem podmiotów administracji publicznej lub służb publicznych na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym [podmioty] – czy ma on wynosić 0 czy 1. Teoretycznie, w przypadku partnerstwa, projekt nie obejmuje żadnej gminy bezpośrednim wsparciem, ale gmina ma wyodrębnione wydatki, które ponosi na rzecz „swojej” Placówki.**

MCP: W każdym projekcie powinny być mierzone wszystkie adekwatne do zakresu wsparcia wskaźniki określone dla danego naboru.

Zgodnie z definicją wskaźnika, wliczane są tylko te podmioty, dla których można wyróżnić wydatki. Podmiot jest wliczany do wskaźnika w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie, tym samym należy wliczać tylko te podmioty, które faktycznie korzystają ze wsparcia projektowego (dla których w projekcie przewidziano bezpośrednie wsparcie).

W tym zakresie należy się odwołać do zapisów Wytycznych dot. monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027. Zgodnie z nimi, podmioty korzystające bezpośrednio ze wsparcia EFS+ to podmioty, które ta interwencja ma na celu wesprzeć. Wsparciem bezpośrednim dla podmiotu jest wsparcie realizowane na rzecz jego funkcjonowania (np. w formie stworzenia dodatkowego miejsca pracy, wprowadzenia zmiany jakościowej w jego funkcjonowaniu, oddelegowania pracownika przez pracodawcę na szkolenie/staż zagraniczny) lub promowania zmiany organizacyjnej i innowacji w tym podmiocie.

Wsparciem bezpośrednim dla danego podmiotu nie jest przeszkolenie lub inna forma wsparcia jego pracownika w sytuacji, gdy nie wynika to z potrzeb tego podmiotu (np. pracownik zgłasza się na szkolenie z własnej inicjatywy).

Podmioty będące beneficjentami nie są co do zasady wykazywane jako podmioty objęte wsparciem. Zatem wartość docelowa wskaźnika w Państwa projekcie powinna być określona adekwatnie do jego zakresu, przewidzianych działań oraz podmiotów będących odbiorcami wsparcia.

- **WSKAŹNIKI PRODUKTU: Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej [osoby] – czy do tego wskaźnika należy też wliczyć rodziców, którzy są naszą grupą docelową, bo obejmowani są m.in. wsparciem psychologa czy biorą udział w IPW – czyli wskaźnik wynosi 50, bo 25 dzieci + 25 rodziców?**

MCP: Powyższy wskaźnik obejmuje osoby, które otrzymały wsparcie w postaci usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej w ramach projektu. Usługi wspierania rodziny i pieczy zastępczej należy rozumieć zgodnie z definicją usług świadczonych w społeczności lokalnej wskazaną w wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego (w tym m.in. usługi wspierania rodziny zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; usługi dla dzieci i młodzieży w formach dziennych i środowiskowych; usługi preadopcyjne i postadopcyjne; rodzinna piecza zastępcza, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także usługi dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej).

Wskaźnik mierzony w momencie objęcia danej osoby usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej jakie zostały przewidziane w projekcie.

Z uwagi na szeroki zakres usług wskazanych w definicji wskaźnika, możliwe jest uwzględnienie w nim także rodziców pod warunkiem, że wsparcie, które otrzymują w projekcie stanowi „usługę wspierania rodziny i pieczy zastępczej”.

- **WSKAŹNIKI PRODUKTU: Czy należy zastosować wskaźnik produktu: Liczba opiekunów faktycznych/niefORMALNYCH objętych wsparciem w programie – on bardziej dotyczy opiekunów osób starszych lub z niepełnosprawnościami, ale pytanie, czy w tym naborze nie mają być tu również wpisani rodzice / opiekunowie dzieci?**

MCP: Należy zastosować wszystkie adekwatne do zakresu wsparcia wskaźniki określone dla danego naboru. Liczba opiekunów faktycznych/niefORMALNYCH objętych wsparciem w programie to wskaźnik, który obejmuje osoby, które otrzymały wsparcie w sprawowaniu opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Osoba potrzebująca wsparcia w codziennym funkcjonowaniu to osoba, która ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymaga opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego (wytyczne EFS+).

Opiekuna faktycznego/niefORMALNEGO należy rozumieć zgodnie z definicją wskazaną w Wytycznych dotyczących realizacji projektów z udziałem środków EFS+ wydanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Jest to osoba opiekująca się osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, niebędąca opiekunem formalnym (zawodowym) i niepobierająca wynagrodzenia z tytułu sprawowania takiej opieki (nie dotyczy rodziców zastępczych), najczęściej członek rodziny, osoba sprawująca rodzinną pieczę zastępczą, osoba bliska, wolontariusz. Jeśli wśród odbiorców wsparcia projektowego znajdują się osoby spełniające powyższą definicję – wówczas należy je uwzględnić we wskaźniku.

- **WSKAŹNIKI REZULTATU: Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu [szt.] – przyjmując założenia, że jest 20 miejsc w Placówce i w ramach projektu uruchomione zostanie 5 nowych to czy należy wpisać „5” w wartości docelowej czy też „20” w wartości bazowej i „25” w wartości docelowej?**

MCP: Wskaźnik mierzy liczbę nowoutworzonych miejsc świadczenia usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, zatem proszę nie uwzględniać w wartości docelowej miejsc, które już w placówce istniały. W Państwa przykładzie poprawną wartością będzie zatem 5 – ponieważ tyle miejsc zostanie uruchomionych w ramach projektu.

- **WSKAŹNIKI REZULTATU: Czy należy zastosować wskaźnik rezultatu: Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług [podmioty]. Mogłoby się wydawać, że tak, bo rozszerzamy ofertę wsparcia, ale w Załączniku nr 4 do Regulaminu w definicji wskaźnika znajduje się informacja, że „We wskaźniku nie są uwzględniane podmioty świadczące usługi wspierania rodziny i pieczy zastępczej”, a takim podmiotem jest nasza Placówka Wsparcia Dziennego. Ponadto, system IGA nie umożliwi wskazania przy danym wskaźniku obligatoryjnym,**

iz „nie dotyczy” od projektu. Czy w takim przypadku należy wskazać wartość bazową i docelową na poziomie 0?

MCP: Jeśli w projekcie wsparcie kierowane jest wyłącznie do podmiotów/podmiotu świadczących usługi wspierania rodziny i pieczy zastępczej, to powyższy wskaźnik nie będzie adekwatny i nie należy go wybierać z listy rozwijalnej. Jednocześnie zwracam uwagę na typy projektów przewidziane do realizacji w naborze, którego dotyczą pytania. Typ B. to Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, natomiast usługi wspierania rodziny i pieczy zastępczej to typ A pn. Usługi w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz/lub kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających pieczę zastępczą.

- **Gmina zgłosiła do Strategii ZIT projekt w typie operacji C w ramach Działania 6.33 FEM tj.: usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji (...). W opisie projektu jest również mowa o mieszkaniach wspomaganych i treningowych (typ D). Czy we wniosku możemy dołączyć zadanie z typu D, który nie był deklarowany?**

MCP: Na etapie oceny, wnioski będące podlegały weryfikacji zgodnie z poniższymi warunkami:

1. Czy projekt jest składany do naboru ujętego w harmonogramie naborów programu FEM 2021-2027 ze wskazanym niekonkurencyjnym sposobem wyboru projektów,
2. Czy wnioskodawca, ze względu na charakter lub cel projektu, jest podmiotem jednoznacznie określonym przed złożeniem wniosku o dofinansowanie projektu (wskazany w strategii ZIT),
3. Czy wskazano dokument z którego wynika, iż projekt ma strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju obszaru objętego realizacją ZIT (strategia ZIT).

Projekt musi wynikać z pozytywnie zaopiniowanej przez IZ strategii ZIT.

Dodatkowo w ramach kryteriów weryfikowane będzie:

- czy projekt jest ujęty w zaopiniowanej pozytywnie przez IZ FEM i obowiązującej Strategii ZIT na liście projektów, o której mowa w art. 34 ust 15 pkt 3) ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 lub w przypadku zawarcia z Zarządem Województwa porozumienia terytorialnego - na liście projektów wynikającej z zawartego z Zarządem Województwa porozumienia terytorialnego, o której mowa w art. 34 ust.17 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, dla obszaru na którym jest realizowany? W przypadku wystąpienia rozbieżności pomiędzy listą ujętą w strategii i listą wynikającą z porozumienia terytorialnego, ocenie podlega zgodność z listą najbardziej aktualną (późniejszą).
- czy tytuł, wnioskodawca oraz typ projektu wskazane we wniosku o dofinansowanie wynikają z zaopiniowanej pozytywnie przez IZ FEM i obowiązującej na moment składania wniosku Strategii ZIT, lub w przypadku zawarcia z Zarządem Województwa porozumienia terytorialnego, listy projektów wynikającej z zawartego porozumienia terytorialnego, dla obszaru na którym jest realizowany? W przypadku wystąpienia rozbieżności pomiędzy listą ujętą w strategii ZIT i listą wynikającą z porozumienia terytorialnego, ocenie podlega zgodność z listą najbardziej aktualną (późniejszą).
- czy wartość wkładu UE w projekcie nie przekracza maksymalnej wartości wkładu UE wskazanego na liście projektów w Strategii lub Porozumieniu terytorialnym, o których mowa wyżej, przeliczonej wg kursu wskazanego w harmonogramie naborów?

Dla uzyskania oceny pozytywnej wszystkie ww. warunki muszą zostać spełnione.

Spełnienie kryterium jest weryfikowane na podstawie aktualnej listy projektów ZIT oraz zapisów wniosku o dofinansowanie.

- **W typie projektu C Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji (...) jako punkt 3 wymienione jest zadanie: „3. Zakres wsparcia może obejmować dodatkowo: opiekę wytchnieniową; ułatwienia w dostępie opiekunów faktycznych do sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i medycznego w połączeniu z nauką obsługi i doradztwem; wielokierunkowe wsparcie w trybie pilnym osób wymagających opieki w miejscu zamieszkania i ich opiekunów po pobycie w szpitalu”. Czy może to być samodzielne zadanie - wniosek odnosiłby się do tych działań - czy też słowo "dodatkowo" oznacza, że jest dodatkowym zadaniem do dwóch wcześniejszych?**

MCP: Opieka wytchnieniowa, ułatwienia w dostępie opiekunów faktycznych do sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i medycznego w połączeniu z nauką obsługi i doradztwem oraz wielokierunkowe wsparcie w trybie pilnym dla osób wymagających opieki w miejscu zamieszkania i ich opiekunów po pobycie w szpitalu są działaniami dodatkowymi możliwymi do realizacji przy Centrum Wsparcia Opiekunów.

W przypadku Centrum Wsparcia Opiekunów projekt musi być realizowany zgodnie z Modelem nr 14 – „Model prowadzenia centrów wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych w Małopolsce”. We wniosku powinny znaleźć się zapisy potwierdzające spełnienie warunków:

2) Działania na rzecz opiekunów faktycznych (nieformalnych) osób potrzebujących wsparcia poprzez dofinansowanie centrów wsparcia opiekunów, oferujących co najmniej:

a) wsparcie edukacyjno-doradcze opiekunów faktycznych, m.in. grupy wsparcia, indywidualne poradnictwo, szkolenia i praktyki opiekuńcze, zespołowa asystentura (w formach mobilnych/niestacjonarnych),

b) działania zwiększające dostęp opiekunów do informacji nt. możliwości wsparcia, świadczeń itp., ułatwiających opiekę,

c) działania informacyjno-edukacyjne kierowane do kadr związanych z opieką nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zwłaszcza służby zdrowia i pomocy społecznej.

Dodatkowo mogą, w ramach projektu być realizowane usługi w zakresie opieki wytchnieniowej, ułatwienia w dostępie opiekunów faktycznych do sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i medycznego w połączeniu z nauką obsługi i doradztwem; wielokierunkowe wsparcie w trybie pilnym osób wymagających opieki w miejscu zamieszkania i ich opiekunów po pobycie w szpitalu.

Przytoczony zapis (w pytaniu) odnosi się wprost do realizacji Centrum Wsparcia Opiekunów nieformalnych zgodnie z Modelem nr 14.

- **Centrum Usług Społecznych prowadzi Placówkę dziennej opieki i aktywizacji osób starszych w Skawinie oraz jej dwie filie, utworzone w ramach projektu w 2019 roku. Na liście projektów ujętej w strategii ZIT znajduje się projekt „Rozwój i funkcjonowanie placówek wsparcia dla osób starszych i niesamodzielnych”, w ramach którego planowane jest zwiększenie ilości miejsc i form wsparcia w filiach. Czy w obecnym naborze można odnieść się tylko do tych dwóch placówek, które są filiami, czy należy również ująć placówkę w Skawinie jako wkład własny gminy? Obecnie pobyt w placówce jest bezpłatny, natomiast od 2025 roku przewidziana jest częściowa odpłatność za usługi. Czy zapis o posiłkach powinien znaleźć się w budżecie projektu, czy może zostać jedynie opisany, że uczestnicy będą objęci takim wsparciem poza projektem?**

MCP: W ramach realizacji projektów w typie C jest możliwość realizacji wsparcia w postaci realizacji usług opiekuńczych poza Modelami, które są Załącznikami do Regulaminu (nr 12, 13). Zgodnie z SZOP w ramach typu C przewiduje się realizację projektu dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, w środowisku oraz miejscu zamieszkania, obejmujących np. sąsiedzkie usługi opiekuńcze, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, usługi asystenckie. Minimalne wymagania dla usług opiekuńczych oraz asystenckich wskazano w wytycznych dotyczących realizacji projektów z udziałem środków EFS+ w regionalnych programach na lata 2021-2027 (sekcja 4.3.5).

Jako uzupełnienie wsparcia w typie C, w celu umożliwienia pozostania lub lepszego funkcjonowania w społeczności, możliwe są działania zwiększające mobilność, autonomię i bezpieczeństwo (np. likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, wypożyczenie/zakup sprzętu, dowożenie posiłków) oraz inne działania, które będą przeciwdziałać/opóźniać konieczność zapewnienia opieki instytucjonalnej.

Wyżywienie jest obowiązkowe przy prowadzeniu placówek. Nie musi ono być finansowane z budżetu projektu. Niemniej jednak zapisy we wniosku muszą potwierdzać spełnienie powyższego warunku, należy także dokumentować tę formę wsparcia w placówce. Jako, że posiłki muszą być zapewnione Uczestnikom placówki, podlega to kontroli. Można to jednak sfinansować np. z kosztów pośrednich lub własnych gminy.

Odnosnie zwiększania liczby miejsc w placówkach/ filiach – sytuacja zależy od tego, czy wcześniej placówki były traktowane jako osobne placówki, czy jako filie. Zgodnie z Regulaminem, wsparcie dla usług opiekuńczych i asystenckich musi prowadzić każdorazowo do zwiększenia liczby miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej oraz liczby osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej, w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok złożenia wniosku o dofinansowanie. Zwiększenie liczby miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formach stacjonarnych odbywa się poprzez tworzenie miejsc stałego lub krótkookresowego pobytu dziennego. Z wniosku powinno jednoznacznie wynikać o ile zwiększa się liczba miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej oraz liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej.

- **Czy w ramach działania 6.33 typ C możliwe jest świadczenie przez placówkę usług opieki wytchnieniowej w formie całodobowej, jeśli usługi te świadczone są na nieruchomości, na której znajduje się placówka opieki instytucjonalnej, przy zachowaniu zasad usług w społeczności lokalnej?**

MCP: W ramach projektu planujemy realizację usług opieki wytchnieniowej całodobowej zgodnie z zasadą deinstytucjonalizacji tj. liczba miejsc całodobowego pobytu będzie nie większa niż 8. Jednocześnie prowadzimy działalność instytucjonalną. Obie działalności (projektowa i podstawowa) prowadzone będą na tej samej nieruchomości. Proszę o wyjaśnienie czy w ramach działania 6.33 typ C możliwe jest świadczenie przez placówkę usług opieki wytchnieniowej w formie całodobowej, jeśli usługi te świadczone są na nieruchomości, na której znajduje się placówka opieki instytucjonalnej, przy zachowaniu zasad usług w społeczności lokalnej?

Zgodnie bowiem z zapisami Regulaminu: „W przypadku świadczenia usług w placówce zapewniającej całodobową opiekę, nie może być ona zlokalizowana na nieruchomości, na której znajduje się inna placówka świadcząca opiekę instytucjonalną – dotyczy typu projektu C.”

Niemniej zgodnie z zapisami SZOP „Opieka wytchn. może być świadczona na ter. nieruchom., na której znajduje się inna placówka op. instytut. przy zachowaniu zasad usług w społ. lok. Opieka wytchnieniowa całodob. może być świadczona w placów., w których liczba miejsc całodobowego pobytu nie jest większa niż 8, a w przypadku DPS niespełniającego tego warunku – z zachowaniem zasad z zał. 2 wytycznych EFS.

Potwierdzamy, że nie ma możliwości świadczenia usług w placówce zapewniającej całodobową opiekę, jeśli jest ona zlokalizowana na nieruchomości, na której znajduje się inna placówka świadcząca opiekę instytucjonalną. Zapis z Szop dopuszcza możliwość realizacji usług wytchnieniowych przez DPS z zachowaniem zasad z zał. 2 wytycznych EFS, zgodnie z Podrozdziałem 4.3 pkt 8 i 11tych Wytycznych. Otwierdząmy, że nie ma możliwości świadczenia usług w placówce zapewniającej całodobową opiekę, jeśli jest ona zlokalizowana na nieruchomości, na której znajduje się inna placówka świadcząca opiekę instytucjonalną. Zapis z Szop dopuszcza możliwość realizacji usług wytchnieniowych przez DPS z zachowaniem zasad z zał. 2 wytycznych EFS, zgodnie z Podrozdziałem 4.3 pkt 8 i 11tych Wytycznych.

- **Czy zapis Regulaminu: „W przypadku świadczenia usług w placówce zapewniającej całodobową opiekę, nie może być ona zlokalizowana na nieruchomości, na której znajduje się inna placówka świadcząca opiekę instytucjonalną – dotyczy typu projektu C” odnosi się wyłącznie do usług opieki całodobowej? Czy możliwe jest świadczenie usług opieki dziennej na terenie nieruchomości, na której znajduje się placówka świadcząca opiekę instytucjonalną?**

MCP: Zawężenie generalnie odnosi się do opieki całodobowej. Placówka dzienna, przy zachowaniu pełnej odrębności: pomieszczenia, ciągi komunikacyjne itp. oraz personelu projektu może znajdować się na terenie placówki świadczącej opiekę instytucjonalną. Odrębne przepisy dotyczą DPS-ów. Ważne jest o jaką placówkę instytucjonalną chodzi. Nadrzędna jednak w tym przypadku będzie zawsze pełne i klarowne rozdzielanie działalności placówki „projektowej”.

- **W przypadku projektu typu B – placówki wsparcia dziennego, jakie dokumenty kwalifikujące dziecko do wsparcia w ramach placówki powinny być weryfikowane na etapie rekrutacji? Czy wystarczająca jest ocena dziecka przez opiekuna w placówce, czy też niezbędne są informacje potwierdzające jego sytuację z innych instytucji, takich jak GOPS, szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne?**

MCP: Spełnienie kryteriów rekrutacji powinno być potwierdzone zaświadczeniem lub innym dokumentem wystawionym przez właściwy podmiot. Jeżeli kryterium kwalifikowalności nie może być potwierdzone dokumentem, możliwe jest zastosowanie oświadczenia uczestnika/uczestniczki projektu lub podmiotu otrzymującego wsparcie.

- **Czy w ramach utworzonego w projekcie centrum wsparcia opiekunów nieformalnych/faktycznych muszą być objęci wsparciem wyłącznie opiekunowie nieformalni/faktyczni sprawujący opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, które są objęte wsparciem w projekcie? Czy mogą to być opiekunowie nieformalni/faktyczni innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu?**

MCP: Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych oraz placówka dzienna mogą działać niezależnie.

- **Czy w ramach planowanego projektu, który przewiduje kilkuletnie zatrudnienie specjalisty, konieczne jest przeprowadzenie postępowania dla danej pozycji budżetowej na cały okres realizacji projektu, czy możliwe jest jej przeprowadzanie odrębnie dla każdego roku?**

MCP: Beneficjent musi dokładnie przeanalizować budżet projektu w celu zidentyfikowania tych zamówień, które powtarzają się i podlegają sumowaniu. Szacowanie wartości zamówienia uwzględnia sumaryczną wartość poszczególnych jego części (etapów). Punktem odniesienia dla wartości zamówień w ramach projektu nie będzie źródło finansowania danego wydatku. Zamawiający w rozumieniu ustawy Pzp bierze pod uwagę wszystkie przewidywane zamówienia na dany rok budżetowy w ramach jednostki oraz wszystkie przewidywane zamówienia w ramach realizowanych projektów. Natomiast podmiot, który nie jest zamawiającym w rozumieniu ustawy Pzp, powinien ustalić wartość zamówienia w odniesieniu do wydatków zaplanowanych do poniesienia w ramach projektu.

- **Jeśli w organizacji partnera zatrudniona jest osoba na umowę o pracę w wymiarze 1/2 etatu, to czy ta sama osoba może zostać zatrudniona na podstawie innej umowy, np. na umowę zlecenie, do realizacji innego zadania u partnera projektu?**

MCP: Zakaz zawierania umów cywilnoprawnych z własnym pracownikiem w ramach projektu można interpretować na podstawie Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków 2021-2027, szczególnie z podrozdziału 2.3. Wydatki niekwalifikowalne. Zgodnie z punktem m) Wytycznych, koszt zaangażowania pracownika Beneficjenta na podstawie umowy cywilnoprawnej innej niż umowa o dzieło jest uznawany za wydatek niekwalifikowalny, z wyjątkiem przypadków, gdy przepisy dotyczące zatrudniania danej grupy pracowników uniemożliwiają wykonywanie zadań w ramach projektu na podstawie stosunku pracy lub w przypadku prac badawczo-rozwojowych. Beneficjent ma obowiązek przestrzegać przepisów wynikających z Kodeksu pracy, szczególnie w kontekście art. 22 § 1 Kodeksu pracy, który zabrania zastępowania umów o pracę umowami cywilnoprawnymi. Dodatkowo, zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi personelu projektu, w podrozdziale 3.8, punkt 15, w ramach projektów partnerskich wzajemne zlecenie przez partnerów realizacji zadań przez personel projektu jest niedopuszczalne. W tym kontekście, zgodnie z art. 39 ustawy wdrożeniowej, zadania realizowane przez poszczególnych partnerów w ramach projektu partnerskiego nie mogą polegać na oferowaniu towarów, świadczeniu usług ani wykonywaniu robót budowlanych na rzecz innych partnerów projektu. Pracodawcy, którzy planują zawrzeć umowę zlecenia z własnym pracownikiem, muszą także przestrzegać zakazu zastępowania umowy o pracę umową cywilnoprawną, zgodnie z przepisami Kodeksu pracy. Za naruszenie tych przepisów przewidziane są sankcje, a kara za takie wykroczenie, określona w art. 281 § 1 Kodeksu pracy, może wynieść od 1000 zł do 30 000 zł.

- **Gmina, z uwagi na ograniczenia lokalowe i kadrowe, planuje realizację projektu w ramach działania 6.33, typ C, w oparciu o potencjał zewnętrznych realizatorów, tj. w trybie wyłonienia wykonawcy (PZP) oraz zlecenia zadania publicznego (ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, art. 11, w szczególności powierzenia zadania). Czy możliwe jest współdziałanie JST z podmiotami zewnętrznymi w zakresie realizacji projektu zgodnie z wymienionymi trybami, przy jednoczesnym pozostawieniu w odpowiedzialności JST kwestii koordynacji, weryfikacji prawidłowości wykonania zadania oraz rozliczenia finansowego?**

MCP: Jest taka możliwość, jednak we wniosku należy to uzasadnić. Należy także zaakcentować rolę gminy, jaką będzie pełniła w projekcie, ponieważ nie jest pożądane, aby gmina w ogóle nie uczestniczyła w realizacji projektu.

- **Czy w przypadku nieobecności przewodniczącego organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego i konieczności złożenia podpisu pod Załącznikiem nr 9a, tj. Oświadczeniem o przestrzeganiu przepisów antydyskryminacyjnych, przez zastępcę, konieczne jest dołączenie odpowiedniego pełnomocnictwa w zakresie działań związanych ze złożeniem wniosku w ramach działania 6.33?**

MCP: Jeżeli w ramach swoich obowiązków zastępca jest upoważniony do podpisywania takich dokumentów (tzw. „z urzędu”), możliwość potwierdzenia tego poprzez ogólnodostępne dokumenty jest wystarczająca i nie jest wymagane specjalne pełnomocnictwo.

6.34 Wsparcie usług zdrowotnych – ZIT

7.2 ZIT - Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich

- **Czy w ramach działania istnieje możliwość dokonania zakupu działki lub nieruchomości w ramach projektu? Z wytycznych dot. kwalifikowania wydatków wynika, że zakup nieruchomości jest dopuszczalny ale ograniczony do 10% kosztów kwalifikowanych, a w SZOP na ten moment dla żadnego z ww. działań nie ma wprost zapisu że zakup nieruchomości jest niekwalifikowany.**

PIFE: Co do zasady zgodnie z wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027 - Rozdział 3. Szczególne warunki kwalifikowalności, Podrozdział 3.4. Zakup nieruchomości, przedstawia następujące wytyczne: „1) Limity określone w art. 64 ust. 1 lit. b rozporządzenia ogólnego (10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu w przypadku gruntów oraz 15% w przypadku terenów przemysłowych oraz terenów opuszczonych, na których znajdują się budynki) odnoszą się do łącznej kwoty:

- o) wydatków poniesionych na nabycie nieruchomości,
- p) wydatków poniesionych na odszkodowanie za przejęte nieruchomości,
- q) wydatków poniesionych na obowiązkowy wykup nieruchomości oraz obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania zgodnie z art. 135 i art. 136 ustawy z dnia 27 49 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, z późn. zm.),
- r) wydatków poniesionych na nabycie prawa użytkowania wieczystego,
- s) wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego,
- t) wydatków poniesionych na nabycie innych tytułów prawnych do nieruchomości,
- u) innych wydatków wymaganych przepisami prawa krajowego.

- **Jak interpretować zawarty w wykazie informacji specyficznych zapis dotyczący ogólnodostępności modernizowanego obiektu (zał nr 2 do Regulaminu wyboru projektów, pkt. B.1.4-2: *„obiekt/infrastruktura realizowane w ramach działania jest ogólnodostępna - Przez ogólnodostępność rozumie się obowiązek udostępniania efektów projektu w sezonie letnim (maj – wrzesień) przez minimum pięć dni w tygodniu, z uwzględnieniem co najmniej jednego dnia wolnego od pracy, przez minimum pięć godzin dziennie, natomiast w pozostałych miesiącach roku przez minimum 10 godzin tygodniowo, z uwzględnieniem co najmniej jednego dnia wolnego od pracy”*).**

Czy obiekt dostępny w mniejszym zakresie niż wskazany w Regulaminie (budynek Muzeum Ślusarstwa w Świątnikach Górnych, które otwarte jest zgodnie z grafiką na stronie: <https://muzeumslusarstwa.pl/godziny-otwarcia/>) zostanie odrzucony na etapie oceny formalnej?

PIFE: Obiekt aby spełnił zapisy ogólnodostępności modernizowanego obiektu musi działać zgodnie z zapisem zał. Nr 2 do Regulaminu tj. *Przez ogólnodostępność rozumie się obowiązek udostępniania efektów projektu w sezonie letnim (maj – wrzesień) przez minimum pięć dni w tygodniu, z uwzględnieniem co najmniej jednego dnia wolnego od pracy, przez minimum pięć godzin dziennie, natomiast w pozostałych miesiącach roku przez minimum 10 godzin tygodniowo, z uwzględnieniem co najmniej jednego dnia wolnego od pracy”*. Obiekt działający w mniejszym lub zmienionym zakresie nie spełnia zapisów Regulaminu.

- **Czy w momencie składania wniosku w ramach przedmiotowego naboru należy posiadać projekt budowlany wraz z pozwoleniem na budowę? Czy też możemy wnioskować na podstawie założeń koncepcyjnych?**

SMK: Zgodnie z zapisami Regulaminu wyboru projektów dla Priorytetu 7 (Działanie 7.2 ZIT – Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich) - Par. 25 pkt. 2

W przypadku projektu, w stosunku do którego IZ dopuści możliwość wyboru do dofinansowania bez:

- przeprowadzonego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (jeśli dotyczy),
- poświadczenia posiadania prawa do dysponowania nieruchomościami niezbędnymi do realizacji projektu obejmujące również okres trwałości (jeśli dotyczy, z uwagi na zakres projektu oraz z zastrzeżeniem zapisów kryterium oceny formalnej pn. Dokumenty dotyczące stanu przygotowania projektu do realizacji)¹⁹,
- poświadczenia zgodności z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego (dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w trybie „zaprojektuj i wybuduj”),
- decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu inwestycji celu publicznego (dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w trybie „zaprojektuj i wybuduj”)²⁰,

– porozumienia lub umowy/ umów o partnerstwie zawartych w związku z realizacją projektu,
– oświadczenia / dokumentów wskazujących na zabezpieczenie wkładu własnego,
– ostatecznego pozwolenia na budowę lub dokumentów równoważnych (w szczególności decyzji Zezwolenia na Realizację Inwestycji Drogowej (ZRID)), lub zgłoszenia robót budowlanych umożliwiającą realizację całego projektu (jeśli dotyczy, z uwagi na zakres projektu oraz z zastrzeżeniem zapisów kryterium oceny formalnej pn. Dokumenty dotyczące stanu przygotowania projektu do realizacji),

podpisanie Umowy / podjęcie Uchwały/ zawarcie Porozumienia następuje po przedłożeniu przez Wnioskodawcę ww. brakujących dokumentów. Brakujące dokumenty powinny zostać dostarczone w terminie nie późniejszym niż 60 dni od dnia podjęcia przez ZWM uchwały, o której mowa w §24 ust. 1 Regulaminu. Termin ten może zostać przedłużony przez IZ na uzasadnioną prośbę Wnioskodawcy

Niemniej, zwracam Państwa uwagę na sposób punktowania kryterium pn.: Stan przygotowania projektu do realizacji. W przypadku projektów o niższym stopniu przygotowania do realizacji, otrzymają one niższą punktację - kryteria przesyłam w załączniku (informacja o punktacji tego elementu znajduje się na stronie 36).

➤ **Przedmiotem projektu jest budynek Wielickiego Centrum Kultury, w którym odbywa się wynajem. Czy w ramach trwałości projektu będzie konieczność rezygnacji z najmu?**

PIFE: Nie ma takiej potrzeby. Wnioskodawca chcąc realizować projekt dofinansowany z Funduszy Europejskich musi dysponować nieruchomością na potrzeby projektu na okres realizacji oraz trwałości projektu.

➤ **Pytanie dotyczy typu operacji A. Przedmiotem projektu jest budynek Wielickiego Centrum Kultury, w którym odbywa się wynajem. Czy w ramach trwałości projektu będzie konieczność rezygnacji z najmu?**

Informacje dodatkowe: Wielickie Centrum Kultury prowadzi działalność kulturalną. W zakresie najmu: oferuje najem pomieszczeń - auli mieszczącej około 100 osób, sal dydaktyczno-szkoleniowych mieszczących około 20 osób oraz wynajem kawiarni która znajduje się na parterze budynku. Po wykonaniu planowanych prac przeznaczenie budynku nie zmieni się. Planowany jest następujący zakres prac: wymiana skorodowanych rynien i elementów okołodachowych, wymiana pokrycia dachowego, regulacja stolarki okiennej; poprawa estetyki polegającej na wypełnieniu ubytków w elewacji; zwiększenie przestrzeni edukacyjno-artystycznej zarządzanej przez Wielickie Centrum Kultury.

PIFE: W odpowiedzi na Pani zapytanie informuję, że nie będzie konieczności rezygnacji z najmu. Proszę jednak zwrócić uwagę, że w ramach projektów dotyczących wsparcia infrastruktury kultury należy potwierdzić, iż przynajmniej 80% czasu lub przestrzeni tej infrastruktury w skali roku będzie wykorzystywane do celów związanych z kulturą. Ponadto należy wykazać, że projekty te będą niedochodowe a pożądane z punktu widzenia lokalnej społeczności lub realizowane głównie przez instytucje publiczne, i co do zasady nie będą generować dochodów/są nieefektywne finansowo. Informacje te należy uwzględnić również w analizie finansowej. Interpretację otrzymanych wyników z pliku Analiza Finansowa w tym również uzasadnienie spełnienia przez projekt warunków określonych w kryterium finansowym pn. „Nieefektywności finansowa projektu” należy przedstawić w punkcie O.2.8 wniosku o dofinansowanie.